

UCHWAŁA NR XIX/166/2012
Rady Gminy Czarnków
z dnia 26 kwietnia 2012r.

w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków, zatwierdzonego uchwałą Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010r.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 o **samorządzie gminnym** (j.t. Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz.1591, z 2002r. Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153 poz. 1271, Nr 214 poz. 1806, z 2003r. Nr 80 poz. 717, Nr 162 poz. 1568, z 2004r. Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, z 2005 r. Nr 172 poz.1441, Nr 175 poz. 1457, z 2006r. Nr 17 poz. 128, Nr 181 poz. 1337, z 2007 r. Nr 48 poz. 327, Nr 138 poz. 974, Nr 173 poz. 1218, Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458, z 2009r. Nr 52 poz. 420, Nr 157 poz. 1241, z 2010r. Nr 28 poz.142, Nr 28 poz. 146, Nr 106 poz. 675, Nr 40 poz. 230, z 2011r. Nr 117 poz. 679, Nr 134 poz. 777, Nr 21 poz. 113, Nr 217 poz. 1281, Nr 149 poz. 887) w związku z art. 12 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o **planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717; z 2004 r. Nr 6 poz. 41, Nr 141 poz. 1492; z 2005 r. Nr 113 poz. 954, Nr 130 poz. 1087; z 2006 r. Nr 45 poz. 319, Nr 225 poz.1635; z 2007r. Nr 127 poz. 880; z 2008r. Nr 199 poz. 1227, Nr 201 poz. 1237, Nr 220 poz. 1413, z 2010r. Nr 24 poz. 124, Nr 75 poz. 474, Nr 106 poz. 675, Nr 119 poz. 804, Nr 130 poz. 871, Nr 149 poz. 996, Nr 155 poz. 1043 z 2011r. Nr 32 poz. 159, Nr 153 poz. 901).

Rada Gminy Czarnków uchwala co następuje:

§ 1.

Uchwala się zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków, zatwierdzonego uchwałą Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010r. Zmiana studium dotyczy zasad lokalizacji elektrowni wiatrowych, zawartych w tekście studium, stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010r.

§ 2.

1. Integralnymi częściami uchwały są:

- 1) załącznik nr 1 zawierający tekst jednolity zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków;
- 2) załącznik nr 2 zawierający rysunek Studium, będący załącznikiem nr 2 do uchwały Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010r., do którego niniejsza uchwała nie wprowadza zmian;
- 3) załącznik nr 3 stanowiący rozstrzygnięcia o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Czarnków.

§ 3.

Tracą moc ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków, przyjętego uchwałą Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010r. w zakresie objętym niniejszą uchwałą.

§ 4.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarnków.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Przedmiotem opracowania jest zmiana „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków” zgodnie z Uchwałą Nr XII/109/2011 Rady Gminy Czarnków z dnia 27 października 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków przyjętego uchwałą nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010r.

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków (Uchwała Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010 r.) określa tereny wyznaczone dla produkcji elektroenergetycznej -PE (elektrownie wiatrowe), jako jednorodnej funkcji zabudowy obszaru, z wykorzystaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla celów gospodarki polowej.

Tereny produkcji elektroenergetycznej są wyznaczone na Rysunku Studium, stanowiącym załącznik nr 2 do uchwały Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010r. Zasady zagospodarowania tych terenów zawiera Tekst Studium, stanowiący załącznik nr 1 do ww. uchwały.

Celem zmiany Studium jest stworzenie warunków dla sprawnej budowy i eksploatacji farmy elektrowni wiatrowych, przy zachowaniu wszystkich obowiązujących przepisów, a w szczególności dotyczących:

- a) ochrony siedlisk ptaków i nietoperzy, miejsc ich lęgówisk i żerowisk oraz tras przelotów ustalonych na podstawie badań terenowych,
- b) konieczności zapewnienia ochrony przed hałasem w zakresie określonym w przepisach odrębnych; (lokalizowane elektrownie nie mogą powodować przekroczenia poziomów hałasu określonych w przepisach odrębnych, np. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 40dB w porze nocnej, dla wielorodzinnej i zagrodowej 45 dB).

Zakres zmiany studium obejmuje:

- 1) zapisy dotyczące zasad lokalizacji elektrowni wiatrowych zawartych w tekście studium, stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010r. , w tym:
 - a) w części III – Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków, rozdział 2.6. Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania wyznaczonych terenów wykreśla się akapit rozpoczynający się od słów: „Wyznaczone obszary dla produkcji elektroenergetycznej (PE) obejmują tereny, na których mogą być realizowane elektrownie wiatrowe (...)”. Pozostała część rozdziału 2.6. pozostaje bez zmian;
 - b) w części III – Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków dodaje się rozdział 2.5.4. Zasady zagospodarowania na obszarach produkcji elektroenergetycznej (PE);
 - c) w części IV – uzasadnienie, w rozdziale 2.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy i przeznaczeniu terenów dodaje się akapit dotyczący terenów wyznaczonych dla produkcji elektroenergetycznej –PE;
- 2) aktualizację zapisów w CZĘŚCI II – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków, rozdział 7.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, w związku z faktem, że nowy plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego uchwalony został w 2010 r. uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010r.
- 3) uzupełnienie CZĘŚCI III - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków o rozdział 7.8 - Kierunki rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej, na wniosek organu opiniującego jakim jest Urząd Komunikacji Elektronicznej (obowiązuje od 21.10.2010r.)

W O J T
mgr inż. Bolesław Chywicki

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNKÓW

Załącznik nr 1 do uchwały Nr L/354/10
Rady Gminy Czarnków z dnia 24 września 2010 r.

TEKST JEDNOLITY WRAZ ZE ZMIANAMI:

1. ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNKÓW NA OBSZARACH PRODUKCJI ELEK- TROENERGETYCZNEJ (PE),

Załącznik do uchwały nr XIX/166/2012 Rady Gminy Czarnków z dnia 26 kwietnia 2012r.

Zmiany w tekście jednolitym napisane są kursywą na szarym tle

Uchwała Nr L/354/10 Rady Gminy Czarnków z dnia 24 września 2010 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnków.

INTEGRALNE CZĘŚCI UCHWAŁY W SPRAWIE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNKÓW OBEJMUJĄ:

- **tekst studium, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały;**
- **rysunek studium w skali 1:25000, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały.**

PROJEKT STUDIUM OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

- mgr inż. arch. Tomira Łęska-Oleszak – główny projektant
- mgr inż. arch. Witold Oleszak – zagadnienia przestrzenne i kulturowe
- dr Andrzej Kucharczyk – zagadnienia środowiska przyrodniczego, rolnictwa i leśnictwa
- mgr inż. Mieczysław Cholewo – zagadnienia infrastruktury technicznej
- mgr inż. Piotr Stróżyński – zagadnienia komunikacji
- tech. bud. Danuta Nowakowska mgr Wojciech Kramarz – opracowanie graficzne

ZMIANY STUDIUM:

1. Uchwała Nr XIX/166/2012 Rady Gminy Czarnków z dnia 26 kwietnia 2012r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnków na obszarach produkcji elektroenergetycznej (PE) opracowanej na podstawie Uchwały Nr XII/109/11 z dnia 27 października 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarach produkcji elektroenergetycznej PE.

INTEGRALNE CZĘŚCI UCHWAŁY W SPRAWIE ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNKÓW NA OBSZARACH PRODUKCJI ELEKTROENERGETYCZNEJ (PE) :

- *tekst jednolity studium, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały;*
- *rysunek studium w skali 1:25000, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały;*
- *Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków, stanowiące załącznik nr 3 do uchwały.*

Zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Czarnków na obszarach produkcji elektroenergetycznej PE w tekście jednolitym napisane są kursywą na szarym tle.

PROJEKT ZMIANY STUDIUM OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

- *Mgr inż. arch. Aleksandra Piskorska – członek Północnej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Gdańsku nr G-001/2002, główna projektant,*
- *Mgr inż. Marta Lisowska,*
- *Mgr Katarzyna Hrynkiewicz*

BIURO UL. GROTTGERA 26/3 · 80-311 GDAŃSK
TEL./FAX (48)(58) 554-84-40
URBANISTYCZNE

N I P 584-020-36-47 R E G O N 008049023
K R S 0000093085 KAPITAŁ ZAKŁADOWY 84.000 zł
Tel/fax (58) 554-84-40 tel. (58) 520-92-22, 520-92-23
Mail: urbppp@ppp.gda.pl www.ppp.gda.pl

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I - WSTĘP	7
1. Podstawa prawna opracowania studium i jego zmian.	7
1.1. Podstawa prawna opracowania Studium	7
1.2. Podstawa prawna opracowania zmian Studium	7
2. Wyniki oceny aktualności studium.	7
3. Obowiązujące przepisy prawa miejscowego.	9
3.1. Rozporządzenia Wojewody Wielkopolskiego:	9
3.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące następujące uchwały:	9
4. Materiały wykorzystane w trybie sporządzania studium.	10
CZĘŚĆ II	12
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNKÓW	12
1. Uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania oraz potrzeb rozwoju gminy.	12
1.1. Podstawowe dane o gminie.	12
1.2. Uwarunkowania funkcjonalne obszaru oraz sieci osadniczej gminy Czarnków	13
1.2.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru gminy.	13
1.2.2. Sieć osadnicza	13
1.2.3. Struktura przyrodnicza.	14
1.3. Cele strategiczne rozwoju gminy	15
1.3.1. Strategia Rozwoju Gminy Czarnków	15
1.3.2. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Czarnków.	16
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego.	16
2.1. Rzeźba terenu	16
2.2. Geologia – zróżnicowane litologiczne podłoża	17
2.3. Baza surowcowa - możliwości jej wykorzystania	18
2.4. Wody podziemne.	18
2.5. Hydrografia	19
2.6. Warunki klimatyczne i aerosanitarnie	20
2.7. Warunki glebowe	21
2.8. Roślinność naturalna, zieleń urządzona	21
2.9. Świat zwierzęcy	22
2.10. Powiązania ekologiczne	22
3. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	24
3.1. Uwarunkowania rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej	24
3.2. Uwarunkowania rozwoju gospodarki leśnej	27
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	29
4.1. Rys historyczny	29
4.2. Ocena zasobów dziedzictwa kulturowego	32
4.3. Prawna ochrona zabytków.	35
4.3.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego na obszarze gminy Czarnków	35
4.3.2. Gmina Czarnków – zabytki wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków	36
4.3.3. Wytyczne konserwatorskie.	45
5. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji	48
5.1. System komunikacji drogowej	48
5.1.1. Ogólna charakterystyka sieci drogowej	48
5.1.2. Opis sieci drogowej według obowiązującej kategorii dróg	48
5.1.3. Obciążenie ruchem sieci drogowej na obszarze gminy.	49

5.1.4. Komunikacja autobusowa.....	50
5.1.5. Komunikacja rowerowa.....	50
5.2. System komunikacji kolejowej.....	50
5.3. System komunikacji wodnej.....	50
5.4. Uwarunkowania rozwoju komunikacji.....	51
6. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów infrastruktury technicznej.....	51
6.1. Zaopatrzenie w wodę.....	51
6.2. Zaopatrzenie w gaz.....	52
6.3. Zasilanie w energię elektryczną.....	52
6.4. Odprowadzanie ścieków komunalnych.....	53
6.5. Odprowadzenie ścieków opadowych i roztopowych.....	53
6.6. Zaopatrzenie w ciepło.....	53
6.7. Gospodarka odpadami stałymi.....	53
7. Uwarunkowania ponadlokalne wynikające z innych dokumentów.....	54
7.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego /dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 19 grudnia 2005 r./.....	54
7.2. <i>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego</i>	54
7.2.1. <i>Cele i zasady rozwoju zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego</i>	54
7.2.2. <i>Sieć osadnicza</i>	55
7.2.3. <i>Strefy zróżnicowanej polityki przestrzennej województwa</i>	55
7.2.4. <i>Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, polityka ochrony dóbr kultury</i>	56
7.2.5. <i>System przyrodniczy</i>	56
7.2.6. <i>System komunikacyjny województwa</i>	57
7.2.8. <i>Polityka rozwoju elektroenergetyki</i>	58
7.2.9. <i>Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego dla rozwoju energii ze źródeł odnawialnych</i>	59
7.2.10. <i>Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie gminy Czarnków, określone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego</i>	59
CZĘŚĆ III.....	61
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNKÓW.....	61
1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy i przeznaczeniu terenów.....	61
1.1. Wielkoobszarowa polityka przestrzenna gminy.....	61
1.2. Struktura osadnicza gminy.....	61
2. Kierunki zagospodarowania wyznaczonych jednostek struktury przestrzennej gminy.....	62
2.1. A – OBSZAR ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ – PODSTAWOWY OBSZAR AKTYWIZACJI GOSPODARCZEJ GMINY.....	62
2.2. B – SANDR RZEKI FLINTY – OBSZAR PRZYRODNICZY I REKREACYJNY.....	62
2.3. C – WĘZŁOWY OBSZAR PRZYRODNICZY – PONADLOKALNA FUNKCJA TURYSTYKI WODNEJ.....	62
2.4. D – PUSZCZA DRAWSKA – PÓŁNOCNO-ZACHODNI OBSZAR AKTYWIZACJI GOSPODARCZEJ GMINY.....	63
2.5. Wymagania dotyczące przeznaczenia wyznaczonych terenów.....	64
2.5.1. Obszary wyłączone z zabudowy.....	64
2.5.2. Obszary przeznaczone do zabudowy i zmiany zagospodarowania.....	65
2.5.3. Obszary z ograniczeniem dla zabudowy.....	66
2.5.4. <i>Zasady zagospodarowania na obszarach produkcji elektroenergetycznej (PE)</i>	67
2.6. Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania wyznaczonych terenów.....	68
2.7. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla wyznaczonych terenów.....	68
3. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.....	69
3.1. Ochrona prawna środowiska przyrodniczego na podstawie przepisów odrębnych.....	69

3.2. Wpływ rzeźby na przyszłe zagospodarowanie gminy.	69
3.3. Ograniczenia litologiczne, możliwości wykorzystania surowców geologicznych.	70
3.4. Gospodarka wodami podziemnymi i ich ochrona.	70
3.5. Gospodarka wodami powierzchniowymi i ich ochrona.	70
3.6. Ochrona powietrza.	71
3.7. Przydatność rolnicza gruntów rolnych i ich ochrona.	72
3.8. Ochrona krajobrazu, siedlisk przyrodniczych, szaty roślinnej i zwierząt.	72
3.8.1. Obszary Natura 2000.	72
3.8.2. Rezerwat.	73
3.8.3. Pomniki przyrody.	73
3.8.4. Użytki ekologiczne.	73
3.8.5. Obszary chronionego krajobrazu.	74
3.8.6. Lasy ochronne.	74
3.8.7. Siedliska przyrodnicze, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, powiązania ekologiczne.	74
3.9. Ochrona prawna środowiska w przepisach prawa miejscowego oraz działaniach prowadzących do zrównoważonego rozwoju.	75
4. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.	76
4.1. Kierunki rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej.	76
4.2. Delimitacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.	77
4.3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.	78
5. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.	79
6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji.	81
7. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.	82
7.1. Zaopatrzenie w wodę.	82
7.2. Zaopatrzenie w gaz.	82
7.3. Zasilanie w energię elektryczną.	82
7.4. Odprowadzenie ścieków komunalnych.	83
7.5. Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych.	83
7.6. Zaopatrzenie w ciepło.	83
7.7. Gospodarka odpadami stałymi.	83
7.8. <i>Kierunki rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej.</i>	84
8. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego.	84
8.1. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.	84
8.2. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.	84
9. Narzędzia polityki przestrzennej.	85
9.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	85
9.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których ustalenia są zgodne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków.	86
9.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których ustalenia winny być zastąpione, w części, nowym planem.	87
9.4. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.	87
CZĘŚĆ IV.	88
UZASADNIENIE.	88
1. Przyjęte rozwiązania przestrzenne zmiany studium.	88
2. Synteza ustaleń studium.	88
2.1. Cele rozwoju.	88
2.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy i przeznaczeniu terenów.	88
2.3. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.	89

2.4. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków	89
2.5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji	89
2.6. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	90
2.7. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego	90
2.7.1. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.....	90
2.7.2. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.....	90
2.8. Narzędzia polityki przestrzennej.....	90

CZĘŚĆ I - WSTĘP

1. Podstawa prawna opracowania studium i jego zmian.

1.1. Podstawa prawna opracowania Studium

Podstawę prawną opracowania studium przyjętego Uchwałą Nr L/354/10 Rady Gminy Czarnków z dnia 24 września 2010 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnków stanowią:

- art. 3 ust.1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w związku z art. 32 ust. 2 oraz art. 33 ustawy;
- uchwała Nr XLI/319/2006 Rady Gminy Czarnków z dnia 1 czerwca 2003 r. w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków;
- uchwała Nr III/27/2006 Rady Gminy Czarnków z dnia 28 grudnia 2006 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków;
- § 8 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

1.2. Podstawa prawna opracowania zmian Studium

Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków, przyjętego uchwałą Nr L/354/10 Rady Gminy Czarnków z dnia 24 września 2010 r. opracowano na podstawie następujących uchwał:

- uchwała Nr VI/46/2011 Rady Gminy Czarnków z dnia 31 marca 2011 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi Brzeźno;
- Uchwała Nr XII/109/11 z dnia 27 października 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarach produkcji elektroenergetycznej PE.

2. Wyniki oceny aktualności studium.

Wójt Gminy Czarnków wykonał zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym „Analizę i ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków”. „Wyniki oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków” przedstawił Radzie Gminy Czarnków. Na podstawie wyników oceny przewidywanych zamierzeń i stanu zagospodarowania gminy oraz ich zgodności z ustaleniami studium, stwierdzono potrzebę zaktualizowania ustaleń studium o następujące elementy zagospodarowania:

- turystycznego zagospodarowania Noteci,
- budowy elektrowni wiatrowych,
- zmiany w rozmieszczeniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
- obszarów Natura 2000,
- aktualizacji zasięgu obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią,
- terenów zabudowy wielorodzinnej dla realizacji budownictwa socjalnego,
- wyznaczenia dodatkowych terenów pod zabudowę, ze względu na uzbrojenie terenów we wsiach: Gębice, Sobolewo, Śmieszkowo,
- wyznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową w Hucie, Zofiowie, Ciszkowie i Walkowicach,
- wyznaczenia terenów pod zabudowę usługową i produkcyjną w Grzępach, Hucie i Marunowie,
- wyznaczenia terenów związanych z ekspozycją i handlem produktami rolnymi przez grupy producenckie,
- zalesienia i użytków ekologicznych,

- kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania i użytkowania ośrodków produkcji rolnej b. PGR,
- aktualizacji obszarów występowania i eksploatacji złóż,
- aktualizacji przebiegu obwodnicy miasta Czarnkowa.

W wyniku dokonanej oceny Rada Gminy Czarnków podjęła uchwałę w następującej treści:

**Uchwała Nr XLI/319/2006
Rady Gminy Czarnków
z dnia 1 czerwca 2006 r.**

w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków

Na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717, zmiana z 2004 r. Dz. U. Nr 6 poz. 41, Nr 141 poz. 1492, z 2005 r. Nr 113 poz. 954, nr 130 poz. 1087 i z 2006 r. Nr 45 poz. 319) oraz wyników oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków, Rada Gminy Czarnków uchwała, co następuje:

§1. Na podstawie wyników oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków stwierdza się częściową nieaktualność studium w zakresie:

- 1) zmian w rozmieszczeniu inwestycji celu publicznego;
- 2) wskazania w niektórych miejscowościach dodatkowych terenów pod zabudowę;
- 3) granic obszaru Natura 2000;
- 4) zasięgu obszaru zagrożenia powodzią w dolinie Noteci;
- 5) turystycznego zagospodarowania rzeki Noteć.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czarnków.

§3. Uchyla się uchwałę Nr XXXIX/303/2006 Rady Gminy Czarnków z dnia 30 marca 2006 roku w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków.

§4. Uchwała obowiązuje z dniem podjęcia.

3. Obowiązujące przepisy prawa miejscowego.

3.1. Rozporządzenia Wojewody Wielkopolskiego:

- Rozporządzenie nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 października 2007 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 170 z dnia 27.11.2007 r. poz. 3714);
- Rozporządzenie nr 36/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 17 marca 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Czarnków;
- Rozporządzenie nr 202/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 18 października 2006 r. w sprawie wyznaczenie aglomeracji Brzeźno, gmina Czarnków.

3.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące następujące uchwały:

1. Nr VIII/58/95 Rady Gminy w Czarnkowie z dnia 28 grudnia 1995 r. zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Pilskiego Nr 2 z dnia 17.01.1996 r.);
2. Nr XXII/193/96 Rady Gminy w Czarnkowie z dnia 12 grudnia 1996r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Gębiczyn** (Dz. Urz. Woj. Pilskiego Nr 1 z dnia 17.02.1997 r.);
3. Nr XXII/ 194/96 Rady Gminy w Czarnkowie z dnia 12 grudnia 1996 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Zofiowo** (Dz. Urz. Woj. Pilskiego Nr 1 z dnia 17.02.1997 r.);
4. Nr V/51/99 Rady Gminy w Czarnkowie z dnia 3 marca 1999 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarach wsi **Gębice, Gębiczyn, Huta i Romanowo Dolne** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 22 z dnia 29.04.1999 r.);
5. Nr XX/203/2000 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 września 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Zofiowo** – dla terenu zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem nieuciążliwych usług (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 78 z dnia 13.11.2000 r.);
6. Nr XX/204/2000 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 września 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 78 z dnia 13.11.2000r.);
7. Nr XXVI/254/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 15 czerwca 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno, Śmieszkowo i Walkowice** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 94 z dnia 08.08.2001 r.);
8. Nr XXVII/269/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 sierpnia 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 129 z dnia 22.10.2001 r.);
9. Nr XXVIII/276/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 26 października 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 147 z dnia 29.11.2001 r.);
10. Nr XXIX/298/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 28 listopada 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Nr 13 z dnia 28.01.2002 r.);
11. Nr V/32/2003 Rady Gminy Czarnków z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 z dnia 15.04.2003 r.);
12. Nr VII/47/2003 Rady Gminy Czarnków z dnia 20 marca 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 70 z dnia 06.05.2003 r.);
13. Nr VIII/62/2003 Rady Gminy Czarnków z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Pianówka** obręb Góra (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 131 z dnia 01.08.2003 r.);

14. Nr **XI/80/2003** Rady Gminy Czarnków z dnia 2 września 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 178 z dnia 18.11.2003 r.);
15. Nr **XXXV/269/2005** Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Sarbia** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 3 poz.39 z dnia 04.01.2006 r.);
16. Nr **XXXV/270/2005** Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo i Białężyn** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 3 poz.40 z dnia 04.01.2006 r.);
17. Nr **XXXV/271/2005** Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno i Białężyn** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 3 poz.41 z dnia 04.01.2006 r.);
18. Nr **XI/65/2007** Rady Gminy Czarnków z dnia 31 sierpnia 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** w rejonie ul. Szkolnej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 151 z dnia 24.10.2007 r.);
19. Nr **XVIII/143/2008** Rady Gminy Czarnków z dnia 27 marca 2008 r. na obszarze wsi **Walkowice** – teren eksploatacji kruszywa naturalnego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 94 poz. 1786);
20. Nr **XXXI/226/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** w rejonie ul. Miłej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 830);
21. Nr **XXXI/227/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 28 stycznia 2009r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** w rejonie ul. Leśnej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 831);
22. Nr **XXXI/228/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** w rejonie ul. Wiejskiej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 832);
23. Nr **XXXII/233/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** w rejonie ul. Czarnkowskiej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 833);
24. Nr **XXXII/234/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** w rejonie ul. Działkowej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 834);
25. Nr **XXXII/235/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** w rejonie ulic Gębickiej i Czarnkowskiej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 835).

4. Materiały wykorzystane w trybie sporządzania studium.

1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r. /dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 19 grudnia 2005 r./.
2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego /uchwała Nr **XLI/628/2001** Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 listopada 2001 r./.
3. Strategia rozwoju Gminy Czarnków na lata 2000 – 2010.
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków z 2001 r.
5. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Czarnków.
6. Ocena aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze Gminy Czarnków (uchwała Nr **XXXIX/302/2006** Rady Gminy Czarnków z dnia 30 marca 2006 r.).
7. Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków (uchwała Nr **XLI/319/06** Rady Gminy Czarnków z dnia 1 czerwca 2006 r.).
8. Opracowanie ekofizjograficzne – dr A. Kucharczyk – 10. 2007 r.
9. Wojewódzka Ewidencja Zabytków.
10. Uchwała Nr **XXXII/322/2002** Rady Gminy Czarnków z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie: uchwalenia Planu gospodarki odpadami – dla Gminy Czarnków („Plan gospodarki odpadami dla powiatu czarnkowsko - trzcianeckiego w części dotyczącej gminy Czarnków” – 2001 r.).

11. „Plan gospodarki odpadami dla powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego” – 2004r.
12. Uchwała Nr XXX/307/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 14 grudnia 2001 r. w sprawie: uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska” – dla Gminy Czarnków” (Program środowiska dla powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego w części dotyczącej gminy Czarnków”) – 2001 r.
13. „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Czarnków” – 2006 r. (załącznik do uchwały Nr XIV/93/07 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 listopada 2007 r.).
14. „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Czarnków na lata 2004-2006 oraz 2007-2013” (uchwała Nr XIX/129/2004 Rady Gminy Czarnków z dnia 22 czerwca 2004 r.), ze zmianą (uchwała Nr XXV/185/2004 Rady Gminy Czarnków z dnia 30 grudnia 2004 r.
15. *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego /uchwała Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010*

STUDIUM – 2001 r.

Uchwała Nr XXIV/235/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 28 lutego 2001 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnków.

Studium opracowano w Pracowni Terenowej w Pile – Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego w Poznaniu - zespół autorski pod kierunkiem
 mgr inż. arch. Tomira Łęska-Oleszak – główny projektant
 mgr inż. arch. Iwona Wojtecka – zagadnienia przestrzenne
 mgr Stefan Leciejewski – zagadnienia przyrodnicze
 mgr Ewa Kledzik – zagadnienia kulturowe
 mgr Dorota Nawrot – zagadnienia gospodarcze
 mgr Andrzej Kucharczyk – zagadnienia rolnictwa
 mgr inż. Mieczysław Cholewo – zagadnienia infrastruktury technicznej
 mgr inż. Piotr Stróżyński – zagadnienia komunikacji
 tech. bud. Danuta Nowakowska – opracowanie graficzne

W treści niniejszego studium wykorzystano w całości opracowane uwarunkowania kulturowe, jako element niezmienny oraz tezy podstawowej polityki przestrzennej gminy wynikającej ze struktury przyrodniczej, jako element ciągłości planistycznej studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków.

CZĘŚĆ II
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNKÓW

1. Uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania oraz potrzeb rozwoju gminy.

1.1. Podstawowe dane o gminie.

GMINA CZARNKÓW

województwo wielkopolskie
 powiat czarnkowsko – trzcianecki
 siedziba organów Gminy – miasto Czarnków

Liczba ludności ~ 11 tys. mieszkańców

Powierzchnia ~ 346 km²

Powierzchnia geodezyjna w tym: stan 01.01.2008 r. – 34 588 ha, stan 01.01.2010 r. – 34 590 ha

Stan:	01.01.2008r.	1.01.2010r.	
	Powierzchnia geodezyjna		
	ha:	ha:	%
Grunty /użytki:			
<u>użytki rolne</u>	18 545	18 457	53,36
grunty orne	11 041	11 976	
sady	149	151	
łąki trwałe	5 239	5 274	
pastwiska	1 507	1 501	
grunty pod stawami i rowami	201	222	
grunty rolne zabudowane	338	333	
<u>lasy i zadrzewienia</u>	14 017	14 043	40,50
lasy	13 841	13 858	
<u>grunty zabudowane i zurbanizowane</u>	916	931	2,69
<u>grunty pod wodami</u>	190	242	0,70
<u>użytki ekologiczne</u>	10	10	
<u>nieużytki i tereny różne</u>	910	907	2,65

Liczba ludności w gminie Czarnków wykazuje stały poziom ilości mieszkańców od 30 lat, z krótkim okresem w latach 80-tych XX w. – spadku oraz wyrównania, w związku ze zmianą granic administracyjnych w 1992 r. po włączeniu do gminy Czarnków wsi Mikołajewo. Najistotniejszą zmianą w zakresie zagospodarowania przestrzennego, w okresie obowiązywania dotychczasowego studium, jest rozwój infrastruktury technicznej w gminie w zakresie odbioru ścieków komunalnych, co stanowi również istotny element ochrony środowiska. Przyrost zasobów mieszkaniowych dotyczy rozwoju strefy podmiejskiej, w szczególności wsi Śmieszkowo. Nastąpiły również zmiany w rozmieszczeniu szkół i przedszkoli w jednostkach osadniczych gminy, co wskazuje na zachodzące zmiany w strukturze ludności oraz hierarchii sieci osadniczej gminy. Pozytywnym elementem pozostaje nadal struktura wiekowa ludności, w szczególności liczba ludności w wieku produkcyjnym, co jednak wymaga podaży miejsc pracy w gminie. Podstawowym elementem rozwoju jest zapewnienie warunków dla lokalizacji inwestycji stymulujących rozwój gospodarczy gminy, poprzez politykę przestrzenną oraz przepisy prawa miejscowego.

1.2. Uwarunkowania funkcjonalne obszaru oraz sieci osadniczej gminy Czarnków.

1.2.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru gminy.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna każdego obszaru wynika z uwarunkowań przestrzeni w szczególności hydrograficznych, przyrodniczych, rozwoju szlaków komunikacyjnych oraz historycznych podziałów administracyjnych.

Cały obszar Gminy Czarnków należy do historycznej dzielnicy ziem polskich - Wielkopolski, której pierwotna granica z Pomorzem opierała się na wododziale Odry i bezpośredniego zlewiska Bałtyku. Brak powiązań komunikacyjnych stwarza w gminie strukturę gniazdową, w której główne ośrodki posiadają różne funkcje, jak również inne umiejscowienie w hierarchii sieci osadniczej. Droga wojewódzka Poznań – Kołobrzeg stanowi główną oś komunikacyjną gminy, z centralnie zlokalizowanym miastem Czarnkowem – siedzibą Urzędu Miasta, Urzędu Gminy oraz Starostwa Powiatowego – powiatu czarnkowsko - trzcianeckiego.

Strukturę przyrodniczą gminy kształtuje dolina rzeki Noteci, z jedną przeprawą mostową w mieście Czarnkowie. Układ doliny Noteci spowodował pasmowe rozłożenie osadnictwa wzdłuż północno-zachodniego brzegu: Radolinek, Kuźnica Czarnkowska, Zofiowo, Bukowiec, Gajewo, Jędrzejewo i południowo-wschodniego: Walkowice, Romanowo Górne, Romanowo Dolne, m. Czarnków, Pianówka, Góra nad Notecią, Ciszkowo i Mikołajewo. Na północy strukturę osadnictwa uzupełnia wieś Radosiew oraz rozproszona zabudowa wsi Średnicy, a w części wschodniej wsie: Brzeźno, Sarbia, Gębice, Gębiczyn, Paliszewo, Huta, Komorzewo, Grzępy, Białężyn i Śmieszkowo. Wschodnia część gminy tworzy odrębną strukturę osadniczą w obszarze lepszych rolniczo gleb, z dobrą dostępnością komunikacyjną.

Północno-zachodnia część gminy stanowi całkowicie odrębną strukturę przestrzenną, na rozwój której istotny wpływ miały przemiany historyczno-administracyjne. Po utracie suwerenności przez Rzeczpospolitą, rejon Czarnkowa znalazł się pod zaborem pruskim; w latach 1815-48 w Wielkim Księstwie Poznańskim, w rejencji bydgoskiej. W tym okresie utworzony został powiat czarnkowski. Odzyskanie niepodległości nie spowodowało powrotu całego powiatu do nowego państwa. Granica Rzeczypospolitej Polskiej i Niemiec ustalona została na rzece Noteci i utrzymana jako podział powiatowy po 1945 r. Obszar północny stanowi wyodrębnioną z gminy przestrzeń charakteryzującą się przerwana ciągłością kulturową. Następnym wyodrębniającym się obszarem jest północno-wschodnia część doliny Noteci z zabudową Romanowa Dolnego, Romanowa Górnego i Walkowic. Wieś Walkowice pozostaje w zasięgu oddziaływania miast Ujścia i Piły. Pozostały obszar oraz wieś Kruszewo z gm. Ujście znajdują się w strefie oddziaływania m. Czarnkowa.

Północno-wschodni obszar gminy ze wsiami Mikołajewo, Ciszkowo, Góra nad Notecią i Pianówka tworzy drugorzędny obszar funkcjonalny gminy, z którego część znajduje się w strefie podmiejskiej Czarnkowa. Walory przyrodnicze oraz wynikające z nich ograniczenia wpłynęły na brak możliwości rozwoju sieci osadniczej na tym obszarze. W pewnym okresie historycznym zachodnia część należała do powiatu wieleńskiego (Mikołajewo i Ciszkowo), jak również sołectwo Mikołajewo, po powstaniu samorządów gminnych należało do Gminy Wieleń, a od roku 1992 do Gminy Czarnków.

Skomplikowaną strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy pogłębia fakt wyodrębnienia miasta Czarnkowa jako odrębnej gminy miejskiej. Skutkuje to brakiem typowego ośrodka administracyjno-usługowego gminy, jak również brakiem możliwości organizacyjno-strukturalnych prawidłowej obsługi ludności gminy.

1.2.2. Sieć osadnicza.

Sieć osadnicza gminy Czarnków oparta jest na 27 wsiach, w tym 24 sołectwach. Sieć osadniczą uzupełniają osady oraz zabudowa rozproszona poszczególnych wsi (integralne części miejscowości).

Wykaz nazw miejscowości wiejskich Gminy Czarnków (Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju TERYT (stan 2008r.)

Lp.	Sołectwo	Wieś	osada	integralna część wsi
1.	Białężyn	Białężyn		Klementowo
2.	Brzeźno	Brzeźno		Brzeźno - Wybudowanie Rakarnia
3.	Bukowiec	Bukowiec		
4.	Ciszkowo	Ciszkowo		Parcelki Siuty, Toczek

5.	Gajewo	Gajewo		Wyrąb
6.	Gębice	Gębice Paliszewo		Hutka Sobolewo Wybudowanie Gębickie
7.	Gębiczyn	Gębiczyn		Błota
8.	Góra nad Notecią	Góra nad Notecią Pianówka	Goraj-Zamek	Azja Zieleniewo
9.	Grzepy	Grzepy		
10.	Huta	Huta	Hutka	Lichota
11.	Jędrzejewo	Jędrzejewo		Jesionowo Kaźmierówka Książnica Piaski, Plany Pomorska Wola
12.	Komorzewo	Komorzewo		
13.	Kuźnica Czarnk.	Kuźnica Czarnk.	Ciążyń	Kuźnica Cz. - Wybudowanie Kuźnica Majątek Piaski, W Łąkach
14.	Marunowo	Marunowo	Marunówko	Marunowo Dolne Marunowo Górne
15.	Mikołajewo	Mikołajewo		
16.	Radolinek	Radolinek		
17.	Radosiew	Radosiew		Radosiewko
18.	Romanowo Dolne	Romanowo Dolne		Lipica Osuch
19.	Romanowo Górne	Romanowo Górne		Śluza Czternaście
20.	Sarbia	Sarbia Sarбка		Huby Kociolki, Sarbia Majątek Promno
21.	Śmieszkowo	Śmieszkowo		Apostoly Huby Wybudowanie pod Grzëpami
22.	Średnica	Średnica		Runówko Ryżewo
23.	Walkowice	Walkowice		Dębowiec Leśniczówka Walkowice Śluza Trzynaście Walkowice - Wybudowanie Czarnków Zanotecki
24.	Zofiowo	Zofiowo		
	Liczba solectw	Liczba wsi	27	Osady 4
Razem:	24			

Drukiem pogrubionym wyróżniono wsie podstawowe.

W okresie dziesięciu lat rozwój sieci osadniczej na obszarze gminy dotyczył przede wszystkim strefy podmiejskiej miasta Czarnkowa. Określony, w obowiązującym studium, układ hierarchiczny sieci osadniczej uległ znacznej zmianie. Powyższe wynika głównie z rozmieszczenia usług socjalnych i edukacyjnych. Na obszarze gminy nie wykształciły się silne ośrodki obsługujące wyodrębnione obszary struktury funkcjonalnej, co skłania do tezy o braku potrzeby wzmacniania usługowych funkcji wsi Jędrzejewo i Gębice, wskazanych jako ośrodki uzupełniające i że funkcję ośrodka lokalnego dla obszaru całej gminy spełnia miasto Czarnków. Wsie podstawowe, obsługujące jednostki szkolne, stanowią: Gajewo, Gębice, Huta, Jędrzejewo, Kuźnica Czarnkowska, Romanowo Dolne, Sarbia, Śmieszkowo.

1.2.3. Struktura przyrodnicza.

Struktura przyrodnicza gminy Czarnków stanowiła podstawę do określenia, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2001 r. – stref polityki przestrzennej, odnoszących się do wielkoobszarowej struktury gminy. W pasmowym układzie, podporządkowanym przebiegowi rzeki Noteci, wyodrębniono:

PASMO EKOSYSTEMÓW LEŚNYCH PUSZCZY DRAWSKIEJ, słabych gleb, rozproszonej sieci osadniczej z dwoma ośrodkami: Jędrzejewem i Kuźnicą Czarnkowską.

Priorytety:

- *ochrona środowiska przyrodniczego,*
- *koncentracja osadnictwa,*
- *potencjalne obszary zwiększenia lesistości gminy,*
- *możliwość rozwoju gospodarstw agroturystycznych.*

WĘZŁOWY OBSZAR PRZYRODNICZY o znaczeniu międzynarodowym, obejmujący: dolinę Noteci, wzniesienia moreny czarnkowskiej oraz pasmo lasów na wschodnim brzegu doliny i obszar chronionego krajobrazu (Puszcza Notecka), w części południowej. Obszary węzłowe są to obszary o przeważającej funkcji przyrodniczej, stanowiące podstawowe znaczenie w całym systemie przyrodniczym Europy.

Priorytety:

- *ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego,*
- *możliwość wykorzystania drogi wodnej Noteci jako szlaku turystycznego.*

ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA GMINY, obejmująca wschodnią część gminy z rozbudowaną siecią osadniczą oraz kształtującą się strefą podmiejską miasta Czarnkowa.

Priorytety:

- *rozwój podstawowej funkcji gospodarczej gminy – rolnictwa,*
- *ochrona gleb o najwyższej bonitacji,*
- *wielofunkcyjny rozwój jednostek osadniczych.*

OBSZAR SANDRU RZEKI FLINTY, obejmujący ekosystemy leśne, z rozproszoną zabudową wsi Gębiczyn.

Priorytety:

- *ochrona środowiska przyrodniczego,*
- *możliwość zwiększenia lesistości gminy,*
- *możliwość przekształcenia wsi Gębiczyn – na wieś letniskową.*

Wyodrębnione obszary struktury przyrodniczej gminy wraz z określonymi priorytetami w zagospodarowaniu przestrzennym stanowią cztery podstawowe strefy polityki przestrzennej w Gminie Czarnków. **W niniejszym studium zachowuje się ustalenia dotychczasowej polityki przestrzennej, pozwalającej na określenie głównych celów przestrzennych.**

Są to następujące cele:

- **zachowanie i ochrona wielkoobszarowych walorów przyrodniczych gminy i dziedzictwa kulturowego;**
- **wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla rozwoju gospodarczego gminy;**
- **wielofunkcyjny rozwój wyznaczonych jednostek osadniczych.**

1.3. Cele strategiczne rozwoju gminy.

1.3.1. Strategia Rozwoju Gminy Czarnków.

/uchwała Nr XIX/175/2000 Rady Gminy Czarnków z dnia 31 sierpnia 2000 r./

Strategiczne cele rozwoju Gminy wynikają z uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Czarnków na lata 2001 – 2010.

Główny cel strategiczny Gminy to:

- ***Podniesienie atrakcyjności Gminy Czarnków z wykorzystaniem wielofunkcyjnej roli obszarów wiejskich.***

Cele strategiczne, odnoszące się do rozwoju społeczno-gospodarczego to:

- ***Rozwijająca się gospodarka.***
- ***Mądry i szczęśliwy człowiek.***
- ***Zdrowy człowiek i czyste środowisko.***

Pakiet zadań służących spełnieniu oczekiwanych celów zawiera działania nieprzestrzenne, jak również takie, które wywołują zmiany w zagospodarowaniu. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi projekcję tych celów w odniesieniu do sposobów zagospodarowania, uwzględniających uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz wymagania prawne z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Omówiona wcześniej struktura przestrzenna gminy oraz rozwój jednostek osadniczych stanowią potwierdzenie różnorodności przyrodniczej gminy. W niniejszym opracowaniu uwzględnia się również

zmiany w dotychczasowym zagospodarowaniu gminy, zmiany w przepisach prawa miejscowego oraz wyartykułowane potrzeby rozwoju określone w złożonych wnioskach do zmiany studium.

1.3.2. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Czarnków.

/uchwała Nr XXV/185/2004 Rady Gminy z dnia 30 grudnia 2004 r./

Istotnym dokumentem publicznym w Gminie jest Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Czarnków, oparty na ustaleniach rozwoju określonych w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W podstawowych celach rozwoju przyjęto:

Rozwój infrastruktury technicznej, obejmujący:

- Program 1 – zagospodarowanie przestrzenne;
- Program 2 – zabezpieczenie mieszkańców gminy w podstawowe czynniki medialne (2004-2006; 2007-2013).

Rozwój obszarów wiejskich, obejmujący:

- Program 1 – rozwój wsi – aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- Program 2 – program odnowy wsi, dotyczący realizacji:
 - świetlic, sal, bibliotek,
 - placów zabaw, boisk sportowych, sal gimnastycznych,
 - centrów wsi – place, parkingi,
 - zakupu i remontów obiektów zabytkowych i ich adaptacji na cele publiczne.

Promocję gminy, współpracy regionalną oraz zagraniczną, w tym:

- Program 1 – promocja gminy;
- Program 2 – współpraca międzygminna w ramach programu „Ochrona wód zlewni Noteci”.

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego.

Według podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego, gmina Czarnków znajduje się w obrębie trzech makroregionów: Pojezierzy Południowobałtyckich (mezoregion Pojezierza Wałeckiego 314.64), Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej (mezoregion Kotliny Gorzowskiej 315.33, mezoregion Doliny Środkowej Noteci 315.34) i Pojezierza Wielkopolskiego (mezoregionu Pojezierza Chodzieskiego 315.53).

2.1. Rzeźba terenu.

Gmina Czarnków położona jest w obrębie trzech dużych jednostek geomorfologicznych (wg podziału B. Krygowskiego). Centralną część gminy zajmuje Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka (C) z subregionem Kotliny Gorzowskiej (C1), część południowo-wschodnią i wschodnią Wysoczyzna Gnieźnieńska (IX), z subregionami Równiny Wągrowieckiej (IX4) i Pagórków Czarnkowskich (IX5), a północno-zachodnią część gminy Pojezierze Drawsko-Wałeckie (XIII) z subregionem Równiny Trzcianeckiej (XIII3).

Cały obszar gminy Czarnków mieści się w przedziale wysokościowym 37,6 – 125,0 m n.p.m. Najniżej położony punkt w gminie znajduje się przy jej zachodniej granicy, w sąsiedztwie linii brzegowej rzeki Noteci. Tereny najwyższej położone w gminie to kulminacje wzniesień czołowomorenowych usytuowane na południowy wschód od miejscowości Pianówka. W granicach gminy wyróżnić można przynajmniej cztery główne strefy wysokościowe nawiązujące do rozmieszczenia głównych jednostek geomorfologicznych: strefę doliny Noteci z terasami nadrzeczными (37,6 – 58,0 m n.p.m.), strefę powierzchni sandrowych (59,0 – 80,0 m n.p.m.), strefę wysoczyzny morenowej (80,0 – 100,0 m n.p.m.) oraz strefę kulminacji wzniesień czołowo-morenowych (powyżej 100,0 m n.p.m.).

Najbardziej charakterystycznym elementem rzeźby gminy Czarnków jest fragment Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej (Noteci). Szerokość dna Pradoliny zmienia się od 2,0 km w rejonie Kaźmierówki, 2,8 km w rejonie Radolinka do ponad 3,3 km w rejonie Góry nad Notecią i 4,3 km w rejonie Kuźnicy Czarnkowskiej. W obrębie Pradoliny, oprócz współczesnego dna doliny Noteci (38,0 – 45,0 m n.p.m.), wyróżnić można system tarasów nadzalewowych: taras pradolinny dolny (43,0 – 46,0 m n.p.m.), taras pradolinny środkowy (55,0 – 58,0 m n.p.m.), taras pradolinny górny (59,0 – 67,5 m n.p.m.). Powierzchnie poszczególnych teras pokryte są mniejszymi formami rzeźby terenu - wydłami i równinami piasków przewianych.

W granicach gminy wyróżnić można trzy poziomy równiny sandrowej: poziom dolny (65,0 – 75,0 m n.p.m.), poziom środkowy (75-95 m n.p.m.), poziom górny (95,0 – 105,0 m n.p.m.). Powyżej 80,0 m n.p.m. strefę

wysokościową tworzy powierzchnia wysoczyzny morenowej. Najwyższą strefę wysokościową (powyżej 115,0 m n.p.m.) tworzą dwa kompleksy wzniesień czołowomorenowych: rejon Brzeźna i Sarbii oraz Goraja, Góry i Pianówki.

W granicach gminy występują tereny, których obecna rzeźba jest wynikiem wcześniejszych procesów antropogenicznych. W tej grupie terenów dominują powierzchnie przekształcone w wyniku działalności górniczej (rejon wsi Walkowice, Kuźnicy Czarnkowskiej oraz punktowo w obrębie stref krawędziowych w różnych miejscach gminy). W dolinie Noteci występują doły potorfowe (rejon wsi Kuźnicy Czarnkowskiej – Jędrzejewa). Antropogenicznymi elementami rzeźby są również tereny, którymi biegną linie kolejowe oraz wysokie na kilka metrów wały przeciwpowodziowe ciągnące się po dwóch stronach rzeki Noteci.

2.2. Geologia – zróżnicowane litologiczne podłoża.

Gmina Czarnków znajduje się na granicy dwóch głównych jednostek strukturalno-tektonicznych Polski: niecki łódzko-miechowskiej i wału pomorsko-kujawskiego. Najstarsze zbadane struktury geologiczne w granicach gminy zbudowane są ze skał paleozoicznych. Powyżej znajdują się struktury cechsztyńsko-mezozoiczne o miąższości ponad 3000 m, w których występują między innymi struktury cechsztyńskich mas solnych.

Utwory trzeciorzędowe tworzą ciągłą pokrywę na obszarze całej gminy o średniej miąższości 100 – 150 m (lokalnie do ponad 200 m). Składają się one z osadów piaszczystych i osadów piaszczysto-ilastych z okresu oligocenu i miocenu oraz z tzw. pstrych ilów plioceńskich. W warstwach ilastych miocenu występują pokłady węgla brunatnego, które mają znaczenie gospodarcze; zalegają one na głębokości od 40 do 75 m p.p.t.

Największe znaczenie dla obecnego rozwoju przestrzennego gminy ma budowa geologiczna warstw przypowierzchniowych. Powierzchnię gminy w przeważającej części budują czwartorzędowe poligenetyczne utwory czwartorzędowe: morenowe, wodnolodowcowe, zastoiskowe, deluwialne, hydrogeniczne) o zmiennej miąższości uzależnionej od starszej rzeźby. Największa miąższość tych osadów obserwowana jest w obrębie dna Pradoliny Noteci, gdzie wynosi najczęściej 35 – 50 m (lokalnie może się zwiększać nawet do 75 m); na pozostałych terenach zmniejsza się do 30 – 40 m.

Wśród utworów czwartorzędowych istotne znaczenie mają osady mineralne piaszczyste i gliniaste, na której lokalizowana jest większość zabudowy. W granicach gminy stwierdzono aż 7 poziomów glacialnych trzech głównych zlodowaceń. Wschodnie najstarszych poziomów glin zwałowych obserwowane są na powierzchni środkowego i górnego tarasu pradolinnego w rejonie Kuźnicy Czarnkowskiej, Romanowa Dolnego oraz w rejonie Pianówki. Wschodnie glin zlodowaceń środkowopolskich odsłaniana jest w strefach krawędziowych wysoczyzny i górnego poziomu sandrowego od Pianówki aż do Sarbii. Gliny ostatniego zlodowacenia tworzą nieciągłą warstwę o miąższości 5 – 6 m. Występują one blisko powierzchni pod osadami sandrowymi w zachodniej części gminy.

Duży zasięg w gminie zajmują powierzchnie piaszczysto-żwirowe pochodzenia wodno-lodowcowego (osady sandrowe). Osady te w granicach gminy występują na różnych wysokościach, w zależności od okresu, w którym powstawały. Najstarsze z nich tworzą górną poziom sandrowy w postaci cienkich pokryw o miąższości od 3 do 6,5 m w obrębie wysoczyzny. Środkowy poziom sandrowy (sandr Flinty), o miąższości do 12 m, swoim zasięgiem obejmuje wschodnią zalesioną część gminy. Następny poziom sandrowy tworzy najwyższy teras pradolinny tworzący rozległe powierzchnie w rejonie Romanowa Dolnego i Górnego oraz Radosiewa i Radolinka. Miąższość tych osadów wynosi 4 – 5 m w części zachodniej i 9 – 10 m w części wschodniej gminy.

Obszarem o najbardziej skomplikowanej budowie geologicznej są wzniesienia czołowomorenowe, położone między Ciszkowem i Śmieszkowem oraz w rejonie Brzeźna i Sarbii. Formy te zbudowane są z glin zwałowych, piasków i żwirów, mułków i ilów, które w wielu miejscach zostały spiętrzone w wyniku zaburzeń glacictektonicznych.

Występujące po dwóch stronach Pradoliny terasy nadzalewowe zbudowane są z różnoziarnistych piasków luźnych o miąższości od 5 do 15 m. Najmłodsze osady piaszczyste pochodzenia rzecznoego, obecnie często silnie uwodnione, występują wzdłuż rzeki Noteci (miąższość do 13 m) oraz w dolinach Rygi i Flinty (miąższość 3 – 4 m). W obrębie teras pradolinnych występują wały wydmowe i powierzchnie piasków przewianych zbudowane z piasków luźnych drobnoziarnistych (rejon Kuźnicy Czarnkowskiej, Gajewa). Ich maksymalna miąższość to ponad 10 m.

Duży obszar w gminie zajmują grunty hydrogeniczne (torfy, namuły piaszczyste i torfiaste, muły, mady), które są gruntami najczęściej niezabudowanymi, ze względu na funkcje ekologiczne i małą nośność. Zajmują one niemal całe dno doliny Noteci oraz dna mniejszych rzek: Rudnicy, Rydzy, Rygi. Lokalnie miąższość torfów w tych

miejscach może wynosić nawet do 5 m. Miąższość torfów w dolinie Noteci, w zależności od warunków lokalnych, wynosi maksymalnie 3,5 m; najczęściej jest to jednak warstwa o miąższości ok. 1,6 m.

2.3. Baza surowcowa - możliwości jej wykorzystania.

Obecnie na obszarze gminy Czarnków zinwentaryzowanych zostało 16 złóż zarejestrowanych w systemie "MIDAS" (wg danych z Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie). Wśród nich jest 14 złóż kruszywa naturalnego oraz po jednym złożu piasków kwarcowych i węgla brunatnego z surowcami ilastymi. Wszystkie złoża kruszywa naturalnego w granicach gminy zakwalifikowane zostały, ze względu na ochronę, do klasy 4 (złóż powszechnych, licznie występujących i łatwo dostępnych). Ze względu na ochronę środowiska, zaliczone zostały one do klasy B – złóż konfliktowych ze względu na ich położenie w obrębie granic głównych zbiorników wód podziemnych oraz częściowo w obrębie terenów leśnych. Za złożem bardzo konfliktowym zostało uznane złożo węgla brunatnego "Trzcianka". Na obszarze gminy trwają prace nad udokumentowaniem nowych złóż. Dla ośmiu ze złóż wydano decyzje koncesyjne umożliwiające ich eksploatację. Na pozostałych złożach albo zaprzestano działalności wydobywczej lub jeszcze jej nie podjęto.

Największe tereny eksploatacji złóż mineralnych (kruszywa naturalnego) znajdują się w rejonie Walkowic (6 złóż). Eksploatacja w tym rejonie prowadzona jest już od lat sześćdziesiątych minionego wieku. Część z terenów już wyeksploatowanych została zrehabilitowana – wyrównana i zalesiona.

Na szczególną uwagę zasługuje złożo węgla brunatnego o nazwie "Trzcianka", którego znaczny fragment znajduje się w granicach gminy Czarnków. Łączna jego powierzchnia wynosi 91,6 km². W obrębie tego złoża węgiel brunatny tworzy pokłady o miąższości do 5 m, zalegające na głębokości od 39 do 74 m p.p.t. Kopalnią towarzyszącą temu złożu są ility mogące być wykorzystywane do produkcji ceramiki budowlanej.

W granicach gminy występują również złoża torfów i gytii. Złoża te nie zostały zarejestrowane w systemie "MIDAS", ze względu na słaby stopień ich rozpoznania. Badania nad ich rozpoznaniem prowadzone były w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych; w ich efekcie powstały dokumentacje geobotaniczne. Złoża torfów i gytii tworzą rozległe powierzchnie na całej długości Pradoliny Noteci. Największe z nich występują między Osuchem i Walkowicami oraz między Jędrzejewem i Kuźnicą Czarnkowską. Są to torfowiska niskie tworzone przez torfy szuwarowe, olsowe, mechowiskowo-turzycowiskowe. Średnia miąższość torfów wynosi od 1,6 do 3,5 m., ich popielność 20 %, a stopień ich rozkładu 40 – 70 %.

2.4. Wody podziemne.

Zgodnie z podziałem hydrogeologicznym kraju (wg Paczyńskiego), większa część obszaru gminy należy do regionu mogileńskiego (XII), rejonu doliny Noteci (XIIB). Według rejonizacji hydrogeologicznej przedstawionej w atlasie hydrologicznym Polski obszar gminy znajduje się w granicach makroregionu północno-zachodniego (b), regionu wielkopolskiego (VI) i subregionów: pradoliny toruńsko-eberswaldzkiej (VI1), gnieźnieńsko-kujawskiego.

W granicach gminy, oprócz poziomu wód gruntowych, występują dwa poziomy wodonośne piętra czwartorzędowego (międzyglinowy i podglinowy), poziom piętra trzeciorzędowego oraz poziom wód piętra kredowego i jurajskiego (wody geotermalne).

Ważne znaczenie dla przyszłego zagospodarowania gminy ma poziom wód gruntowych. Jego największy obszar płytkiego zalegania to rozległe dno doliny Noteci. W jej obrębie poziom wód gruntowych (warstwą dolinną) występuje na zmiennej głębokości 0,5 – 1,5 m p.p.t., w zależności od pory roku. W obrębie teras pradolinnych poziom wody stabilizuje się na poziomie 5 – 10 m p.p.t. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi średnio 30 – 35 m w dolinie Noteci i do 40 m w obrębie teras nadzalewowych. Ze względu na dużą przepuszczalność podłoża są to tereny zasilania głębszych warstw wodonośnych. Wydajność studni czerpiących wody z tego poziomu wynoszą od kilkunastu do maksymalnie 70 m³/h (Gajewo). W obrębie powierzchni sandrowych poziom wód gruntowych jest bardzo zróżnicowany. W obrębie sandru Flinty i powierzchni sandru występującego na wschód od wsi Romanowo Dolne i Osuch, woda gruntowych obniża się od 5,0 do 10,0 m p.p.t. Na podobnej głębokości występują wody gruntowe we wschodniej części gminy, w obrębie sandru Flinty. W granicach pokrywy sandrowych w obrębie wysoczyzny poziom wód gruntowych występuje na głębokości 2 – 5 m p.p.t., a w dolinach erozyjnych 1 – 1,5 m p.p.t. W obrębie wysoczyzny morenowej wody gruntowe występują w piaszczystych przewarstwieniach śródglinowych w postaci izolowanych powierzchni. Najczęściej poziom wód gruntowych stabilizuje się tu na głębokości od 3 do 7 m p.p.t. Najgłębiej wody gruntowe występują w obrębie wzniesień czołowo-morenowych, gdzie ich zwierciadło stabilizuje się na poziomie od 5 do 15 m p.p.t. Obszar głębokiego występowania wód gruntowych ciągnie się od Śmieszkowa do Ciszkowa.

Warstwy wodonośne poziomu międzyglinowego występują na głębokości od 50 do 85 m n.p.m. w osadach lodowcowych między pokładami glin zwałowych. Poziom ten, o miąższości do 20 m, składa się z wielu izolowanych soczewek z własnym systemem krążenia. Ma on charakter subartezyjski. Ujmowany jest przez ujęcie we wsi Brzeźno.

Poziom wód podglinowych występuje we wschodniej części gminy; ciągnie się od Czarkowa w kierunku północnym do Sarbii. Lokalnie obserwuje się wspólny poziom hydrauliczny tej warstwy z poziomem trzeciorzędowym. Strop poziomu podglinowego znajduje się na poziomie 40 – 45 m n.p.m. W południowej części gminy miąższość tego poziomu wynosi 8 – 25 m, a w części północnej w rejonie Sarbii i Marunowa – nawet 30 m. Analizowany poziom wodonośny ma charakter subartezyjski. Zwierciadło tej warstwy stabilizuje się na poziomie od 47 m n.p.m. w rejonie Czarkowa do ponad 80 m n.p.m. w rejonie Marunowa. Poziom ten ujmowany jest przez studnie w Sarbii.

W obrębie Pradoliny piaski mioceńskie łączą się z czwartorzędnymi piaskami rzecznyymi tworząc warstwę wodonośną o miąższości ponad 70 m. W granicach dna Pradoliny zwierciadło wody gruntowej przyjmuje swobodne zwierciadło wody i dochodzi do rzędnej 43 m n.p.m.

Wody podziemne piętra trzeciorzędowego występują w granicach gminy w osadach mioceńskich na głębokości od 50 do 100 m p.p.t. Zwierciadło wód piętra mioceńskiego ma charakter napięty, prowadzi wody o charakterze subartezyjskim. Poziom zalegania tego zwierciadła zmienia się od 67 m n.p.m. w rejonie Gębic do 45 m n.p.m. przy granicy Pradoliny Noteci. Poziom mioceński eksploatowany jest przez ujęcia dla Czarkowa w Osuchu, Ciszakowie, Śmieszakowie, Gębicach, Sarbii, Hucie.

Obszar gminy znajduje się także w zasięgu wód geotermalnych. Część z tych wód występuje w osadach kredowych na dużych głębokościach 1400 – 1500 m p.p.t. Ich temperatura wynosi ok. 40° – 45° C. W osadach dolnej jury wody geotermalne występują na głębokości od 1300 – 2600 m p.p.t. Ich temperatura, w zależności od położenia, wynosi 50° – 60° C w północnej i zachodniej części do ponad 85° – 95° C w centralnej części gminy.

W granicach gminy Czarków znajdują się fragmenty trzech głównych zbiorników wód podziemnych:

- 1) czwartorzędowego zbiornika "Pradolina Toruń-Eberswalde (Notec)" Nr 138, obejmującego swoim zasięgiem dolinę Noteci i północno-zachodnią część gminy;
- 2) czwartorzędowego zbiornika "Dolina Kopalna Smogulec-Margonin" Nr 139, zajmującego południowo-wschodnie krańce gminy;
- 3) trzeciorzędowego subzbiornika "Złotów-Pila-Strzelce Krajeńskie" Nr 127, obejmującego centralną i zachodnią część gminy (jego południowa granica biegnie na zachód od wsi Śmieszakowo, Brzeźno i Sarbia).

2.5. Hydrografia.

Wody powierzchniowe w gminie Czarków zajmują powierzchnię 461 ha. Składają się na nie wody płynące (169 ha), wody stojące (21 ha), stawy (4 ha) oraz rowy 267 ha. Należy pamiętać, że część nieużytków obecnych w granicach gminy to także tereny podmokłe.

Cały obszar gminy znajduje się w dorzeczu Warty, w obrębie zlewni jej dopływów Noteci i Welny oraz Kanału Połajewskiego (Kanału Kończak). Poszczególne zlewnie oddzielone są od siebie topograficznym działem wodnym III – rzędu.

Głównym elementem systemu hydrograficznego gminy jest Notec – rzeka o charakterze nizinnym, o długości całkowitej 366 km, średnim spadku 0,19 ‰ i powierzchni dorzecza 17 240 km². Jej długość w gminie wynosi 30 km. Notec od dawna podlegała różnym zabiegom hydrotechnicznym prowadzącym do stworzenia z niej szlaku wodnego. Równoległe do obecnego jego biegu płyną mniejsze ciek i kanały: Stara Notec, Łaga, Kanał Romanowski, Kanał Mleczny, Kanał Styper, Kanał Trzy Zastawki, Kanał Moczarka, Rudnica, Rysia Struga, Kanał Walkowicki. Notec i wyżej wymienione ciek tworzą bardzo skomplikowany system hydrograficzny w obrębie Pradoliny.

Wśród nielicznych prawych dopływów Noteci, w granicach gminy Czarków należy wymienić Rudnicę i Rydzę. Całkowita długość Rudnicy wynosi 13,8 km, a powierzchnia jej zlewni 44 km². Długość Rydzy wynosi 16 km, a powierzchnia jej zlewni – 40,6 km². Przez północno-zachodnie krańce gminy przepływa jeszcze inna rzeka – Kopaniec, nazywana również Bukówką.

Z lewej strony Noteci, przyjmuje jeszcze mniejsze ciek, z których część w okresie letnim może zanikać: Rów z Węglewa, ciek z rejonu Brzeźna, ciek przepływający przez Kruszewo, ciek płynący z rejonu Goraja przez Pianówkę oraz ciek z rejonu Ciszakowa. Należy jeszcze nadmienić, że południowo-wschodnią część gminy zajmuje zlewnia Gulczanki (również prawego dopływu Noteci). Odwadnia ona rejon wsi: Śmieszakowa, Grzap i Ciężynia.

Pozostałe dopływy Warty w gminie stanowią Kanał Połajewski (Kończak) i Flinta – dopływ Welny. Pierwszy ciek odwadnia niewielkie powierzchnie w rejonie miejscowości Grzępy, Komorzewo, Huta i Ciężyń. O wiele ważniejszy dla gmin jest drugi ciek – Flinta z dopływami: Rygą, Kanałem Marunowskim i Kanałem Gębickim, odwadniająca jej wschodnią część.

W gminie Czarnków znajduje się trzy niewielkie jeziora. Łączna powierzchnia jezior o powierzchni powyżej 1 hektara wynosi 13,8 ha (największe z nich Jez. Niewiemko – 9,6 ha), co daje bardzo niski wskaźnik jeziorności 0,04 %.

W granicach gminy liczne są niewielkie stawy. Obecne są one w Brzeźnie, Gębicach, Jędrzejewie, Sarbii, Marunowie, Śmieszkowie, Grzępach, Hucie, Komorzewie i Radosiewie. Tylko nieliczne z nich mają charakter stawów rybnych (Osuch). Dodatkowo w obrębie Pradoliny występują zagłębienia potorfowe (rejon Zofiowa i Kuźnicy Czarnkowskiej) oraz starorzecza (między Radolinkiem i Walkowicami, w rejonie Mikołajewa).

Rzeka Noteć charakteryzuje się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania, najczęściej z jednym maksimum (marzec-kwiecień) jednym minimum (okres jesienny) w ciągu roku. W okresie zimowym charakter przepływów rzeki modyfikowany jest występowaniem zjawisk lodowych mogących się pojawić w okresie 11.XII – 20. XII i trwających od 60 do 90 dni. Stała pokrywa na Noteci pojawia się niezwykle rzadko, maksymalnie na okres do 15 dni.

Cechą charakterystyczną przepływów Noteci jest bardzo łagodne przejście od stanów najwyższych do najniższych, co ma związek z funkcjonowaniem urządzeń hydrotechnicznych. Rzeka charakteryzuje się natomiast większą zmiennością przepływów. Średni przepływ wezbraniowy jest dwukrotnie większy od przepływu w sezonie letnim. Na omawianym obszarze słabo zaznacza się przewaga letnich opadów na formowanie wezbrań. Przepływ nienaruszalny (biologiczny) dla Noteci w Czarnkowie wynosi 14,9 m³/sek. Średnia roczna wartość odpływu jednostkowego w Czarnkowie wynosi $q = 4,61 \text{ dm}^3/\text{s}/\text{km}^2$. W całkowitym odpływie rocznym przeważa zasilanie podziemne, którego udział w przypadku Noteci wynosi ponad 75 %.

Pozostałe ciek w granicach gminy charakteryzują się również śnieżno-deszczowo-gruntowym reżimem. Większość z nich ma bardzo niskie przepływy (Łaga – 0,363 m³/sek, Rudnica – 0,16 m³/sek., Rydza – 0,15 m³/sek.).

W granicach gminy Czarnków znajduje się duża liczba obiektów hydrotechnicznych związanych z gospodarką wodną na tym obszarze. Najważniejsze z nich to stopnie wodne (śluzy): Walkowice, Romanowo, Lipica, Pianówka, Mikołajewo. Między śluzami, wzdłuż rzeki, ciągną się wały przeciwpowodziowe. W granicach gminy wśród innych urządzeń należy wymienić: zastawki, jazy, przepusty, pompownie. Najwięcej zastawek funkcjonuje na Starej Noteci, Ładze i Kanale Marunowskim. W granicach gminy stworzone zostały również dwa poldery – tereny odwadniane przez pompownie, umożliwiające ich rolnicze wykorzystanie (polder Zofiowo-Gajewo, Romanowo-Walkowice). Ze względu na zły stan pompowni, obecnie tereny te są odwadniane tylko częściowo. W granicach gminy istnieje również jeden niewielki sztuczny zbiornik – Gajewo o powierzchni 1,65 ha.

2.6. Warunki klimatyczne i aerosanitarne.

W podziale rolniczo-klimatycznym, gmina Czarnków znajduje się na granicy dwóch dzielnic – VI bydgoskiej i VIII – środkowej. Na obszarze gminy średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5 - 8,0° C. Najniższe średnie miesięczne temperatury obserwowane są w styczniu i lutym (spadek do -2,1° C), a najwyższe w lipcu i sierpniu (17,5 – 18,0° C). W ciągu roku obserwuje się 80 dni mroźnych, 30 – 35 dni mroźnych z temp. poniżej 10° C, i do 100 - 110 dni z przymrozkami. Roczna suma opadów wynosi ok. 550 mm, a liczba dni z opadami przekracza 170. Najwięcej opadów przypada na czerwiec i lipiec (60 – 80 mm), a najmniej zimą, w lutym i marcu (poniżej 30 mm). Średnie roczne zachmurzenie wynosi 5,6 %. Okres wegetacyjny trwa tu od 210 do 215 dni. W granicach całej gminy Czarnków obserwuje się wzrost w kierunku wschodnim liczby dni mroźnych i mniejszą sumę opadów. Na obszarze gminy dominują wiatry z kierunków zachodnich, które są lokalnie modyfikowane przez rzeźbę terenu.

Według podziału Wielkopolski na regiony klimatyczne, większa część gminy Czarnków znalazła się w granicach Regionu Środkow Wielkopolskiego. Zachodnia część gminy została zaliczona natomiast do Regionu Dolnej Warty.

W przypadku gminy Czarnków największy wpływ na kształtowanie się warunków mikroklimatycznych odgrywa dolina Noteci. Jej rozległe podmokłe głębokie dno wpływa na podwyższoną wilgotność powietrza, a jednocześnie powoduje obniżenie amplitud temperatur powietrza, zarówno tych dobowych, miesięcznych, jak i rocznych. Gromadzenie się wilgotnego powietrza w dolinie powoduje także częstsze występowanie mgieł i zamglań. W obrębie stromych zboczy Pradoliny (rejon Pianówki, Góry) w okresie zimowym występują inwersje termiczne. Obszary wyżej wyniesione ponad dolinę Noteci i inne ciek charakteryzują się bardzo korzystnymi warunkami do

przewietrzania ze względu na korzystną konfigurację terenu i wyniesienie nad poziom morza. Istotną rolę w kształtowaniu warunków mikroklimatycznych w wybranych częściach gminy, odgrywają również kompleksy leśne. Ich obecność przyczynia się do obniżania dobowych amplitud temperatur, utrzymywania wyższej wilgotności powietrza w okresach suchych, ograniczania siły wiatrów.

Warunki aerosanitarnie na obszarze gminy pogarszane są przez emisje przypowierzchniowe zanieczyszczeń powietrza związane z ogrzewaniem domów w okresie zimowym, emisje o charakterze przemysłowym (Ciszkowo, Śmieszkowo, Brzeźno) oraz nadmierne emisje uciążliwych odorów (Białężyn, Hutka, Komorzewo).

2.7. Warunki glebowe.

W granicach gminy Czarnków dominują gleby strefowe, charakterystyczne dla strefy klimatycznej umiarkowanej przejściowej. Wśród nich największy zasięg mają gleby bielicoziemne - gleby rdzawe. Swoim zasięgiem obejmują one powierzchnie sandrowe porośnięte lasami we wschodniej i północno-zachodniej części gminy, w obrębie wysoczyznowym na powierzchniach piasków lodowcowych oraz na powierzchniach terasowych zbudowanych z piasków rzecznych w obrębie Pradoliny Noteci. Gleby te spotkać można również w rejonie Kuźnicy Czarnkowskiej i Zofiowa, gdzie występują wydmy i powierzchnie piasków przewianych. Jako grunty orne zaliczane są one najczęściej do V i VI klasy bonitacji. Ze względu na małą przydatność dla celów rolniczych, większość powierzchni tych gleb porośnięta jest lasem (siedliska borowe).

Na obszarze gminy występują także inne gleby strefowe – gleby brunatnoziemne (gleby brunatne właściwe, brunatne kwaśne, płowe) powstające na glinach zwałowych i piaskach gliniastych. W granicach gminy gleby te tworzą większe powierzchnie w strefie wysoczyzny – ciągną się od Śmieszkowa i Komorzewa na południu, do Marunowa i Sarbii na północy. Gleby te występują również w strefie krawędziowej wysoczyzny w obrębie wzniesień czołowomorenowych w rejonie Goraja, Góry i Pianówki. Gleby brunatne typowe zaliczane są do III klasy bonitacji, a gleby płowe do - IV klasy bonitacji. Wśród gleb śródstrefowych w gminie Czarnków występują gleby hydrogeniczne (gleby torfowe, mułowo-torfowe, murszowe i mady). Zajmują one głównie dno Pradoliny Noteci oraz tereny w sąsiedztwie dolin rzecznych (Kanału Marunowskiego, rzeki Flinty, Rudnicy, Rydzy, Kopańca).

2.8. Roślinność naturalna, zieleń urządzone.

Niezabudowana przestrzeń w granicach gminy zajmuje 33334 ha, co stanowi ponad 96 % jej ogólnej powierzchni. Na przestrzeń tą składają się głównie tereny leśne, grunty rolne, wody powierzchniowe. Powierzchnia terenów trwale pokrytych roślinnością, tworząca przestrzeń przyrodniczą gminy (tereny leśne, zadrzewione i zakrzewione, łąki trwale i pastwiska trwale), wynosi 20 763 ha, co stanowi ponad 60 % powierzchni gminy. Przestrzeń przyrodnicza w rzeczywistości jest nieco większa, gdyż w zestawieniach nie uwzględniono powierzchni nieużytków – 866 ha; duża część terenów tej grupy to tereny trwale pokryte roślinnością i nieużytki wodne.

Użytki rolne i przestrzeń przyrodnicza.

Gmina Czarnków	Użytki rolne razem	grunty orne	sady	łąki trwale	pastwiska trwale	grunty pod stawami i rowami	Grunty leśne razem.	lasy	gr. zadrz. i zakrz.	Grunty pod wodami	wody płynące	wody stojące
	ha											
	18545	11041	149	5239	1507	271	14017	13841	176	190	169	21

wg stanu na 01.01.2008 r.

Przestrzeń przyrodnicza gminy Czarnków składa się z terenów o charakterze naturalnym lub seminaturalnym. Wśród nich dominują tereny leśne oraz tereny zadrzewione i zakrzewione (ponad 40 % powierzchni gminy). Największy kompleks leśny, obejmujący północno-zachodnią i zachodnią część gminy, to wschodni fragment Puszczy Drawskiej. Na wschód od doliny Noteci istnieją dwa mniejsze kompleksy leśne. Pierwszy z nich zajmuje piaszczyste powierzchnie nadrzecznych teras pradolinnych i niższych poziomów terasowych w rejonie

Romanowa Dolnego i Górnego oraz Walkowic. Drugi kompleks położony przy wschodniej granicy gminy (w obrębie sandru Flinty), jest częścią Lasów Sarbskich, nazywanych również Lasami Chodzieskimi.

W przeważającej części kompleksów leśnych znajdujących się w granicach gminy dominuje drzewostan sosnowy (do 80 %), gatunkiem uzupełniającym, w zależności od warunków siedliskowych są: dąb, buk, brzoza, grab, świerk, lipa, klon, osika, jawor, modrzew, wiąz, topola. Tworzą one, w zależności od warunków środowiskowych, następujące siedliska: boru mieszanego świeżego, boru mieszanego wilgotnego, lasu mieszanego świeżego, lasu mieszanego wilgotnego. Na terenach bagiennych i bardzo wilgotnych, głównie w obrębie doliny Noteci, powszechnie występuje olsza czarna, tworząca wraz z jesionem i wiązem siedliska olsów i łęgów.

Na szczególną uwagę zasługuje niewielki kompleks leśny porastający wzniesienia Moreny Czarnkowskiej w rejonie Goraju, Góry i Pianówki, gdzie występują siedliska lasu świeżego, które pod względem składu ich struktury podobne są od naturalnych fitocenoz świetlistej dąbrowy.

Oprócz lasów ważnym elementem ekosystemów o charakterze naturalnym są łąki, szczególnie te w obrębie Pradoliny Noteci, nazywane łąkami nadnoteckimi. Łąki te (trawiaste i szuwarowo-turzycowe) porastają jedne z największych powierzchni torfowisk niskich w północno-zachodniej części kraju, którym jest dno doliny Noteci.

W obrębie współczesnej doliny Noteci występują zbiorowiska mszarno-turzycowe oraz łąk bagiennych. Na powierzchniach teras nadzalewowych występują żyzne zbiorowiska świeżych łąk kośnych. Większe powierzchnie siedlisk łąkowych występują także poza doliną Noteci, w rejonie Średnicy oraz w rejonie Gębiczyna i jeziora Niewiemko.

Istotnym elementem uzupełniającym przestrzeń przyrodniczą o charakterze naturalnym jest zieleń urządzone. Szczególne znaczenie mają parki podworskie, w tym te o charakterze krajobrazowym. Zieleń taka zachowała się w ośmiu miejscowościach. Najbardziej interesujący przyrodniczo jest park w Goraju, o powierzchni 6,3 ha, w którym dominuje częściowo naturalnego pochodzenia drzewostan bukowo-dębowy i sosnowy. Interesujące przyrodniczo są również: park w Kuźnicy Czarnkowskiej (6,5 ha), Gębicach (2,05 ha), Sarbii (4,8 ha), w Brzeźnie (2,26 ha), Ciszkwie (2,07 ha) i Hutce.

2.9. Świat zwierzęcy.

Na obszarze gminy Czarnków występuje bardzo duża bioróżnorodność gatunkowa zwierząt związana ze zróżnicowaniem siedliskowym. Obszarami skupiającymi największą liczbę zwierząt, oprócz Pradoliny, są kompleksy leśne – Puszcza nad Drawą oraz Lasy Sarbskie. Oprócz drobnych ssaków (wiewiórki, jeże, gronostaje) i nieco większych, jak borsuki, lisy i jenoty, występuje bardzo licznie zwierzyna łowna – jelen europejski, daniel sarna, dzik. Należy także wspomnieć o nietoperzach.

Największe skupienie ptaków obserwowane jest w obrębie Pradoliny Noteci, szczególnie w jej południkowo ukierunkowanym odcinku od Romanowa Górnego do Czarnkowa. Jest to miejsce lęgowe wielu rzadkich w Polsce ptaków, szczególnie tych związanych z ekosystemami podmokłych łąk. W dolinie Noteci występują największe w zachodniej części kraju populacje płaskonosy, cyranki, błotniaka stawowego, derkacza, czajki, kszycy, rycyka, podróżniczka, remiza i dziwonii. Występuje tu także ponad 40 % krajowej populacji kulika wielkiego. Mniej licznie występują tu także takie gatunki jak: bąk, kania ruda, błotniak łąkowy, kropiatka, zielonka, rybitwa czarna, pustułka.

Wzdłuż doliny Noteci odbywają się ważne szlaki ptasich wędrówek. Od kilku lat przelatują tą drogą między innymi łabędzie czarnodziobe. W dolinie Noteci i w sąsiadujących z nią wsiach w dużej liczbie występują również bociany białe. Często spotkać można kanie rudą i czarną, a w sąsiedztwie terenów leśnych myszolowy, rzadziej jastrzębie i krogulce. W południowo-wschodniej części gminy, w sąsiedztwie dopływów Flinty, spotkać można żurawie.

Na szczególną uwagę zasługuje bóbr, gatunek reintrodukowany, obecnie powoli staje się bardzo powszechny, także w dolinach mniejszych rzek. W podobnym środowisku można spotkać również wydry. Wśród innych ssaków, których bytowanie związane jest ściśle z siedliskami podmokłymi należy wymienić losia, który coraz częściej obserwowany jest w dolinie Noteci podczas swoich dalekich migracji. Na granicy gminy Czarnków i Chodzież, co kilka lat, pojawia się wataha wilków.

2.10. Powiązania ekologiczne.

Przez obszar gminy przebiegają ważne korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Według koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej Ecomet-Polska, największe strategiczne znaczenie dla powiązań ekologicznych ma Pradolina Noteci - obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym (8M "Obszar Dolnej Noteci"). Obszar tej Pradoliny stanowi główną oś ekologiczną dla obszarów przyrodniczych północnej części Wielkopolski. W układzie równoleżnikowym obszar ten łączy dolinę Odry i Warty z doliną Wisły, a w układzie

południkowym stanowi łącznik pomiędzy mniejszymi korytarzami ekologicznymi – łączy Puszcę nad Drawą z Puszcą Notecką. Dodatkowo wschodni obszar gminy jest częścią korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym (13 m – "Pradolina Noteci").

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

3.1. Uwarunkowania rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Grunty rolne ogółem w granicach gminy Czarnków tworzą łączny obszar o powierzchni 19560 ha. Grunty rolne niezabudowane, przeznaczone wyłącznie pod uprawy, zajmują obszar 18545 ha, co stanowi 53,6 % jej powierzchni. W strukturze tych gruntów dominują grunty orne, przy współudziale łąk trwałych.

Wykaz powierzchni użytków rolnych w gminie Czarnków (wg stanu na 01.01.2008 r.).

Gmina Czarnków	Użytki rolne razem	grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska trwałe	grunty rolne zabud.	grunty pod stawami	grunty pod rowami
	ha							
	18545	11041	149	5239	1507	338	4	267
%								
	100	59,5	0,8	28,3	8,1	1,8	0,1	1,4

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Czarnków wynosi 52,5. W granicach gminy brak jest gruntów klasy I i II. Gleby klas III zajmują powierzchnię 561 ha. Gleby te, ze względu na ich mały zasięg (poniżej 3 % użytków rolnych w gminie), powinny być objęte szczególną ochroną. Na obszarze gminy dominują gleby IV, V i VI klas bonitacyjnych. Największe znaczenie dla produkcji rolnej na obszarze gminy mają gleby III i IV klas bonitacyjnych. Łącznie zajmują one obszar 7393,61 ha, co stanowi ponad 38 % powierzchni gruntów rolnych w gminie.

Zestawienie klasoużytków w gminie Czarnków (wg stanu z dnia 16.05.2008 r.).

Użytki	Klasy bonitacyjne						Razem
	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	
ha							
grunty orne*	119,56	390,99	1776,58	1298,82	4035,22	3919,72	11540,89
łąki	41,85		3161,11		1642,56	432,67	5278,19
pastwiska	8,55		596,15		727,79	185,86	1518,35
Razem	560,95		6832,66		6405,57	4538,25	18337,43

– użytki rolne ze wszystkimi sposobami użytkowania.

Gmina Czarnków, ze względu na warunki przyrodnicze i kierunki prowadzonej działalności rolniczej, znalazła się w dwóch regionach rolniczych. Zachodnia część gminy wraz z obszarem użytkowanych rolniczo łąk nadnoteckich została zaliczona do Regionu Noteckiego.

W obszarze tym dominują gleby hydrogeniczne i semihydrogeniczne tworzące użytki zielone średnie (2z), słabe i bardzo słabe (3z). Lepsze warunki glebowe (kompleks żytni dobry) występują w rejonie Kuźnicy Czarnkowskiej, Jędrzejewa i Ciszkowa. Pozostała część gminy została zaliczona do Regionu Chodziesko-Wągrowieckiego. W regionie tym obserwowana jest duża zmienność przydatności rolniczej pokrywy glebowej. Bardzo korzystne warunki do produkcji rolniczej obserwowane są we wsiach Brzeźno, Śmieszkowo, Grzepy. Wokół wymienionych wyżej wsi, występują gleby zaliczane do kompleksu żytniego bardzo dobrego (4) i pszennego wadliwego (3). Najlepsze warunki dla produkcji rolniczej występują wokół wsi Komorzewo, gdzie obecne tam gleby zaliczane są do kompleksu pszennego dobrego (2).

Struktura wielkości użytków rolnych gospodarstw rolnych ogółem w gminie Czarnków w 2002r. (wg Spisu Rolnego z 2002 r.).

Gmina Czarnków	Liczba gospodarstw rolnych (w sztukach)						
	Ogółem	do 5,0	5,1-10,0	10,1-20,0	20,1-50,0	50,1-100,0	>100
	1685	1059	217	249	129	22	9
	100 %	62,8 %	12,9 %	14,8 %	7,7 %	1,3 %	0,5 %
	Powierzchnia gospodarstw (w ha)						
	Ogółem	do 5,0	5,1-10,0	10,1-20,0	20,1-50,0	> 50,1	
	18105	1786	1848	3922	4116	6433	
	100 %	9,9 %	10,2 %	21,7 %	22,7 %	35,5 %	
	Powierzchnia użytków rolnych w poszczególnych gospodarstwach (w ha)						
	Ogółem	do 5,0	5,1-10,0	10,1-20,0	20,1-50,0	50,1-100,0	>100
16678	1487	1608	3589	3819	6175		
100 %	8,9 %	9,6 %	21,5 %	22,9 %	37,0 %		

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Spis Rolny 2002 r.

Według Spisu Rolnego z 2002 r., w granicach gminy Czarnków istniało wówczas 1685 gospodarstw rolnych. W dalszym ciągu najwięcej gospodarstw funkcjonuje w sołectwie Jedrzejewo, a najmniej w sołectwach: Białężyn, Grzępy i Radolinek. W strukturze własnościowej gospodarstw dominują gospodarstwa indywidualne (1676 - ponad 99 % liczby gospodarstw ogółem). W dalszym ciągu na obszarze gminy obserwuje się duże rozdrobnienie gospodarstw; gospodarstwa rolne o wielkości nieprzekraczającej 10 ha stanowią 75,7 %. Zajmują one zaledwie 18 % powierzchni użytków wszystkich gospodarstw rolnych w gminie. Największe rozdrobnienie indywidualnych gospodarstw obserwuje się w sołectwach: Góra n/Notecią, Romanowo Dolne, Radosiew, Jędrzejewo. Największe gospodarstwa powyżej 50 ha są nieliczne (ok. 30) i obserwowane są głównie w południowo-wschodniej i wschodniej części gminy. Wśród nich znajdują się trzy największe gospodarstwa wchodzące w skład holdingu Farmutil H.S. Holding S.A.: gospodarstwo rolne w Brzeźnie z gospodarstwem podległym w Białężynie, gospodarstwo w Gębicach z gospodarstwem podległym w Hutce (Produkcja-Handel-Uslugi „Rol-Big” Spółka z o.o.) oraz gospodarstwo w Komorzewie (ZRP Farmutil-HS). Znaczenie gospodarcze największych gospodarstw stale rośnie, już obecnie w ich posiadaniu jest ponad 37,0 % powierzchni wszystkich użytków rolnych w gminie.

Dla produkcji roślinnej na obszarze gminy Czarnków wykorzystywany jest duży areal gruntów rolnych – 10464 ha, (ponad 56 % ich ogólnej powierzchni). W produkcji tej dominują uprawy zbożowe, które zajmują ponad 85 % powierzchni wszystkich zasiewów. Wśród zbóż dominują uprawy żyta i pszenżyta, mieszanek zbożowych i pszenicy. Na stosunkowo niskim poziomie pozostają udziały zasiewów kukurydzy, ziemniaków i rzepaku. Ich udział w powierzchni ogólnej zasiewów nie przekracza 5 %. W granicach gminy Czarnków uprawy warzywnicze i sadownicze koncentrują się w południowo-wschodniej części gminy, w rejonie Komorzewa, Śmieszkowa i Huty). Produkcja roślinna prowadzona jest w 1123 gospodarstwach rolnych, w tym 1117 gospodarstwach indywidualnych.

Struktura zasiewów gminie Czarnków w 2002 r.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa z uprawą według rodzaju - powierzchnia zasiewów	
	powierzchnia (ha)	odsetek (%)
ogółem	10464	100
zboża	8905	85,1

kukurydza	378	3,6
strączkowe jadalne	0,4	0,0
ziemniaki	418	4,0
buraki cukrowe	0,5	0,0
rzepak	244	2,3
okopowe pastewne	31	0,3
warzywa	115	1,1
truskawki	101	1,0
inne	271	2,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Spis Rolny 2002 r.

Produkcja zwierzęca prowadzona na obszarze całej gminy obejmuje produkcję żywca wieprzowego, wołowego oraz mleka. Duże możliwości dla produkcji zwierzęcej dają zasoby paszowe możliwe do uzyskania z łąk nadnoteckich. Obecnie łąki te nie są w pełni racjonalnie wykorzystywane do tych celów. W ostatnich latach (od poprzedniego Spisu Rolnego w 1996 r.) maleje pogłowie wszystkich gatunków zwierząt. W dalszym ciągu na wysokim poziomie utrzymuje się obsada trzody chlewnej, zanika natomiast hodowla owiec i koni. Chowem bydła zajmują się głównie gospodarstwa indywidualne skupione wzdłuż doliny Noteci. W gminie istnieje jedno wielkie gospodarstwo zajmujące się tuczem trzody chlewnej (Ferma trzody chlewnej Komorzewo). Poza tym na obszarze gminy istnieje jeszcze zakład rolny zajmujący się produkcją drobiarską (Produkcja-Handel-Uslugi „Rol-Big” Spółka z o.o.). Zakład ten na terenie gminy posiada 4 fermy drobiu (głównie brojlerów kurzych, gęsi i kaczek) zlokalizowane w Brzeźnie, Białężynie, Gębicach i Hutce.

Zwierzęta gospodarskie w gminie Czarnków.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa		Wyszczególnienie	Gospodarstwa	
	ogółem	indywidualne		ogółem	indywidualne
Pogłowie zwierząt gospodarskich			Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych		
bydło	6338	6075	bydło	35	41
krowy	2874	2741	krowy	16	19
trzoda chlewna	36304	36302	trzoda chlewna	201	236
konie	180	180	konie	1	1
owce	16	16	owce	0	0
kury	208890	25682	kury	1154	1360
kozy	87	87	kozy	0	1

Działalność rolnicza na obszarze gminy obsługiwana jest przez liczne zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego. Głównym odbiorcą mleka jest Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Czarnkowie. Skupem i przetwórstwem żywca wołowego i wieprzowego zajmują się, między innymi zakłady w Hucie i Romanowie Dolnym (Osuch). Skup zboża na skale przemysłową odbywa się głównie w miejscowościach sąsiadujących z gminą Czarnków – Ujściu i Stajkowie.

Według Spisu Rolnego z 2002 r., na obszarze gminy Czarnków, działalność wyłącznie rolniczą prowadziło 1092 gospodarstw rolnych (63 % wszystkich gospodarstw), działalnością pozarolniczą zajmowało się 87 gospodarstw, a żadnej działalności nie prowadziło 366 z nich. Gospodarstw prowadzących działalność rolniczą i pozarolniczą jednocześnie w tym czasie było 140.

3.2. Uwarunkowania rozwoju gospodarki leśnej.

Pod względem regionalizacji przyrodniczo-leśnej cały obszar gminy Czarnków znajduje się w granicach III Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej. Przeważająca część obszarów leśnych znajduje się 4 Dzielnicy Kotliny Gorzowskiej w Mezoregionie Puszczy Noteckiej. Obszary leśne w północno-wschodniej części gminy wchodzi w skład Dzielnicy 2 Pojezierza Krajeńskiego, Mezoregionu Równiny Wałeckiej.

W gminie Czarnków tereny leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują powierzchnię 14017 ha (stan na 01.01.2008 r.), w tym same tereny leśne 13841 ha. Wskaźnik lesistości dla gminy wynosi 40,5 %. Największą powierzchnię w gminie zajmują Lasy Państwowe – 12988 ha, administrowane przez trzy nadleśnictwa. Tereny leśne usytuowane na wschód od doliny Noteci administrowane są przez Nadleśnictwo Sarbia. Występują tu dwa większe kompleksy leśne. Pierwszy z nich ciągnie się południkowo od Walkowic przez Romanowo Górną i Dolną do miejscowości Osuch (obręb Sarbia). Drugi z nich (fragment Lasów Sarbskich) rozciąga się na wschód od Marunowa, Gębic i Huty (obręb Wyszyny). Kompleks leśny w północno-zachodniej części gminy (fragment Puszczy Drawskiej) administrowany jest przez Nadleśnictwo Trzcianka (obręb Trzcianka). Tereny leśne administrowane przez Nadleśnictwo Krucz (obręb Krucz) ograniczają się do terenów leśnych występujących w obrębie wzniesień czołowo-morenowych w rejonie Ciszkowa, Pianówki i Góry n/Notecią.

Przeważająca część lasów w granicach gminy to lasy gospodarcze, a pozostała ich część to lasy ochronne. Przedstawiony w tabeli wykaz własności terenów leśnych pokazuje, że w granicach gminy dominują lasy Skarbu Państwa (ponad 90 % wszystkich terenów leśnych). Sposób zagospodarowania, ochrony i wykorzystywania zasobów leśnych będących w administracji Lasów Państwowych określają plany urządzania lasów wykonane dla poszczególnych nadleśnictw:

- dla Nadleśnictwa Trzcianka – Plan urządzania lasu, Nadleśnictwo Trzcianka na okres 01.01.2004 – 21.12.2013 r. (Decyzja Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2005 r. – DLlp-611-43/05),
- dla Nadleśnictwa Sarbia – Plan urządzania lasu, Nadleśnictwo Sarbia (Decyzja Ministra Środowiska z dnia 10 kwietnia 2003 r. – DLlp-611-19/03).
- dla Nadleśnictwa Krucz – Plan urządzania lasu sporządzony dla Nadleśnictwa Krucz w RDLP w Pile, obowiązujący do dnia 31.12.2012 r. (Decyzja Ministra Środowiska z dnia 12.05. 2004 r. – D.Llp-611-35/04).

Wykaz własności terenów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych w gminie Czarnków (stan na dzień 01.01.2008 r.).

Własność	Powierzchnia w ha	Wskaźnik procentowy
1. Lasy Skarbu Państwa	13171	93,86
- Administracja PGL Lasów Państwowych	12 988	92,56
- Zasoby Własności Rolnej Skarbu Państwa	159	1,13
- zarząd państwowych jednostek administracyjnych	11	0,08
- zasób nieruchomości Skarbu Państwa	13	0,09
2. Lasy przekazane w użytkowanie wieczyste	3	0,02
3. Lasy komunalne i gminne	27	0,19
4. Lasy prywatne osób fizycznych	802	5,72
5. Lasy kościołów i związków wyznaniowych	2	0,01
6. Lasy spółek prawa handlowego	26	0,19
7. Inne	1	0,01
Razem	14032*	100,00

*- powierzchnia ewidencyjna.

W lasach Nadleśnictwa Trzcianka i Sarbia, położonych w granicach gminy Czarnków, obserwuje się dominację siedlisk borowych (ponad 80 % pow. wszystkich terenów leśnych), szczególnie boru świeżego. W części północnej gminy siedliska borowe stanowią ponad 97 %, a w części wschodniej 95 % powierzchni lasów. Gatunkiem panującym w siedliskach borowych jest sosna zwyczajna, stanowiąca najczęściej 70-90 % udziału upraw. Tworzy ona najczęściej drzewostany jednogatunkowe z niewielką domieszką brzozy. W ostatnich latach, w wyniku odtwarzania naturalnych siedlisk przyrodniczych, nastąpił wyraźny wzrost powierzchni niektórych siedlisk, takich jak: BMśw, LMś, LMw. W przypadku terenów leśnych Nadleśnictwa Krucz, znajdujących się w granicach gminy, dominują siedliska lasów świeżych i wilgotnych (grądy, świetliste dąbrowy, buczyny).

Procentowy udział poszczególnych typów siedliskowych lasów w wybranych nadleśnictwach. (wg obecnie obowiązujących planów urządzania lasów – dane dla całych nadleśnictw).

Nadleśnictwo	Siedliska (pow. w %)														
	Bs*	Bśw	Bw	Bb	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	OI	OIJ	Lł
Trzcianka	0,6	49,3	0,0**	0,0	29,4	3,5	0,0	7,7	4,5	0,1	0,7	1,0	1,7	1,3	0,2
Krucz	0,0	65,6	0,1	0,0	13,8	3,1	0,1	5,4	3,8	0,0	5,2	2,2	0,2	0,5	-
Sarbia	-	66,1	0,1	-	24,9	4,0	0,1	2,7	1,0	-	0,5	-	0,4	0,1	-

* Bs – bór suchy, Bśw – bór świeży, Bw – bór wilgotny, Bb – bór bagienny, BMśw – bór mieszany świeży, BMw – bór mieszany wilgotny, BMb – bór mieszany bagienny, LMśw – las mieszany świeży, LMw – las mieszany wilgotny, LMb – las mieszany bagienny, Lśw – las świeży, Lw – las wilgotny, OI – ols, OIJ – ols jesionowy, Lł – las łęgowy.

* powierzchnie mniejsze od 10 ha.

Siedliska lasowe w granicach gminy składają się najczęściej z dębów (50 – 70 % udziału) i buków (30 % udziału). Gatunkami uzupełniającymi w tych siedliskach jest sosna, świerk, brzoza i modrzew. Na obszarze gminy, w obrębie terenów podmokłych wzdłuż cieków i zbiorników wodnych, występują zadrzewienia o charakterze łągów i olsów. Siedliska te tworzy głównie olcha czarna, przy niewielkim współudziale olchy szarej, jesionów i wierzby. Bardzo powszechnym gatunkiem drzewa, obserwowanym w granicach gminy jest brzoza brodawkowata i omszona. Stanowią one drzewostan uzupełniający w siedliskach borowych; tworzą również pasy ochronne oraz powszechnie występują na gruntach porolnych. W ilościach śladowych w różnych siedliskach spotkać można gatunki o małym znaczeniu gospodarczym, takie jak: daglezja, jodła, klon, osika, wiąz, grab, topola i lipa.

Procentowy udział poszczególnych gatunków drzew w wybranych nadleśnictwach.

(wg obecnie obowiązujących planów urządzania lasów – dane dla całych nadleśnictw).

Nadleśnictwo	Gatunki drzew (pow. w %)															
	So*	Md	Św	Dg	Bk	Db	Kl	Wz	Js	Gb	Brz	OI	Tp	Os	Lp	W
Trzcianka	87,2	0,61	1,43	0,06	2,09	1,64	0,05	0,66	0,00	0,02	2,43	3,99	0,02	0,05	-	-
Krucz	88,2	0,3	1,3	-	1,0	3,2	0,1	-	0,5	0,2	3,4	1,7	0,0	0,1	0,0	-
Sarbia	93,5	0,13	0,51	0,01	0,60	0,74	-	-	0,01	0,04	2,51	1,76	0,05	0,08	-	0,04

* So – sosna, Md – modrzew, Św – świerk, Dg – daglezja, Bk – buk, Db – dąb, Kl – klon, Wz – wiąz, Js – jesion, Gb – grab, Brz – brzoza, OI – olcha, Tp – topola, Os – osika, Lp – lipa, W – wierzba.

Procentowy udział klas wieku drzewostanu w wybranych nadleśnictwach.

(wg obecnie obowiązujących planów urządzania lasów – dane dla całych nadleśnictw).

Nadleśnictwo	Klasy wieku drzewostanu (pow. w %)							
	leśna niezalesiona	1-20 lat I klasa wieku	21-40 lat II klasa wieku	41-60 lat III klasa wieku	61-80 lat IV klasa wieku	81-10 lat V klasa wieku	101-120 lat VI klasa wieku	pow. 120 lat VII i VIII klasa
Trzcianka	1,1	17,1	19,9	28,5	16,1	11,2	4,0	2,1
Krucz	b.d.	7,9	10,9	19,8	44,6	12,5	4,3	
Sarbia	b.d.	13,32	15,57	28,27	26,21	13,09	2,76	0,40

Przeciętna zasobność lasów w granicach gminy wynosi średnio 160 – 200 m³/ha, przeciętny wiek to 50 – 60 lat, a roczny przyrost waha się od 3 do 4 m³/ha.

Na gospodarkę leśną składają się następujące procesy: hodowla drzew, odtwarzanie naturalnych siedlisk przyrodniczych, a na końcu wycinka drzew. Procesy hodowlane składają z takich czynności, jak: podsadzenia produkcyjne w ramach odnawiania halizn i zrębów, dolesianie dodatkowymi gatunkami powodujące urozmaicenia składów gatunkowych upraw i podnoszenie walorów biocenotycznych lasów, wprowadzanie podszytu, melioracje agrotechniczne oraz pielęgnowanie gleb i upraw, w tym eliminacja drzew chorych, słabych z wadami. W nadleśnictwach prowadzona jest również działalność selekcji drzew dla potrzeb nasiennictwa leśnego oraz zachowania leśnych zasobów genowych. Odtwarzanie naturalnych siedlisk realizuje się poprzez regulacje warunków gruntowo-wodnych i ochronę gleb. Pozyskiwanie drewna odbywa się poprzez cięcia rębne i przedrębne, w ramach prowadzenia czyszczeń oraz trzebieże wczesne i późne.

Tereny leśne w granicach gminy znajdują się w strefie o niskim poziomie szkód od przemysłu. Jedynie południowo-wschodnia część gminy jest pod wpływem emisji gazowej (z miasta Czarnkowa i Chodzieży), mogącej powodować defoliację aparatu asymilacyjnego drzew. Dlatego też obszary leśne w tym rejonie zaliczane są do zapoczątkowanej I strefy uszkodzeń. W obrębie terenów leśnych obserwowane są głównie szkody o charakterze abiotycznym – uszkodzenia wskutek okiści, mrozu, suszy i wiatru. Ze względu na dominację jednogatunkowych drzewostanów poważnym zagrożeniem (szczególnie dla sosny) są szkodniki pierwotne oraz pasożytnicze grzyby. Obecnie większość terenów leśnych charakteryzuje się bardzo dobrym stanem sanitarnym. Ze względu na wysoki udział siedlisk borowych, młodych drzewostanów oraz niskie opady, większość terenów leśnych w granicach gminy zaliczana jest do I kategorii zagrożenia pożarowego.

4. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej /uchwała Nr XXIV/235/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 28 lutego 2001 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnków/.

4.1. Rys historyczny.

Historia terenów wchodzących w skład obecnej gminy Czarnków tworzyła się na przestrzeni wieków, a zwłaszcza ostatniego tysiąclecia. Swoje początki ma jednak w zamierzchłych czasach prehistorycznych i wiąże się z pierwszymi śladami bytności człowieka, odkrywanymi podczas prac wykopaliskowych i archeologicznych. Na terenie gminy Czarnków najstarszy ślad pobytu człowieka, datowany na schyłek paleolitu (przed 8300 r. p.n.e.), odnaleziony został w okolicach Radolinka. Do najstarszych stanowisk archeologicznych, będących w dalszym ciągu pojedynczymi znaleziskami należą również ślady bytności człowieka mezolitu (8000 – 4500 r. p.n.e.). Liczniejsze dowody archeologiczne wskazujące na stabilizację osadnictwa pochodzą dopiero z okresu późniejszego, z neolitu (4500 – 1800 r. p.n.e.). W tym czasie nastąpiło przejście z koczowniczego trybu życia na osiadły, co wiązało się równocześnie z zastąpieniem dotychczasowej gospodarki zbieracko-łowieckiej przez prymitywne rolnictwo. Liczne stanowiska archeologiczne pochodzą również z epoki brązu (1800 – 700 r. p.n.e.) oraz epoki żelaza. Znaleziska te stanowią świadectwo kultury łużyckiej i występują powszechnie na terenie gminy Czarnków, a zwłaszcza ich koncentracja występuje m.in. w okolicach Sarbi, Sarbki, Paliszewa i Gębiczyna.

Pradziejowe osadnictwo na terenie gminy Czarnków uwarunkowane było w znacznym stopniu przez biegnącą szerokim pasem Pradolinę Noteci. Wydaje się, że w przeszłości krawędzie obustronnych teras Noteci, zwłaszcza od Walkowic do Romanowa Górnego, stanowiły główne trakty komunikacyjne, zmierzające do brodu na rzece w rejonie Walkowic. Dlatego też ślady osadnictwa pradziejowego skupiają się na tym obszarze wyłącznie przy wysokiej krawędzi Pradoliny Noteci, a zupełnie wyjątkowo na dnie doliny, jak w przypadku stanowisk w rejonie Radolinka. Oprócz osadnictwa na wysokiej krawędzi Pradoliny Noteci, można zaobserwować koncentrację stanowisk archeologicznych wzdłuż mniejszych cieków wodnych np. w rejonie Paliszewa czy w okolicy Gębic oraz w kierunku na Białężyn i Grzępy; duże skupisko stanowisk archeologicznych zostało również odkryte w okolicach wsi Radosiew. Charakterystyka śladów osadniczych na terenie gminy Czarnków pozostaje typowa dla tej części Wielkopolski. Znaleźiska archeologiczne świadczą o ciągłości osadniczej od neolitu poprzez kulturę łużycką, następnie okres wpływów rzymskich (ok. 200 r. p.n.e. – 400 r. p.n.e.) do czasów średniowiecznych, potwierdzony już pisаныmi źródłami historycznymi. Na przełomie IX i X w. ekspansywni Polanie, których potężny gród w Gnieźnie stał się ośrodkiem władzy państwowej, potrafili narzucić swoje zwierzchnictwo innym plemionom słowiańskim. Polska Mieszka I i Bolesława Chrobrego była państwem o silnej władzy scentralizowanej w ręku księcia i o wysokim poziomie kultury materialnej. Na przełomie XI/XII w. tereny na linii Warta – Noteć były miejscem stałych walk. Pierwotnie polskie, później – zapewne po upadku Mieszka II – dostały się w ręce Pomorzan. Dawny stan posiadania państwa polskiego na północy przywróciło dopiero panowanie Bolesława Krzywoustego, który opanował linię Noteci w pierwszym okresie wojny 1102 r. W 1108 r. kronikarz Gall Anonim opisał oblężenie zajętego przez Pomorzan grodu Czarnkowa. Przy operacji tej użyto machin oblężniczych, co świadczyło o potężde istniejących wówczas umocnień. Na podstawie odkrytego grodziska stożkowego usytuowanego na prawym brzegu Noteci w okolicach dzisiejszego Zofiowa (Czarnkowa Zanoteckiego), wysunięta została hipoteza o istnieniu dwóch grodów – Polan i Pomorzan. Możliwe, że Pomorzanie po stracie głównego grodu w Czarnkowie, wzniesli tzw. kontr-gród dla zniwelowania straty i dalszego panowania nad tą ważną przeprawą na Noteci. Na mocy testamentu Bolesława Krzywoustego, Wielkopolska i Pomorze przypadły Mieszakowi Staremu. Po jego śmierci w Wielkopolsce rozgorzały zacięte walki między Władysławem Odonicem i Henrykiem Brodaty. Ziemię nadnoteckie opanował Odonic. W 1253 r. na zjeździe w Gieczu prawnukowie Mieszaka III – Przemysł I i Bolesław Pobożny – dokonali nowego podziału Wielkopolski. Przemysł otrzymał część zachodnią z Poznaniem, natomiast Bolesław Pobożny – część wschodnią z Gniezmem i Kaliszem. Jeszcze przed ostatecznym podziałem w latach 1249 – 50 Czarnków i okolice były terenami spornymi, początkowo we władaniu Bolesława, po interwencji zbrojnej zostały ostatecznie przejęte przez Przemysła.

W czasach formowania się wczesnofeudalnego państwa polskiego wykształcił się system kasztelanii z kasztelanem na czele, jako podstawowych jednostek państwowego zarządu lokalnego. Ta nowa struktura polityczna nabrała szczególnego znaczenia w okresie rozbicia dzielnicowego Polski. Kasztelania tworzyła okręg grodowy pełniący funkcje wojskowe, administracyjne, sądownicze oraz zarządu dóbr książęcych znajdujących się w obrębie jej granic. Choć obecnie trudne jest dokładne określenie granic poszczególnych kasztelanii, to tereny gminy Czarnków należały do kasztelanii czarnkowskiej. Kasztelania czarnkowska graniczyła od wschodu z kasztelanią rogozińską, a od północy – z ujską. Orientacyjnie granica między kasztelanią rogozińską a czarnkowską biegła na linii miejscowości: Tłukawy, Zawady aż do miejscowości Ludomy. Gród w Czarnkowie, ze względu na swoją wysoką rangę jako strażnica przeprawy na Noteci, został doceniony i jako własność wówczas książęca stał się siedzibą kasztelana. Położenie grodu najprawdopodobniej determinowało charakter kasztelanii czarnkowskiej. Była to kasztelania przede wszystkim o znaczeniu militarnym; dopiero z upływem lat w miarę rozwoju osadnictwa i pojawieniem się rozmaitych spraw spornych, kasztelania nabrała charakteru także administracyjnego. Pierwsza zachowana wzmianka o kasztelanie czarnkowskim, z 1244 r., dotyczy Eustachego. Kolejni wymieniani w źródłach to: Hektor (1248 r.), Mikołaj i jego brat Bodzęta (1271 r.) oraz dwukrotnie wspomniany Chwał (1289 i 1292 r.). Kasztelanowie czarnkowscy występują w źródłach również na przełomie XIII i XIV w., ale zgodnie z ogólnopolskimi tendencjami urząd ten tracił stopniowo na znaczeniu. W 2 poł. XIV w. występował jedynie jako honorowa i tytułarna godność. Jednocześnie malała rola i znaczenie samej kasztelanii. W zjednoczonym państwie polskim król Kazimierz Wielki wprowadził nowy podział administracyjny. Obszar państwa podzielony został na powiaty i województwa. Podział Wielkopolski z okresu rozbicia dzielnicowego zdecydował o utworzeniu województwa kaliskiego i poznańskiego.

W okresie średniowiecza międzyrzecze Warty i Noteci pokrywały nieprzebyte puszcze, rozciągały się bagna. Zachowane źródła pisane z XV w. i XVI w., zawierają liczne wzmianki na temat Puszczy Czarnkowskiej, Puszczy Człopskiej i Waleckiej czy rozciągającej się na zachód i południe od Czarnkowa Puszczy Wieleńskiej. Złłaszcza na północnym brzegu Noteci (na północ od Czarnkowa) ciągnęły się nieprzebyte puszcze sięgające do Białogardu. Nieliczne osadnictwo powstawało głównie przy szlakach komunikacyjnych. Na terenie obecnej gminy

Czarnków krzyżowały się dwa ważne szlaki: pierwszym była droga z Poznania na Pomorze. Początkowo posiadała ona przede wszystkim duże znaczenie administracyjne i strategiczne, łącząc najodleglejszą część województwa z jego stolicą, dopiero później wraz z rozwojem osadnictwa wzrosło jej znaczenie jako szlaku handlowego. Trakt ten schodził do Czarnkowa wąwozem, między górą Żydowską a Górą Krzyżową. Miejsce to stanowił naturalną bramę wejściową do doliny Noteci zwaną w średniowieczu „Porta Czacoviensis” – Wrota Czarnkowskie. Drugi ważny szlak wiodł równolegle do doliny Noteci, od Ujścia przez Czarnków, Wieleń do Drezdenka i dalej do Frankfurtu. Przez Czarnków przechodziły również drogi: na południe przez puszcę Notecką i Lubasz do Wroniek, na wschód do Ujścia i Piły. Osadnictwo średniowieczne na terenie obecnej gminy Czarnków związane jest właśnie z biegnącymi przez te tereny drogami i szlakami komunikacyjno-handlowymi. Jednocześnie korzystne warunki środowiska naturalnego sprzyjały prowadzeniu osiadłego trybu życia. Żyzne gleby umożliwiały rolnictwo, rzeka nęciła połowem ryb, okoliczne lasy dostarczały drewna na budulec i opał, dostarczały grzybów i jagód, a polowania były źródłem zaopatrzenia w mięso dzikiej zwierzyny. Toteż zarówno w Czarnkowie jak w najbliższej okolicy osadnictwo ma bardzo wczesną metrykę i charakteryzuje się nieprzerwaną ciągłością.

Na przełomie XIII i XIV w. (ok. 1292 -1331 r.) zmienił się stan prawny Czarnkowa i okolicznych ziem. Jako dotychczasowa własność książęca został on nadany Nałęczom, jednemu z możniejszych i znaczniejszych rodów w Wielkopolsce, który później od nazwy miasta przyjął nazwisko Czarnkowskich. Od XIV w. rozpoczyna się w historii obecnej gminy Czarnków okres potwierdzony historycznymi źródłami pisanyymi. W średniowiecznych dokumentach historycznych pojawiają się pierwsze wzmianki o okolicznych wsiach. W 1381 r. wymieniona została wieś Gębice, następnie Sarbia (1390 r.), Ciszkowo i Góra (1399 r.); z XV w. pochodzą wzmianki o Brzeźnie (1405r.), Białężynie (1422 r.) czy Kuźnicy Czarnkowskiej zwanej Hamernią ((1497 r.). Wszystkie te wsie wchodziły w skład rozległej własności ziemskiej Czarnkowskich, a w XVIw. wymieniane były również Śmieszkowo, Radosiew i Walkowice. Czarnkowscy pozostali właścicielami Czarnkowa i okolicznych wsi do połowy XVII w. W okresie późniejszym dobra czarnkowskie zostały częściowo podzielone na kilka mniejszych majątków ziemskich, należących do różnych właścicieli, np. w 2 poł. XVII w. Gębice i Sarbia należały do rodziny Gębickich. W 1727 r. Czarnków wraz z Kuźnicą Czarnkowską i wsią Radosiew oraz folwarkiem Jędrzejewo został własnością kasztelana krakowskiego Stanisława Poniatowskiego – ojca ostatniego króla Polski. Poniatowski był postacią wielce zasłużoną dla ożywienia gospodarczego doliny Noteci, zwanej wówczas „Polskim Nilem”; w 1748 r. utworzył obok tzw. klucza Biała i Trzcianka, majątek ziemski zwany kluczem Kuźnica.

W końcu 1772 r. podczas I rozbioru Polski wojska pruskie zajęły dolinę Noteci od strony północnej, a w lutym 1773 r. również ziemie leżące na południe od Noteci. Początkowo granica polsko-pruska przebiegała ok. 3 km na południe od miasta Czarnkowa, jednak w okresie późniejszym Prusy zajmowały dalsze tereny i obszar obecnej gminy Czarnków znalazł się pod pruskim zaborem. W k. XVIII w. miała miejsce ożywiona akcja osadnicza. W 1794 r. ówczesny właściciel Mikołaj z Wybranowa Swiniarski założył wieś Zofiowo (nazwana tak od imienia żony), w 1796 r. założona została wieś Romanowo, a w 1798 r. – Radolinek, w 1829 r. jako osobne wybudowania wsi Ciszkowo powstała wieś Mikołajewo, a w 1837 r. – Średnica. Po podpisaniu przez Napoleona w 1807 r. w Tylży, traktatu pokojowego z Rosją, utworzone zostało Księstwo Warszawskie. Większa część dawnego okręgu nadnoteckiego została przyłączona do Księstwa Warszawskiego. Granica między Księstwem a Prusami biegła na północ od Trzcianki przez Siedlisko, Biematowo, Kaładek do Noteci, a następnie biegiem rzeki Noteć do ujścia Drawy. Księstwo Warszawskie zgodnie z kodeksem Napoleona i ustrojem francuskim podzielono na departamenty. Administracyjnie Czarnków i okolice zostały przyłączone do departamentu bydgoskiego, a siedzibą powiatu została Piła. Po klęsce Napoleona w 1815 r., na mocy ustaleń Kongresu Wiedeńskiego, z ziem zaboru pruskiego utworzono Wielkie Księstwo Poznańskie, które obejmowało dwie rejencje: poznańską i bydgoską. Rejencja bydgoska podzielona została na powiaty; w 1816 r. utworzony został powiat czarnkowski, który obejmował również Trzciankę i Wieleń. W 1887 r. z powiatu czarnkowskiego został wydzielony powiat Wieleń, natomiast Trzcianka nadal pozostawała w granicach powiatu czarnkowskiego. Organizacyjnie powiat czarnkowski został podzielony na dystrykty: Czarnków, Trzcianka, Kuźnica Czarnkowska i Lubasz. Na przestrzeni XIX w. zmieniali się kolejni właściciele poszczególnych majątków ziemskich. Czarnków oraz majątek Sarbia należały do Swiniarskich, Gębice i Huta do Paliszewskich, Ciszkowo do Romana Dzieduszyckiego, Kuźnica Czarnkowska pozostawała własnością niemiecką i ok. 1846 r. należała do hrabiego Bötze. Większość ówczesnych właścicieli ziemskich dawnych dóbr czarnkowskich odznaczała się niezwykle patriotyczną postawą. Leopold Paliszewski za zasługi w Powstaniu Listopadowym wyróżniony został Krzyżem Kawalerskim Virtuti Militari, rodzina Swiniarskich brała natomiast czynny udział w Powstaniu Styczniowym, za co w ramach represji została zmuszona przez władze pruskie do sprzedaży swych majątków. W 1873 r. ogromne dobra ziemskie m.in. majątki ziemskie tzw. klucze: Goraj i Krucz (teren sąsiedniej gminy Lubasz) oraz majątek Ciszkowo zostały

zakupione przez znaną i wpływową rodzinę książęcą von Hochberg. Ok. 1,5 km na północ od wsi Goraj, została wzniesiona w latach 1910 -11 rezydencja tzw. Goraj – Zamek dla Wilhelma Bolka Emauela von Hochberg i jego żony Annemarie von Arnim. W zamierzeniach właściciela miała być to nowa okazała siedziba bocznej linii Hochbergów, posiadająca tutaj swe ogromne dobra. Wybuch I wojny światowej i zmiany, jakie po niej nastąpiły nie pozwoliły jednak na zrealizowanie tej wspaniałej koncepcji. Po I wojnie światowej w 1919 r., na mocy postanowień Traktatu Wersalskiego, granica poprowadzona nurtem Noteci podzieliła obecną gminę Czarnków na dwie części. Część południowa znalazła się w granicach niepodległej Polski, natomiast tereny na północ od Noteci pozostały w granicach Niemiec. W okresie międzywojennym miasto Czarnków oraz południowa część obecnej gminy tworzyły powiat czarnkowski w województwie poznańskim. Po zakończeniu II wojny światowej rzeka Noteć stanowiła nadal północną granicę powiatu czarnkowskiego, natomiast tereny po drugiej stronie Noteci należały do powiatu trzcianeckiego. W 1973 r. istniejące gromady zostały zlikwidowane i utworzono gminy. Obszar obecnej gminy Czarnków położony na północ od Noteci należał do gminy Siedlisko i Trzcianka. W wyniku nowego podziału administracyjnego w 1975 r. utworzone zostało województwo piłskie. W tym czasie nastąpiła kolejna zmiana granic gmin oraz likwidacja gminy Siedlisko. Gmina Czarnków przyjęła wówczas kształt zbliżony do stanu obecnego; jedynie w 1992 r. do gminy włączone zostało sołectwo Mikołajewo. Od stycznia 1999 r., po kolejnej reformie administracyjnej, gmina Czarnków znalazła się w powiecie czarnkowsko - trzcianeckim, w województwie wielkopolskim.

4.2. Ocena zasobów dziedzictwa kulturowego.

Rozpoznanie i ocena zasobów dziedzictwa kulturowego zastała przeprowadzona głównie w oparciu o materiały Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Z terenu gminy Czarnków w rejestrze zabytków znajduje się obecnie 30 obiektów (13 poz.), w tym zespół zamkowy w Goraju, w skład którego wchodzi kilka budynków, natomiast 403 (329 poz.) podlega ochronie konserwatorskiej. Materiały te, obejmujące obiekty architektury i budownictwa, parki i cmentarze zostały wzbogacone analizą historycznych układów przestrzennych poszczególnych wsi. Istniejące zespoły dworskie zostały natomiast przedstawione z uwzględnieniem historycznego tła, gdy tworzyły wraz z parkiem i folwarkiem niepodzielny organizm. Wobec braku wystarczających źródeł historycznych i kartograficznych trudne jest jednoznaczne określenie dokładnego czasu powstania sieci osadniczej na terenie obecnej gminy Czarnków. Pojedyncze historyczne wzmianki w średniowiecznych dokumentach dowodzą, iż większość wsi posiada średniowieczną metrykę. W okresie nowożytnym (k. XVIII w. i pocz. XIX w.) założone zostały wsie będące ostatnim etapem osadnictwa olęderskiego; powstały: Zofiowo, Romanowo, Radolinek i Mikołajewo. Najprawdopodobniej również osada Radosiew, wieś Gajewo (występująca pod nazwą Putzig-Hauland) oraz Gębiczyn (Gembitz-Olędry) należy łączyć z osadnictwem olęderskim. W późniejszym czasie miały miejsce stosunkowo nieznaczne przeobrażenia w układzie miejscowości, np. pojawiły się oddalone od wsi wybudowania, rozbudowane również zostały istniejące założenia dworskie. Z mapy osadniczej i źródeł historycznych z XIX w. wynika, iż skupiska osadnictwa w tym okresie pokrywały się zasadniczo ze stanem obecnym.

Historyczne układy przestrzenne wsi uległy również na przestrzeni wieków znacznym zmianom. Brak źródeł historycznych i kartograficznych uniemożliwia także w tym przypadku dokładne odtworzenie kolejnych faz rozwoju przestrzennego poszczególnych wsi. Pożary, które nawiedzały ścieśnione wsie, powodowały często całkowite zniszczenie zagród. Pogorzelnicy wznosili nowe zabudowania z dala od centrum wsi, a w okresie zaboru władze pruskie nakazywały im niekiedy przenoszenie się na odległe pustkowia. Mimo tych zmian w wielu wsiach, na terenie gminy Czarnków, zostały zachowane historyczne układy przestrzenne. Do najstarszych sięgających średniowiecza rozplanowań wiejskich należy historyczny typ owalnicy, zachowany we wsi Marunowo. Historyczny układ przestrzenny oparty na skrzyżowaniu dróg z wykorzystaniem konfiguracji terenu i lokalnych warunków występuje w Kuźnicy Czarnkowskiej, wsi Radosiew oraz Brzeźnie, gdzie przybrał kształt zbliżony do trójkąta. Układ przestrzenny Śmieszkowa wykorzystał natomiast przebieg lokalnych dróg, z których jedna otrzymała niewielkie placowe rozszerzenie; podobnie w Walkowicach kształt wsi dostosowany został do swobodnie biegnącej drogi, której rozszerzenie utworzyło dwa nieregularne place. Wielodrożnica oparta na skrzyżowaniu dróg występuje w Hucie. W Jędrzejewie dwie równoległe drogi, połączone między sobą bocznymi traktami, utworzyły zasadniczy historyczny układ przestrzenny wsi, zbliżony do prostokąta. W Gębicach natomiast geneza kształtu wsi wywodzi się – prawdopodobnie – z wydłużonego, prostokątnego placu targowego.

W pasie nadnoteckim występują wsie mające młodszą metrykę: wsie kolonizacyjne z k. XVIII w. i pocz. XIX w.; Radolinek, Romanowo Dolne i Górne, Zofiowo, Radosiew, jak również Gajewo i Mikołajewo – to przykłady zagospodarowania terenów podmokłych przez tzw. osadnictwo olęderskie, tworzące długi rozciągnięty wzdłuż drogi łańcuch (typ rzędówki bagiennej). Zbliżony typ ulicówki reprezentują również układy przestrzenne Pianówki

i Góry, w pewnym stopniu również Komorzewa oraz Sarbi. W wielu wsiach na terenie gminy Czarnków obok zabudowy wsi istniało założenie dworsko-parkowe z zespołem folwarcznym. Niekiedy zespół dworski stanowił główny trzon układu przestrzennego, a zabudowa gospodarstw wiejskich ograniczona była do nielicznych czworaków. Układ taki historycznie występował w Białężynie i Ciszkanie, również Hutka i założenie Sarbi stanowią dobrze zachowane przykłady niewielkiej osady folwarcznej, z zachowanym skromnym obiektem rządów i budynkami gospodarczymi. Pozostałe historyczne założenia pałacowo (lub dworsko) – parkowe na terenie gminy Czarnków usytuowane zostały w pobliżu wsi, stanowiąc jej integralną urbanistycznie część. Układ taki występuje w miejscowościach: Brzeźno, Gębice, Kuźnica Czarnkowska i Śmieszkowo (obecnie w znacznym, stopniu zniszczony).

Na szczególną uwagę zasługuje założenie pałacowo-parkowe w Goraju (nr rej. A – 323, A – 324) jako przykład prawdziwie książęcej rezydencji. Zespół usytuowany został wśród wzniesień morenowych, wysoko wyniesionych nad dolinę Noteci, zbudowany został w latach 1908 – 1912. Ta okazała stylowa siedziba składa się z zamku i położonych w pewnym oddaleniu obiektów gospodarczych: masztalarni, garażu oraz domu ogrodnika. Do zespołu należy również usytuowany po przeciwnej stronie drogi do wsi Goraj budynek administracyjno-biurowy, wzniesiony w okazałych neobarokowych formach pałacowych. Projektodawcą był najprawdopodobniej sam właściciel Wilhelm von Hochberg, pochodzący z jednej z najznakomitszych rodzin arystokratycznych ówczesnej Europy, a wykonawcami biura projektowe Gradehand i Francke oraz Paulus i Lilloe z Berlina. Formy rezydencji naśladują późnorenansowe założenie zamkowe w Varenholz w Westfalii. Wyposażenie sprowadzono częściowo z zamku w Książu, przeważało umeblowanie stylowe pochodzenia włoskiego. Obecnie zachowane zostały niektóre elementy wyposażenia m.in. marmurowe kominki, boazeria w sali balowej oraz obrazy ze scenami sielankowymi. Z tarasu przy północnej stronie zamku można podziwiać dalekie widoki na dolinę Noteci. Park o charakterze parku leśnego zachował unikalne skupienie rzadkich gatunków drzew egzotycznych, m.in. występuje: jodła jednobarna, choja kanadyjska, żywotnik zachodni, sosna weymutka, limba; grupa buków o obwodach 300 – 460 cm stanowi niezwykle cenny pomnik przyrody. Od zamku, w różnych kierunkach, rozchodzą się dróżki spacerowe, m.in. na północ wzdłuż krawędzi głębokiego jaru do cmentarza (nr rej. A – 323) właściciela zamku – Wilhelma Bolka Emanuela von Hochberg (15.11.1880 r. – 11.05.1934 r.).

Skala założenia wyróżnia się również zespół dworsko-parkowy w Kuźnicy Czarnkowskiej. Historycznie zespół składał się z pałacu (nr rej. A – 226, A – 480), podwórza folwarcznego i obiektów gospodarczych oraz parku z zespołem dwóch młynów wodnych i kolonii mieszkalnej pracowników folwarcznych. Pałac wzniesiony w latach 1830 – 40 utrzymany jest w formach neoklasycystycznych. Symetryczna bryła składa się z głównego dziewięcioosiowego, dwukondygnacyjnego korpusu ozdobionego tympanonem oraz parterowych skrzydeł bocznych i dobudowanych później oficyn. Rezydencja kilkakrotnie restaurowana, obecnie jest w bardzo złym stanie technicznym. Podwórze folwarczne integralnie połączone z pałacem ma kształt dużego prostokąta, którego dłuższa oś leży na linii północny wschód – południowy zachód. Dwie prostopadłe osie kompozycyjne, podkreślone dodatkowo alejami drzew, narzucają klasycystyczne zasady symetrii. Z dawnych obiektów gospodarczych z 2 połowy XIX w. zachowane zostały: gorzelnia, spichlerz, obora oraz kuźnia. Pałac, od południa, otoczony jest rozległym krajobrazowym parkiem (nr rej. A – 402) przechodzącym od wschodu w las naturalny.

Pozostałe zachowane na terenie gminy Czarnków zespoły pałacowo (lub dworsko) – parkowe należą do grupy mniejszych i skromniejszych założeń. Założenia te, powstałe na przestrzeni XIX w. i pocz. XX w., zachowane są obecnie w różnym stopniu. Przeważnie zespoły zachowały czytelny układ z dawnego założenia, gdzie obiekt rezydencjonalny oraz park zachowane są w stopniu dobrym, największe zmiany dotyczą natomiast rozplanowania przestrzennego zabudowań folwarcznych. Obiekty gospodarcze dawnych folwarków uległy w mniejszym lub większym stopniu zniszczeniu; niektóre z dawnych zabudowań gospodarczych zostały przebudowane lub rozebrane, wzniesiono również nowe obiekty, także nowe podziały własnościowe. Stawianie nowych trwałych ogrodzeń i parcelacja terenu dodatkowo zatarły dawny układ kompozycyjny zespołów. Przykładem niewielkiej szlacheckiej rezydencji pozostaje dwór w Brzeźnie, wzniesiony w 1 poł. XIX w. Dwór o tradycyjnej bryle, na rzucie prostokąta, parterowy, przykryty obszernym dachem dwuspadowym posiada dziewięcioosiową elewację frontową ozdobioną czterokolumnowym portykiem. Zachowana również została oryginalna, ozdobnie rzeźbiona stolarka okienna i drzwiowa. Dwór otoczony jest niewielkim (2,2 ha) założeniem parkowym (nr rej. A – 406) o charakterze krajobrazowym. Wśród zabytkowych drzew przeważają jesiony, mające ponad 120 lat. Z dawnych obiektów gospodarczych z k. XIX w. pozostały jedynie: spichlerz i obora. W Białężynie dwór wzniesiony został na przełomie XIX i XX w. jako nowa część przy starszej rezydencji, rozebranej w latach 60 XX w.; jest obiektem parterowym, z piętrową wystawką na osi od strony wschodniej, nakryty dachem dwuspadowym z naczółkami. Skromny detal architektoniczny został ograniczony do prostych gzymsów i opasek okiennych. Obecnie dwór jest bardzo zaniedbany, również większość dawnych obiektów gospodarczych uległa

zniszczeniu; pozostał tylko spichlerz. Od północy zlokalizowany został park (ok. 2 ha) o prostym układzie krajobrazowym, założony w pocz. XX w. Podobna sytuacja występuje w Ciszkowie. Pałac, centralnie usytuowany w niewielkim parku (2,07 ha), został wzniesiony na tyłach starego dworu z 1746 r. (obecnie zachowane zostały po nim jedynie piwnice). Pałac składa się z dwóch części: zachodniej – starszej, z ok. poł. XIX w., jednokondygnacyjnej, nakrytej dachem dwuspadowym oraz wschodniej – nowszej, z ok. 1900 r., piętrowej z niskim dachem czterospadowym. Elewacje pałacu zachowały skromny detal architektoniczny: gzymsy i opaski okienne; zachowana została również ozdobna stolarka okienna. Park (nr rej. A – 265) posiada pierwotne granice i dawny układ kompozycyjny oparty na nieregularnych wnętrzach krajobrazowych z grupami drzew liczących ok. 80 – 150 lat. Na terenie podwórza folwarcznego znajduje się spichlerz (nr rej. A – 151) z k. XVIII w. Spichlerz wzniesiony w konstrukcji szachulcowej stanowi rzadki już przykład folwarcznego budownictwa magazynowego. Z dawnych obiektów gospodarczych pozostały również: obora, słodownia i gorzelnia.

Znaczącym założeniem dworsko-parkowym na terenie gminy Czarnków było również założenie w Gębicach (nr rej. A – 166, A – 424), niestety obecnie bardzo mocno zmienione. Dwór wzniesiony, w 2 poł. XVIII w., dla ówczesnego właściciela Kazimierza Radońskiego, został w 1908 r. i w latach powojennych kilkakrotnie przebudowany. Dwór jest obiektem dwukondygnacyjnym, nakrytym dachem dwuspadowym, obecnie nie posiada wyraźnych cech stylowych; po przebudowie otynkowane gładkie elewacje ozdabia jedynie prosty gzyms międzykondygnacyjny. Dawna kompozycja zespołu z zajazdem od strony zachodniej i promienistymi ścieżkami od wschodu oraz symetrią bryły dworu nie została zachowana. Wzniesione zostały nowe obiekty: np. przebudowana i mocno rozbudowana dawna oficyna czy okazały budynek szkoły. W południowo-zachodniej części założenia usytuowana jest kaplica dworska p.w. św. Zofii (nr rej. A – 446). Ten cenny zabytek sztuki sakralnej wzniesiony został w 1785 r. w późnobarokowych formach; w niewielkim jednonawowym wnętrzu pozostał klasycystyczny ołtarz, natomiast obrazy i rzeźby, z powodu złego stanu technicznego kaplicy, przechowywane są w dworze. Kaplica dworska pełniła w przeszłości ważną rolę dla katolickiej ludności wsi. Istniejący kościół wzniesiony został przez ewangelików, natomiast mniejszość katolicka gromadziła się na nabożeństwach w kaplicy dworskiej. Obok kaplicy usytuowany jest rodowy cmentarz Paliszewskich, dawnych właścicieli Gębic; pochowany tu został m.in. Leopold Paliszewski, bohater Powstania Listopadowego odznaczony Kawalerskim Krzyżem Virtuti Militari. Początki parku dworskiego sięgają XVIII w. Z dawnego drzewostanu zostały obecnie dwa pomniki przyrody – lipa, cis i kilka okazów dębów, jesionów, świerków i kasztanowców. Park ograniczony jest od strony wschodniej i północnej wałem ziemi o wysokości ok. 3,5 m. Prawdopodobnie w wale znajduje się sklepiony ceglany tunel, który według miejscowej tradycji został zbudowany w celach obronnych w czasach najazdów szwedzkich w XVII w.

Obecny wizerunek wsi odbiega już znacznie od dawnych tradycyjnych wzorców, zwłaszcza, że pod k. XVIII w. obowiązywał wydany przez pruską administrację zakaz wznoszenia budowli całkowicie z drewna. Z zabudowy wiejskiej zginęły budynki wyłącznie lepione z gliny. Również obiekty wzniesione w konstrukcji węglowej i innych konstrukcjach drewnianych praktycznie już nie występują, podobnie rzadko spotykane są obiekty szachulcowe. W tej sytuacji wyjątkową pozycję zajmuje zachowana we wsi Gębiczyn zagroda olęderska (nr rej. A – 790) z poł. XVIII w. Dom mieszkalny parterowy, zbudowany z glinianej cegły suszonej na słońcu nakryty jest wysokim dachem dwuspadowym; na belce stropowej zachowany został napis fundacyjny wraz z datą 6 lipca 1747 r. W skład zagrody wchodzi również budynki gospodarcze: chlew, obórka i stodoła. Zagroda olęderska w Gębiczynie stanowi niezwykle cenny, jedyny tak dobrze zachowany, przykład XVIII-wiecznego budownictwa olęderskiego usytuowanego na obrzeżach Puszczy Noteckiej.

Pozostała dawna zabudowa gospodarstw wiejskich, zachowana w wielu wsiach położonych na terenie gminy Czarnków, pochodzi głównie z 2 poł. XIX w. i pocz. XX w.; sporadycznie występują obiekty wcześniejsze z 1 poł. XIX w. Ta historyczna zabudowa mieszkalna charakterystyczna jest dla architektury wiejskiej tego okresu i regionu; w przeważającej części reprezentuje typ domu parterowego, murowanego z cegły, niekiedy otynkowanego, nakrytego wysokim dachem dwuspadowym z pokryciem dachówką ceramiczną. Domy, ustawione najczęściej kalenicą równoległą do drogi, posiadają skromne pozbawione detali architektonicznych (niekiedy z ceglany gzymsami) elewacje. Często wskazane do objęcia ochroną konserwatorską zagrody wiejskiej jako nierozzerwalnej całości dawnego „obejścia” chłopskiego. Obiekty te zachowane są w różnym stopniu, posiadają często współczesne przybudówki, w wielu dokonano powiększenia pierwotnych otworów okiennych i wymiany dawnej stolarki okiennej oraz drzwiowej. Zachowana jednak pozostała dawna, tradycyjna bryła; a niektóre domy zachowały jeszcze oryginalną stolarkę okienną i drzwiową, często ozdobnie rzeźbioną. Najwięcej historycznej zabudowy zachowało się na terenach wsi: Gębice, Jędrzejewo, Radosiew, Romanowo Dolne i Górne, a niewielka wieś Radolinek posiada w całości dawną zabudowę, zachowaną prawie w niezmienionym stanie, bez późniejszych zniekształceń współczesnymi realizacjami architektonicznymi. Na szczególną uwagę w zabudowie

wiejskiej zasługują również zachowane w wielu wsiach dawne budynki szkół. Wzniesione na przełomie XIX/XX w. i pocz. XX w. posiadają charakterystyczne, bardziej okazałe bryły, które wraz z ceglanymi często elewacjami sprawiają, iż obiekty te stanowią wyróżniający się architektonicznie element na tle otaczającej zabudowy gospodarstw wiejskich.

Zabytkowa architektura sakralna reprezentowana jest na terenie gminy Czarnków przez skromne przykłady z k. XIX w. i pocz. XX w. Kościoły w: Gębicach (1879 r.), Jędrzejewie (1905 r.), Średnicy (1915 r.) i Gębiczynie (1 ćw. XX w.) – ceglane, jednonawowe, ozdobione niekiedy wysokimi wieżami – reprezentują popularne w tym okresie formy neogotyckie. Podobne formy artystyczne, choć nieco bardziej stylizowane posiada kościół w Romanowie Dolnym, wzniesiony ok. 1900 r. Natomiast kościół w Hucie ok. 1910 r. jest obiektem murowanym, otynkowanym, z wieżą i kolumnowym portykiem. Najpóźniejszym zabytkiem architektury sakralnej pozostaje kościół wzniesiony w latach 1922 - 1930 w Kuźnicy Czarnkowskiej. Ten niewielki obiekt reprezentuje już typową dla modernizmu daleko posuniętą prostotę formy z ograniczonym do maksimum detalem architektonicznym.

Na terenie gminy Czarnków znajduje się również ok. 46 dawnych cmentarzy, założonych na przestrzeni XIX w. i pocz. XX w. Liczba ta obejmuje 31 cmentarzy ewangelickich, 11 cmentarzy katolickich, 3 cmentarze dworskie oraz jeden epidemiczny (choleryczny). Cmentarze w Gajewie (nr rej. A – 702) i Goraju (nr rej. A – 323) wpisane są do rejestru zabytków, natomiast pozostałe cmentarze objęte są ochroną konserwatorską. Cmentarze te, jako wymowne ślady przeszłości i historii stanowią istotne dziedzictwo kulturowe gminy. Dawne, nieczynne już cmentarze ewangelickie, które mimo upływu czasu posiadają często czytelne granice oraz zachowany w dużym stopniu starodrzew pozostają terenami całkowicie zaniedbanymi, ze zniszczonymi nagrobkami i dziko rosnącą zielenią. O ile cmentarze katolickie, przeważnie nadal czynne, otoczone są należyłą opieką, to w przypadku cmentarzy ewangelickich, stan ich wymaga, co najmniej uporządkowania jako terenów zieleni.

4.3. Prawna ochrona zabytków.

Podstawę prawną ochrony zabytków stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.), zgodnie z art. 22 ust. 4 - *„Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków.”*

4.3.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego na obszarze gminy Czarnków.

1. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWO – FOLWARCZNY - Brzeźno
 - park dworski XIX w.
2. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWO – FOLWARCZNY - Ciszkowo
 - park, XIX w.,
 - spichlerz, szach., XVIII w., XX w.,
3. CMENTARZ EWANGELICKO – AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w. - Gajewo
4. ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWO – FOLWARCZNY - Gębice
 - dwór, ob. „Caritas”, mur., 2 poł. XVIII w., 1908 r.,
 - park dworski, XIX w.,
 - kaplica p.w. św. Zofii, mur., 1785 r.,
5. ZAGRODA OŁĘDERSKA, wł. M. Szczepaniak, mur., poł. XVIII w. - Gębiczyn
6. ZESPÓŁ – PAŁACOWO – PARKOWY - Goraj
 - pałac, mur., 1908-12 r.,
 - masztalarnia i ujeżdżalnia, 1910-12 r.,
 - remiza, mur., 1910-12 r.,
 - suszarnia drewna, 1910 -12 r.,
 - domek ogrodnika, mur., 1910 -12 r.,
 - budynek administracyjno-mieszkalny, ob. dom nauczyciela, mur., 1910 -12 r.,
 - budynek gospodarczy przy domu nauczyciela, mur., 1910-12 r.,
 - budynek inwentarski, przeniesiony z Gniewomierza, 1910-12 r.,
 - przepompownia, 1910-12 r.,
 - park, 2 poł. XIX w.
7. ZESPÓŁ PAŁACOWO – PARKOWO - FOLWARCZNY - Kuźnica Czarnkowska
 - pałac, mur., 1830-40, pocz. XX w., 1956 r.,
 - park pałacowy, 1 poł. XIX w.,

- oficyna pałacowa Nr 1, mur., ok.1840 r.,
- 8. PARK DWORSKI, 2 poł. XVIII w. - Sarbia.
- 9. ZESPÓŁ STOPNIA WODNEGO NA RZECE NOTEĆ „Walkowice nr 13” (620/Wlkp/A) – Walkowice (Biała – gm. Trzcianka).
- 10. ZESPÓŁ STOPNIA WODNEGO NA RZECE NOTEĆ „Romanowo nr 14” – (533/Wlkp/A) – Romanowo Górne, Radolinek.
- 11. ZESPÓŁ STOPNIA WODNEGO NA RZECE NOTEĆ „Lipica nr 15” (617/Wlkp/A) – Romanowo Dolne, Kuźnica Czarnkowska.
- 12. ZESPÓŁ STOPNIA WODNEGO „Pianówka nr 16” - (532/Wlkp/A) – Góra, Zofiowo.
- 13. ZESPÓŁ STOPNIA WODNEGO NA RZECE NOTEĆ „Mikołajewo nr 17” (618/Wlkp/A) – Mikołajewo, Ciszkowo, Jędrzejewo.

4.3.2. Gmina Czarnków – zabytki wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

BIAŁEŻYŃ

1. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
 - a) dwór, Nr 1, ob. mieszkania, mur., XIX/XX w.,
 - b) spichlerz, mur., k. XIX w.,
 - c) dom mieszkalny Nr 1a, mur., ok. poł. XIX w., mur.,
 - d) d. park dworski, pocz. XX w.
2. SZKOŁA PODSTAWOWA, Nr 13, mur., 1900 r.
3. DOM Nr 2, d. czworak, mur., pocz. XX w.
4. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 2, mur., 1 ćw. XX w.
5. DOM Nr 3, d. czworak, mur., pocz. XX w.
6. DOM Nr 3a, mur., XIX/XX w.
7. DOM Nr 4, d. czworak, mur., pocz. XX w.
8. DOM Nr 15, mur., 4 ćw. XIX w.
9. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

BRZEŻNO

10. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
 - a) dwór, mur., 1 poł. XIX,
 - b) oficyna dworska, mur., 4 ćw. XIX w.,
 - c) obora i stajnia, ob. obora, mur., k. XIX w.,
 - d) dom mieszkalny, mur., k. XIX w.,
 - e) spichlerz, mur., k. XIX w.,
 - f) park dworski, XIX w.
11. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., 2 poł. XIX w.
12. DOM Nr 1, mur./głina, poł. XIX w.
13. DOM Nr 11, mur., 1 ćw. XX w.
14. DOM Nr 15, mur., 4 ćw. XIX w.
15. DOM Nr 21, mur., poł. XIX w.
16. DOM Nr 36, mur., 3/4 ćw. XIX w.
17. DOM Nr 40, mur., poł. XIX w.
18. STODOŁA, obok Nr 40, mur./głina, 1879 r.
19. DOM Nr 43, mur., 4 ćw. XIX w.
20. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

BUKOWIEC

21. KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. SERCA PJ, mur., XIX/XX w.
22. DOM Nr 23, mur., ok.1910r.
23. DOM Nr 30, mur., 4 ćw. XIX w.

CISZKOWO

24. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:

- a) dwór ob. mieszkania, mur., ok.1900r.,
 - b) park, XIX w.,
 - c) spichlerz, szach., XVIII w., XX w.,
 - d) obora, mur., 1 ćw. XX w.,
 - e) dom mieszkalny, mur., k. XIX w.,
 - f) dom mieszkalny, mur., k. XIX w.,
 - g) gorzelnia, mur., k. XIX w.,
 - h) słodownia, mur., k. XIX w.,
 - i) dom mieszkalny, mur., k. XIX w.
25. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., 1 ćw. XX w.
26. DOM Nr 15, mur., pocz. XX w.
27. DOM Nr 24, mur., 1910 r.
28. DOM Nr 33, mur./szach., 2 poł. XIX w.

CIAŻYŃ

29. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
- a) dwór, ob. dom Nr 12, mur., XIX w.,
 - b) dom wójarza, ob. dom Nr 7, mur., XIX w.,
 - c) budynek inwentarski, mur., XIX w.,
 - d) budynek inwentarski, ob. stodoła, mur., k. XIX w.,
 - e) stodoła, mur., XIX w.,
 - f) obora, ob. dom Nr 15, mur., XIX w.,
 - g) obora, ob. budynek inwentarski, mur., XIX w.,
 - h) wozownia i spichlerz, ob. dom Nr 16, mur., XIX w.,
 - i) budynek inwentarsko-magazynowy, mur., XIX w.,
 - j) remiza strażacka, mur., XIX w.,
 - k) kuźnia, mur., XIX w.,
 - l) dom mieszkalny kowala, mur., XIX w.,
 - m) paszarnia, ob. dom Nr 3, mur., XIX w.,
 - n) dom mieszkalny, czworak, ob. dom Nr 9, mur., XIX w.,
 - o) dom mieszkalny, czworak, ob. dom Nr 6, mur., XIX w.,
 - p) dom mieszkalny, czworak, ob. dom Nr 7, 8, mur., XIX w.,
 - q) dom mieszkalny, czworak, ob. dom Nr 5, mur., XIX w.

GAJEWO

30. PRZESZKOLE, mur., 4 ćw. XIX w.
31. ZAGRODA Nr 10:
- a) dom, drewno/glina, 4 ćw. XIX w.,
 - b) budynek gospodarczy, mur./kam., 4 ćw. XIX w.
32. DOM Nr 49, mur./kam., k. XIX w.
33. DOM Nr 50, mur., I.20-te XX w.
34. DOM Nr 51, mur., k. XIX w.
35. DOM Nr 52, mur., 4 ćw. XIX w.
36. DOM Nr 76, mur., 1897 r.
37. ZAGRODA Nr 79:
- a) dom, mur., pocz. XX w.,
 - b) budynek gospodarczy, mur., 1927 r.
38. KUŹNIA, ob. Przystanek PKS, mur., 1905 r.
39. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

GĘBICE

40. KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW. ANDRZEJA BOBOLI, mur., ok.1879r.
41. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
- a) dwór, ob. „Caritas”, mur., 2 poł. XVIII w., 1908 r.,

- b) park dworski, XIX w.,
 - c) kaplica p.w. św. Zofii, mur., 1785 r.,
 - d) oficyna, mur., 1 poł. XIX w.,
 - e) oficyna, mur., 1 poł. XIX w.,
 - f) piwnice d. dwór, mur., XVII w.,
 - g) grobowiec rodziny Paliszewskich, mur., 4 ćw. XIX w.,
 - h) chlewnia, garaże, mur., XIX w.,
 - i) budynek biurowy, mieszkalny, mur., XIX w.,
 - j) stodoła, mur., XIX w.,
 - k) spichlerz, mur., XIX w.,
 - l) kuźnia, mur., XIX w.,
 - m) dom mieszkalny, czworak, mur., XIX w.
42. D.DWÓR, ob. Dom Pomocy Społecznej, mur., pocz. XX w.
43. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., pocz. XX w.
44. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., l.20-te XX w.
45. PRZEDSZKOLE, mur., pocz. XIX w.
46. DOM Nr 5, mur., l.20-te XX w.
47. DOM Nr 6, mur., pocz. XX w.
48. DOM Nr 7, mur., 4 ćw. XIX w.
49. STODOŁA Nr 16, mur./kam., l.20-te XX w.
50. DOM Nr 18, mur., pocz. XX w.
51. DOM Nr 19, mur., 4 ćw. XIX w.
52. DOM Nr 20, mur., 4 ćw. XIX w.
53. DOM Nr 21, mur., 4 ćw. XIX w.
54. DOM Nr 22, mur./kam., k. XIX w.
55. DOM Nr 28, mur./kam., k. XIX w.
56. DOM Nr 30, mur., pocz. XX w.
57. DOM, bez n-ru, mur./kam., l.20-te XX w.
58. BUDYNEK GOSPODARCZY, popegeerowski mur., 4 ćw. XIX w.
59. BUDYNEK GOSPODARCZY, popegeerowski, mur., 4 ćw. XIX w.
60. CMENTARZ KATOLICKI, PRZYPAŁACOWY, nieczynny, pocz. XIX w.
61. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
62. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX w.
63. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

GĘBICZYN

64. KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. ŚW JANA Z DUKLI, mur., 1 ćw. XX w.
65. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., 1907.
66. ZAGRODA OLEĘDERSKA, wł. M. Szczepaniak, mur., poł. XVIII w.
67. ZAGRODA Nr 9:
- a) dom, mur./drewno, 4 ćw. XIX w.,
 - b) budynek gospodarczy, mur./kam., ok.1900 r.
68. ZAGRODA Nr 15:
- a) dom, mur., 4 ćw. XIX w.,
 - b) budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX w.
69. DOM Nr 18, mur./kam., 1 ćw. XX w.
70. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, 2 poł. XIX w.
71. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, 2 poł. XIX w.
72. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
73. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

GORAJ

74. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY:
- a) pałac, mur., 1908-12 r.,

- b) masztalarnia i ujeżdżalnia, 1910-12 r.,
- c) remiza, mur., 1910-12 r.,
- d) suszarnia drewna, 1910-12 r.,
- e) domek ogrodnika, mur., 1910-12 r.,
- f) budynek administracyjno-mieszkalny, ob. dom nauczyciela, mur., 1910-12 r.,
- g) budynek gospodarczy przy domu nauczyciela, mur., 1910-12 r.,
- h) budynek inwentarski, przeniesiony z Gniewomierza, 1910-12 r.,
- i) przepompownia, 1910-12 r.,
- j) park, 2 poł. XIX w.

GÓRA NAD NOTECIĄ

- 75. DOM Nr 52, mur., k. XIX w.
- 76. DOM Nr 61, mur., k. XIX w.
- 77. DOM Nr 65, mur., k. XIX w.

GRZĘPY

- 78. DOM Nr 1, mur., pocz. XX w.
- 79. DOM Nr 2, mur., 4 ćw. XIX w.
- 80. DOM Nr 10, mur., pocz. XX w.
- 81. ZAGRODA Nr 11:
 - a) dom, mur., pocz. XX w.,
 - b) budynek gospodarczy, mur./drewno, l.30-te XX w.
- 82. DOM Nr 12, mur., pocz. XX w.
- 83. DOM Nr 14, mur., pocz. XX w.
- 84. DOM Nr 15, mur., pocz. XX w.
- 85. DOM, ob. sklep Nr 21, mur., ok.1915 r.

HUTA

- 86. KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW.ANTONIEGO PADEWSKIEGO, mur., ok. 1910r.
- 87. SZKOŁA PODSTAWOWA, ul. Szkolna, mur., 1907 r.
- 88. KUŹNIA, ul. Radomska, mur., k. XIX w.
- 89. GORZELNIA, ul. Radomska, mur., 4 ćw. XIX w.
- 90. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, 2 poł. XIX w.
- 91. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
ul. Komorzewska
- 92. DOM Nr 1, mur., 4 ćw. XIX w.
ul. Leśna
- 93. DOM Nr 3, mur., pocz. XX w.
- 94. ZAGRODA Nr 4:
 - a) dom, mur., pocz. XIX w.,
 - b) budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX w.
- 95. DOM Nr 9, mur., k. XIX w.
ul. Poznańska
- 96. DOM Nr 1, mur., pocz. XX w.
- 97. DOM Nr 12, mur., XIX/XX w.
- 98. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 15, mur., 1931 r.
- 99. DOM Nr 32, mur., 4 ćw. XIX w.
- 100. MŁYN Nr 17, mur., XIX/XX w.
ul. Radomska
- 101. DOM Nr 3, mur., XIX/XX w.
- 102. DOM Nr 5, mur., XIX/XX w.
- 103. DOM Nr 13, Bank Spółdzielczy, mur., l.20-te XX w.
- 104. DOM Nr 20, mur., pocz. XX w.

HUTKA

105. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY:

- a) dwór, ob. mieszkania, mur., 4 ćw. XIX w.,
- b) park dworski, XIX/XX w.

JĘDRZEJEWO

- 106. KOŚCIÓŁ PAR. P.W. MB RÓŻAŃCOWEJ, mur., 1905 r.
- 107. PLEBANIA, mur., XIX/XX w.
- 108. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., 3 ćw. XIX w.
- 109. POCZTA, mur., l.30-te XX w.
- 110. MŁYN Z ZAGRODĄ MŁYNARSKĄ, mur., l.30-te XX w.
- 111. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX w.
- 112. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, XIX w.
- 113. DOM Nr 5, mur., 4 ćw. XIX w.
- 114. DOM Nr 6, mur., 4 ćw. XIX w.
- 115. DOM Nr 7, mur., XIX/XX w.
- 116. DOM Nr 11-12, mur., l.20-te XX w.
- 117. DOM Nr 14, mur., 1 ćw. XX w.
- 118. DOM Nr 18, mur., 4 ćw. XIX w.
- 119. DOM Nr 19, mur., 1 ćw. XX w.
- 120. DOM Nr 21, mur., poł. XIX w.
- 121. DOM Nr 22, mur., XIX/XX w.
- 122. DOM Nr 23, mur., 4 ćw. XIX w.
- 123. DOM Nr 27, mur., 2 poł. XIX w.
- 124. DOM Nr 29, mur., 1 ćw. XX w.
- 125. DOM Nr 35, mur., pocz. XX w.
- 126. DOM Nr 37, mur., 4 ćw. XIX w.
- 127. DOM Nr 38, mur., 1911r.
- 128. DOM Nr 42, mur./drewno/glina, 4 ćw. XIX w.
- 129. DOM Nr 43, mur., 4 ćw. XIX w.
- 130. DOM Nr 47, mur., pocz. XX w.
- 131. DOM Nr 49, mur., XIX/XX w.
- 132. DOM Nr 57, mur., 4 ćw. XIX w.
- 133. DOM Nr 59, mur., 4 ćw. XIX w.
- 134. DOM Nr 61, mur., pocz. XX w.
- 135. DOM Nr 62, mur., XIX/XX w.
- 136. DOM Nr 63, mur., 1 ćw. XX w.
- 137. DOM Nr 66, mur., 4 ćw. XIX w.
- 138. DOM Nr 74, mur., 2 poł. XIX w.
- 139. DOM Nr 83, mur., 1895 r.
- 140. DOM Nr 87, mur., ok.1900 r.

KOMORZEWO

- 141. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., 1 ćw. XX w.
- 142. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 143. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
 - a) dwór, ob. dom Nr 30, mur., k. XIX w.,
 - b) spichlerz, ob. dom Nr 29, mur., 4 ćw. XIX w.,
 - c) spichlerz, ob. magazyn, mur., XIX w.,
 - d) budynek inwentarski, ob. stodoła i budynek inwentarski, mur., XIX w.,
 - e) budynek inwentarsko-magazynowy, mur., XIX w.,
 - f) budynek inwentarski, ob. dom Nr 28, mur., XIX w.,
 - g) stodoła, mur., XIX w.,
 - h) obora, mur., XIX w.,
 - i) chlewnia, mur., XIX w.
- 144. SKLEP., mur., ok.1910 r.

- 145. BUDYNEK GOSPODARCZY, mur./kam., 1911 r.
- 146. DOM Nr 40, mur., pocz. XX w.
- 147. DOM Nr 48, mur./kam., ok.1910 r.
- 148. DOM Nr 55, mur., 4 ćw. XIX w.
- 149. DOM Nr 58, mur., pocz. XX w.

KUŹNICA CZARNKOWSKA

- 150. KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW. FRANCISZKA KSAWEREGO, mur., 1922r., 1930 r.
- 151. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
 - a) pałac, mur., 1830-40, pocz. XX, 1956 r.,
 - b) park pałacowy, 1 poł. XIX w.,
 - c) oficyna pałacowa Nr 1, mur., ok.1840 r.,
 - d) oficyna pałacowa Nr 2, mur., 1 poł. XIX w.,
 - e) oficyna pałacowa Nr 3, mur., poł. XIX w.,
 - f) stodoła, mur., 2 poł. XIX w.,
 - g) gorzelnia, mur., 2 poł. XIX w.,
 - h) spichlerz, mur., 2 poł. XIX w.,
 - i) obora, mur., 2 poł. XIX w.,
 - j) kuźnia, mur., 2 poł. XIX w.,
 - k) dom – siedmiorak, mur., 2 poł. XIX w.,
 - l) dom – czworak, mur., 2 poł. XIX w.
- 152. ZESPÓŁ FOLWARCZNY II:
 - a) dom mieszkalny, mur., k. XIX w.,
 - b) magazyn, ob. dom mieszkalny, mur., k. XIX w.,
 - c) obora i stajnia, ob. chlewnia, mur., k. XIX w.,
 - d) stodoła, mur., k. XIX w.,
 - e) chlewy, kurniki, mur., k. XIX w.
- 153. SZKOŁA PODSTAWOWA, ul. Szkolna, mur., pocz. XX w.
- 154. MŁYN WODNY, ob. dom, ul. Akacjowa 2, mur., poł. XIX w.
- 155. KAPLICZKA, obok przystanku PKS, k. XIX w.
- 156. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX w.
- 157. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 158. CMENTARZ DWORSKI, nieczynny, XIX w.
ul. Kościelna
- 159. DOM Nr 1, mur., 1900-1910 r.
- 160. DOM Nr 2, mur., 4 ćw. XIX w.
- 161. OBORA Nr 2, mur., 1905 r.
- 162. DOM Nr 4, mur., 4 ćw. XIX w.
- 163. BUDYNEK GOSPODARCZY, przy domu Nr 6, kam., 2 poł. XIX w.
- 164. DOM Nr 7, mur., ok. poł. XIX w.
- 165. DOM Nr 11, mur., 1858 r.
ul. Kwiatowa
- 166. DOM Nr 1, mur., 2 poł. XIX w.
- 167. DOM Nr 4, mur., l.20-te XX w.
ul. Pocztowa
- 168. DOM Nr 6, mur., 1 ćw. XX w.
ul. Różana
- 169. DOM Nr 3, ob. Przedszkole, mur., pocz. XX w.
- 170. DOM Nr 5, mur., 4 ćw. XIX w.
- 171. DOM Nr 7, mur., 1900-1910 r.
ul. Strażacka
- 172. DOM Nr 15, mur./głina, poł. XIX w.
ul. Szkolna
- 173. DOM Nr 7, mur., k. XIX w.

- 174. DOM Nr 13, mur., XIX/XX w.
- 175. DOM Nr 85, mur., ok. 1900 r.
ul. Wyzwolenia
- 176. DOM Nr 5, szach., poł. XIX w.
- 177. DOM Nr 18, mur., 4 ćw. XIX w.
- 178. DOM Nr 24, mur., 4 ćw. XIX w.
- 179. DOM Nr 31, mur., l. 30-te XX w.
- 180. DOM Nr 32, mur., k. XIX w.
- 181. DOM Nr 37, mur., pocz. XX w.
- 182. DOM Nr 43, mur., 4 ćw. XIX w.
- 183. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 49, mur., 1 ćw. XX w.

MARUNOWO

- 184. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., pocz. XX w.
- 185. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., ok. 1910 r.
- 186. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 187. DOM Nr 2, mur., 1 ćw. XX w.
- 188. DOM Nr 10, mur./kam., k. XIX w.
- 189. DOM Nr 25, mur., k. XIX w.
- 190. DOM Nr 26, mur., k. XIX w.
- 191. DOM Nr 28, mur., 4 ćw. XIX w.
- 192. DOM, bez n-ru, mur., 4 ćw. XIX w.
- 193. DOM, bez n-ru, mur., 2 poł. XIX w.

MIKOŁAJEWO

- 194. ZESPÓŁ SZKOŁY PODSTAWOWEJ:
 - a) szkoła, mur., ok. 1910 r.,
 - b) budynek gospodarczy, mur., ok. 1910 r.
- 195. DOM Nr 4, mur., 1 ćw. XX w.
- 196. DOM Nr 5, mur., ok. 1920 r.
- 197. DOM Nr 7, mur., 1926 r.
- 198. DOM Nr 9, mur., 1913 r.
- 199. DOM Nr 14, mur., 1910-20 r.
- 200. DOM Nr 21, mur., pocz. XX w.
- 201. DOM Nr 24, mur., l. 20-te XX w.
- 202. DOM Nr 26, mur., l. 30-te XX w.
- 203. DOM Nr 38, mur., 1 ćw. XX w.
- 204. DOM Nr 41, mur., l. 20-te XX w.
- 205. DOM Nr 46, mur., 1930 r.
- 206. BUDYNEK GOSPODARCZY Nr 47, mur., 1904 r.
- 207. DOM Nr 51, mur./głina, pocz. XX w.
- 208. DOM Nr 65, mur., ok. 1930 r.

OSUCH

- 209. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

PIANÓWKA

- 210. BUDYNEK DO PRZECHOWYWANIA ZWŁOK TOPIELCÓW,
mur., XIX/XX w.
- 211. KAPLICZKA, przy drodze na Wieleń, mur., 1 ćw. XX w.
- 212. SZKOŁA, Nr 9, mur., pocz. XX w.
- 213. DOM Nr 19, mur., pocz. XX w.
- 214. ZESPÓŁ STOPNIA WODNEGO „Pianówka nr 16”.

PALISZEWO

- 215. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX.
- 216. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 217. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

RADOLINEK

- 218. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur., pocz. XX w.
- 219. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 220. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 221. DOM Nr 2, mur./kam., 4 ćw. XIX w.
- 222. DOM Nr 9, mur., 3/4 ćw. XIX w.
- 223. DOM Nr 10, mur./głina, 3 ćw. XIX w.
- 224. DOM Nr 12, mur., 3/4 ćw. XIX w.
- 225. DOM Nr 13, mur., 1 ćw. XX w.
- 226. DOM Nr 14, drewno, poł. XIX w.
- 227. DOM Nr 22, mur./drewno, ok. 1900 r.
- 228. DOM Nr 24, mur., 3/4 ćw. XIX w.
- 229. DOM Nr 28, mur., 2 poł. XIX w.
- 230. DOM Nr 29, mur., 2 poł. XIX w.
- 231. DOM Nr 31, mur., 1 ćw. XIX w.
- 232. DOM Nr 33, mur., 2 poł. XIX w.
- 233. DOM Nr 34, mur., 4 ćw. XIX w.
- 234. DOM Nr 40, mur., XIX/XX w.
- 235. DOM Nr 46, mur., 4 ćw. XIX w.
- 236. DOM, bez n-ru, mur., k. XIX w.

RADOSIEW

- 237. DZWONNICA, drewno, 1 poł. XIX w.
- 238. KAPLICZKA PRZYDROŻNA, mur., XIX w.
- 239. SZKOŁA, mur., 3/4 ćw. XIX w.
- 240. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX w.
- 241. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 242. DOM Nr 13, mur., 4 ćw. XIX w.
- 243. DOM Nr 14, mur., 3 ćw. IX w.
- 244. DOM Nr 20, mur., 4 ćw. XIX w.
- 245. DOM Nr 24, mur., 2 poł. XIX w.
- 246. DOM Nr 26, mur., 2 poł. XIX w.
- 247. DOM Nr 27, mur./szach., poł. XIX w.

ROMANOWO DOLNE

- 248. KOŚCIÓŁ EWANG., OB.PARAFIALNY P.W. ŚW. MICHAŁA
ARCHANIOLA, mur., ok. 1900 r.
- 249. SZKOŁA, mur., 1 ćw. XX w.
- 250. BUDYNEK GOSPODARCZY przy Szkole, mur./drew., 1ćw.XX
- 251. PRZEDSZKOLE, mur., k. XIX .
- 252. D.SZKOŁA, ob. Kino, mur., 1911 r.
- 253. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX w.
- 254. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 255. DOM Nr 6, szach., 1 poł. XIX w, przebudowany.
- 256. DOM Nr 25, szach., 1 poł. XIX w.
- 257. DOM Nr 30, mur., pocz. XX w.
- 258. DOM Nr 31, mur., pocz. XX w.
- 259. DOM Nr 42, mur., poł. XIX w.
- 260. DOM Nr 43, mur., k. XIX w.
- 261. DOM Nr 46, mur., XIX/XX w.

- 262. DOM Nr 54, mur., XIX/XX w.
- 263. DOM Nr 63, mur., 1 ćw. XX w.
- 264. DOM Nr 65, mur., k. XIX w.
- 265. DOM Nr 67, mur., k. XIX.
- 266. KUŹNIA, obok Nr 71, mur., 1 ćw. XX w.
- 267. DOM Nr 75, mur., 1908 r.
- 268. DOM Nr 95, mur./szach., poł. XIX w.
- 269. DOM Nr 108, szach., XIX w.
- 270. DOM Nr 112, mur., pocz. XX w.
- 271. DOM Nr 113, mur., pocz. XX w.
- 272. DOM Nr 114, mur./szach., poł. XIX w.
- 273. DOM Nr 124, mur., pocz. XX w.
- 274. DOM Nr 139, mur., 4 ćw. XIX w.
- 275. DOM Nr 140, mur., 4 ćw. XIX w.

ROMANOWO GÓRNE

- 276. SZKOŁA, mur., ok.1910 r.
- 277. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX w.
- 278. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, 1883r.
- 279. DOM Nr 1, mur., 4 ćw. XIX w.
- 280. ZAGRODA Nr 13:
 - a) dom, mur., k. XIX w,
 - b) stodoła, szach., k. XIX w.
- 281. DOM Nr 17, mur., ok.1900 r.
- 282. DOM Nr 36, mur., 1903 r.
- 283. DOM Nr 38, szach., 4 ćw. XIX w.
- 284. DOM Nr 39, mur., pocz. XIX w.
- 285. ZAGRODA Nr 49:
 - a) dom, mur., 4 ćw. XIX w,
 - b) budynek gospodarczy, mur., k. XIX w,
 - c) kuźnia, mur., pocz. XX w.
- 286. DOM Nr 61, mur., k. XIX w.
- 287. DOM Nr 74, mur., 1913r.
- 288. DOM Nr 79, mur., 4 ćw. XIX w.
- 289. DOM Nr 106, mur., 3 ćw. XIX w.
- 290. DOM Nr 112, mur., 4 ćw. XIX w.
- 291. DOM Nr 122, mur./szach., 2 poł. XIX w.
- 292. DOM Nr 126, szach., XIX w.
- 293. DOM Nr 131, mur., 4 ćw. XIX w.
- 294. STODOŁA Nr 132, szach., k. XIX w.
- 295. DOM, bez n-ru, mur., 1 ćw. XX w.
- 296. ZESPÓŁ STOPNIA WODNEGO „Romanowo nr 14”

SARBIA

- 297. DOM Nr 18, mur., 4 ćw. XIX w.
- 298. DOM Nr 21, mur., k. XIX w.
- 299. DOM Nr 28, mur./szach., 3 ćw. XIX w.
- 300. ZESPÓŁ FOLWARCZNY, pocz. XX w.
 - a) spichlerz w zespole folwarcznym, mur., k. XIX w,
 - b) chlewnia w zespole folwarcznym, mur., k. XIX w,
 - c) dom – sześciorak w zespole folwarcznym, mur., k. XIX w.
- 301. PARK DWORSKI, 2 poł. XVIII w.

SARBKA

- 302. DOM Nr 42, mur., 1910 r.

303. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
 304. ZESPÓŁ CMENTARZA KATOLICKIEGO:
 a) cmentarz, czynny, 2 poł. XIX w,
 b) dom przedpogrzebowy, mur., pocz. XX w.

ŚMIESZKOWO

305. PRZEDSZKOLE, mur., 4 ćw. XIX w.
 306. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:
 a) dom mieszkalno-gospodarczy, ul. Szkolna 36, mur., k. XIX w,
 b) pałac (fragment), ob. mieszkania, ul. Wodna 1, mur., k. XIX w,
 c) chlewnia, mur., k. XIX w,
 d) dom – rządówka, ul. Wodna 4, mur., k. XIX w,
 e) chlewy przy rządówce, ul. Wodna 4, mur., k. XIX w,
 f) gorzelnia, ul. Przemysłowa 1, mur., k. XIX w,
 g) stodoła, ul. Szkolna 26 mur., k. XIX w,
 h) chlewnia, ul. Szkolna 34, mur., k. XIX w,
 i) kuźnia, ob. remiza strażacka, ul. Szkolna 11, mur., k. XIX w,
 j) przechowalnia owoców i warzyw, ob. chlewnia, ul. Wodna 3, mur./szach., 2 poł. XIX w.
 307. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny,
 2 poł. XIX.
 308. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, pocz. XX w.
 309. CMENTARZ CHOLERYCZNY, nieczynny, pocz. XX w.
 310. SKLEP, ul. Wiejska 9, mur., 4 ćw. XIX w.
 311. DWÓR, ob. dom, ul. Leśna 71, (d. Nr 1), mur., 4 ćw. XIX w.
 312. DOM, ul. Podgórna 2, (d. Nr 8), mur., 1887 r.
 313. D.SZKOŁA, ob. dom ul. Wiejska 16 (d. Nr 21), mur., 1 ćw. XX w.
 314. DOM, ul. Podgórna 10, mur., 4 ćw. XIX w.

ŚREDNICA

315. KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. CHRYSTUSA KRÓLA, mur., 1915 r.
 316. WIATRAC, drewno, 1786r.
 317. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
 318. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

WALKOWICE

319. SZKOŁA, mur., 1910-1915 r.
 320. PRZEDSZKOLE, mur., 1 ćw. XX w.
 321. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX.
 322. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
 323. DOM Nr 4, mur., 4 ćw. XIX w.
 324. DOM Nr 14, mur., 4 ćw. XIX w.
 325. DOM Nr 63, mur., pocz. XX w.
 326. DOM Nr 64, mur., 1912 r.
 327. KUŹNIA, mur., 1930 r.

ZOFIOWO

328. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
 329. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
 330. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, pocz. XX w.

Na terenie gminy Czarnków znajduje się 795 zewidencjonowanych i rozpoznanych stanowisk archeologicznych nieujętych w niniejszym wykazie, a stanowiących dobro kultury i objętych ochroną konserwatorską.

4.3.3. Wytyczne konserwatorskie.

Zabytkowa przestrzeń urbanistyczna i ruralistyczna, zabytki architektury, cmentarze i zabytkowa zielen.

„Na terenie wsi leżących na terenie gminy Czarnków zachować istniejącą zabudowę historyczną, parki i cmentarze. Nowo wznoszone budynki leżące na terenie historycznych centrów wsi winny posiadać usytuowanie, gabaryty i wygląd nawiązujący do cech architektury lokalnej oraz uwzględniać sąsiedztwo obiektów historycznych w szczególności wpisanych do rejestru zabytków i objętych ochroną konserwatorską. Wykończenie zewnętrzne nowych budynków winno być kontynuacją tradycyjnych technik budowlanych.

Wszelkie prace przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków winny posiadać pozwolenie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile. Dla obiektów znajdujących się w ewidencji WVKZ należy uzyskać opinię WUOZ Delegatura w Pile na prace związane ze zmianą formy zewnętrznej obiektów m.in. wymianę pokrycia dachowego, wymianę stolarek okiennych i drzwiowych, rozbudowę, instalowanie tablic i reklam na budynkach, dociepleń itp.

We wsiach Białężyn, Brzeźno, Ciszkowo, Gębice, Huta, Jędrzejewo, Kuźnica Czarnkowska, Marunowo, Radolinek, Romanowo Dolne i Górne, Sarbia, Średnica, Walkowice, Zofiowo należy wyznaczyć strefy ochrony konserwatorskiej mające na celu zachowanie wartości kompozycyjnych i widokowych historycznego układu przestrzennego.”

Ponadto Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków wyznaczył na obszarze gminy Czarnków strefy ochrony stanowisk archeologicznych, określone w części graficznej niniejszego studium. Na obszarze gminy Czarnków wyznaczono:

1) 36 obszarów stref ochrony stanowisk archeologicznych we wsiach:

- Średnica,
- Jędrzejewo (4 strefy),
- Gajewo (3 strefy),
- Bukowiec,
- Radosiew,
- Radolinek,
- Kuźnica Czarnkowska (3 strefy),
- Mikołajewo,
- Ciszkowo,
- Góra nad Notecią,
- Pianówka,
- Walkowice,
- Romanowo Górne,
- Romanowo Dolne (3 strefy),
- Marunowo,
- Sarbia,
- Sarbka,
- Paliszewo,
- Brzeźno,
- Gębice,
- Sobolewo,
- Białężyn (2 strefy),
- Śmieszkowo,
- Grzępy,
- Huta – Komorzewo;

2) 15 udokumentowanych stanowisk we wsiach:

- Bukowiec (1 stanowisko),
- Zofiowo (4 stanowiska),
- Brzeźno (1 stanowisko),
- Sarbia (1 stanowisko),
- Huta (1 stanowisko),
- Komorzewo (2 stanowiska),
- Gębiczyn (5 stanowisk).

Przedmiotem ochrony w archeologicznej strefie ochrony zabytków archeologicznych są:

- stanowiska archeologiczne objęte ochroną konserwatorską,

- nawarstwienia kulturowe w strefach zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych na terenie gminy oraz w obrębie zabytków architektury, cmentarzy i zabytkowej zieleni.
- W wyznaczonych strefach obowiązują wymagania wynikające z przepisów o zabytkach i opiece nad zabytkami.

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji.

Gmina Czarnków ze względu na położenie oraz układ hydrograficzny doliny Noteci posiada ograniczenia w funkcjonowaniu obsługi komunikacyjnej gminy. Pasmowy układ osadnictwa wzdłuż doliny rzeki powoduje również wyodrębnione układy komunikacyjne. Główną osią komunikacyjną gminy jest droga wojewódzka nr 178, o znaczeniu międzyregionalnym, z jedyną przeprawą mostową w Czarnkowie.

Obsługę gminy w zakresie przemieszczania osób i towarów umożliwia układ komunikacyjny, na który składają się drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Układ drogowy stanowi główny element systemu komunikacyjnego gminy, w tym komunikacji samochodowej, rowerowej i pieszej. Drugorzędną rolę spełniają: system komunikacji kolejowej i system komunikacji wodnej.

5.1. System komunikacji drogowej.

5.1.1. Ogólna charakterystyka sieci drogowej.

Sieć drogową gminy tworzą:

- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Sieć drogową umożliwia komunikację samochodową w zakresie transportu towarów i osób oraz komunikację autobusową, która świadczy usługi zbiorowych przewozów pasażerskich. Oznakowane odcinki sieci są udostępnione dla tras rowerowych o powiązaniu lokalnym, regionalnym, a także międzynarodowym.

5.1.2. Opis sieci drogowej według obowiązującej kategorii dróg:

Drogi wojewódzkie – stanowią 32 % sieci drogowej:

- droga nr 178 – Wałcz – Trzcianka – Czarnków – Oborniki;
- droga nr 181 – Drezdenko – Wieleń – Czarnków;
- droga nr 182 – Międzychód – Wronki – Piotrowo – Czarnków – Ujście;
- droga nr 183 – Sarbia – Chodzież;
- droga nr 140 – droga 182 – Wronki – Jesionna – Krucz – Ciszkowo – droga 181;
- droga nr 153 – Siedlisko – droga 180 – Runowo – Gajewo – Ciszkowo – Goraj – Lubasz;
- droga nr 174 – Nowe Drezdenko – Krzyż – Wieleń – Gajewo – Kuźnica Czarnkowska – droga 178;
- droga nr 309 – droga 180 – Średnica – Jędrzejewo;
- droga nr 118 – droga 309 – Zielonowo – Nowe Dwory.

Drogi powiatowe – stanowią 28 % sieci drogowej:

- droga 1209P – Czarnków – Walkowice;
- droga 1333P – Radolin (gm. Trzcianka) – Walkowice;
- droga 1334P – Romanowo – Kruszewo (gm. Ujście) – Marunowo;
- droga 1332P – Kuźnica Czarnkowska – Biała (gm. Trzcianka);
- droga 1335P – Radolinek – do drogi nr 178;
- droga 1325P – Radosiew – do drogi nr 178;
- droga 1326P – Zofiowo – do drogi nr 174;
- droga 1342P – Sarbia – Gębice – Huta;
- droga 1341P – Brzeźno – Gębice – Wyszyny (gm. Budzyń);
- droga 1345P – Dębe – Śmieszkowo;
- droga 1343P – Śmieszkowo – Jędrzejewo (gm. Lubasz);
- droga 1346P – Smieszkowo – Prusinowo (gm. Lubasz);
- droga 1351P – Białężyn – Grzępy – do drogi 1343P;
- droga 1350P – Komorzewo – Jędrzejewo (gm. Lubasz);
- droga 1342P – Huta – Komorzewo – Młynkowo (gm. Połajewo);
- droga 1344P – Pianówka – Góra nad Notecią.

Drogi gminne – stanowią 40% sieci drogowej:

- droga 180322P – od drogi woj. nr 309 – Średnica;
- droga 180323P – Jędrzejewo – Plany;
- droga 180324P – Jędrzejewo – Jesionowo;
- droga 180325P – Jędrzejewo – Książnica;
- droga 189326P – od drogi woj. nr 174 - do drogi gminnej 180325P;
- droga 180327P – Jędrzejewo – Pomorska Wola;
- droga 180328P – Gajewo – Zofiowo;
- droga 180329P – Jędrzejewo – Pomorska Wola – Zofiow;
- droga 180330P – Gajewo – Bukowiec;
- droga 180331P – Zofiowo – Łąki;
- droga 180332P – Radosiew – Wybudowanie;
- droga 180333P – Radosiew – Runowo;
- droga 180334P – Radosiew – Kuźnica Czarnkowska;
- droga 180335P – Kuźnica Czarnkowska – Gajewo;
- droga 180336P – od drogi woj. nr 178 – Wybudowanie;
- droga 180337P – Kuźnica Czarnkowska – Wybudowanie;
- droga 180338P – Radolinek – Kuźnica Czarnkowska;
- droga 180339P – Ciszkowo – Mikołajewo;
- droga 180340P – Walkowice – Wybudowanie;
- droga 180341P – Walkowice – droga przez wieś;
- droga 180342P – Romanowo Dolne – Brzeźno;
- droga 180343P – Romanowo Dolne – Lipica;
- droga 180344P – Romanowo Dolne – Sarbia;
- droga 180345P – Brzeźno – Sobolewo – Gębice;
- droga 180346P – Śmieszkowo – Grzępy;
- droga 180347P – Grzępy – Komorzewo;
- droga 180348P – Śmieszkowo – Białężyn;
- droga 180349P – Komorzewo – skrzyżowanie z drogą woj. nr 178;
- droga 180350P – Komorzewo – Wybudowanie;
- droga 180351P – Huta – Sobolewo;
- droga 180352P – Huta – Wybudowanie;
- droga 180353P – Gębice – Marunowo;
- droga 180354P – Gębice – Paliszewo;
- droga 180355P – Sobolewo – Gębice;
- droga 180356P – Gębice – Gębiczyn – Wybudowanie;
- droga 180357P – Huta – Gębiczyn;
- droga 180358P – Marunowo – Wybudowanie;
- droga 180359P – Marunowo – Niewiemko;
- droga 180360P – Sarbia – Wybudowanie;
- droga 180361P – Sarbia – droga przy stawie.

5.1.3. Obciążenie ruchem sieci drogowej na obszarze gminy.

Generalne badania ruchu przeprowadzone w 2005 roku objęły ważniejsze drogi wojewódzkie, na których pomierzono następujące wartości natężenia ruchu w pojazdach umownych na dobę

- droga nr 178 :
 - w przekroju drogowym Czarnków – Połajewo – Huta: 4100 poj./dobę;
 - w przekroju drogowym Czarnków – Kuźnica Cz. – Trzcianka: 3700 poj./dobę;
- droga nr 182 :
 - w przekroju drogowym Czarnków – Lubasz – Wronki: 4850 poj./dobę;
 - w przekroju drogowym Czarnków – Sarbka: 3300 poj./dobę;
 - w przekroju drogowym Sarbka – Ujście: 2800 poj./dobę;
- droga nr 181 :

- w przekroju drogowym Czarnków – Wieleń: 2150 poj./dobę;
- droga nr 183 :
- w przekroju drogowym Sarbka – Chodzież: 990 poj./dobę.

Natężenie ruchu na wyszczególnionych drogach w okresie 10-letnim wzrosło średnio o 50%.
Do przenoszenia obciążenia 100 kN (nacisk pojedynczej osi pojazdu) przystosowane są dwie drogi wojewódzkie o numerach: 178 i 182.

5.1.4. Komunikacja autobusowa.

Obsługę w zakresie przewozów pasażerskich zapewnia w obszarze gminy układ regionalnych i lokalnych linii autobusowych. Dalekobieżne połączenia autobusowe umożliwiają dojazd do Poznania, Bydgoszczy i Kołobrzegu, a w sezonie wakacyjnym także do Sarbinowa.

5.1.5. Komunikacja rowerowa.

Na obszarze gminy funkcjonują następujące trasy rowerowe o znaczeniu ponadlokalnym, zapewniające obsługę turystyczną lokalną jednostek osadniczych gminy oraz obszarów gmin sąsiednich, jak również powiązania regionalne, ponadregionalne i międzynarodowe:

Międzynarodowa trasa rowerowa Euro – Route R-1.

Przez teren gminy przebiega międzynarodowa, oznakowana trasa rowerowa Euro-Route R-1 (Wieleń-Gajewo-Siedlisko-Trzcianka), śladem dwóch dróg wojewódzkich – 174 i 153. Trasa R-1 stanowi przedłużenie istniejącego w Europie Zachodniej szlaku rowerowego o kierunku: Francja – Holandia – Belgia – Niemcy. Po opuszczeniu granic Polski, trasa prowadzi przez Kaliningrad i Sankt Petersburg do Moskwy.

W powiązaniu międzyregionalnym trasa R-1 łączy Ziemię Nadnotecką z Ziemią Lubuską oraz Pojezierzem Krajeńskim i Ziemią Chełmińską (relacja: Kostrzyn – Międzychód – Wieleń – Gajewo – Trzcianka – Piła – Koronowo – Chełmno).

Transwielkopolska Trasa Rowerowa-Nord (TTR-N).

Trasa ta, która w swym założeniu ma ułatwić bezpieczny dojazd rowerem do najdalszych krańców województwa wielkopolskiego, przebiega w obszarze północnym zgodnie z wyznaczonym kierunkiem powiązań: Poznań – Szamotuły – Czarnków – Trzcianka – Piła – Okonek. W obszarze gminy trasa TTR-N wyprowadza ruch z Czarnkowa do Trzcianki przez Kuźnicę Czarnkowską oraz Radolinek i Radolin (odcinek drogi wojewódzkiej nr 178 oraz drogi powiatowej nr 1332P).

Regionalne trasy rowerowe.

Trasy regionalne umożliwiają przejazd rowerem po atrakcyjnych turystycznie i wartościowych przyrodniczo terenach sąsiadujących ze sobą gmin. Wyznaczone i oznakowane zostały następująco:

- pętla północna o przebiegu: Trzcianka – Biała – Radolinek – Kuźnica Czarnkowska – Gajewo – Jędrzejewo – Średnica – Górnica – Straduń;
- pętla zachodnia o przebiegu: Wieleń – Jędrzejewo – Gajewo – Ciszkowo – Krucz – Miały;
- pętla południowa o przebiegu: Lubasz – Goraj – Ciszkowo – Kruteczek.

5.2. System komunikacji kolejowej.

Przez południowe obrzeża gminy przebiegają dwa odcinki toru linii kolejowej (Rogoźno – Czarnków), po którym odbywa się sporadyczny transport materiałów masowych w relacji Czarnków – Bzowo Goraj – Rogoźno. Tereny tej linii stanowią w rozumieniu przepisów Prawa geodezyjnego i kartograficznego – tereny zamknięte. Zgodnie z obowiązującymi przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla obszarów zamkniętych nie sporządza się miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.3. System komunikacji wodnej.

Obszar gminy średnicuje rzeka Noteć, która znajduje się w systemie połączeń wodnych Wisła – Noteć – Odra i może spełniać funkcję transportowo-turystyczną. W obecnym stanie żegluga na Noteci możliwa jest na odcinku Czarnków – Kostrzyn. Zlecenia przewozu towarów barkami motorowodnymi dotyczą ładunków nietypowych, których gabaryty uniemożliwiają wykorzystanie transportu drogowego. Transport obsługuje Żegluga Wodna w Czarnkowie. W sezonie turystycznym po Noteci pływa stateczek „Joanna”, który zabiera na pokład 8 osób i wykonuje pętlę wodną na odcinku Czarnków – śluza w Pianówce.

5.4. Uwarunkowania rozwoju komunikacji.

Istniejący układ komunikacyjny umożliwia utrzymanie ważnych powiązań zewnętrznych i obsługę terenów gminy rozdzielonych przepływem Noteci. Jedyne mosty na rzece znajdują się w Czarnkowie, stanowiąc ogniwo drogi nr 178. Dwie przeprawy promowe w Ciszkowie i Walkowicach (łącznik drogi nr 153 i nr 1333P) są ważne dla obsługi ruchu gospodarczego oraz atrakcyjne na szlaku turystycznym.

Zewnętrzne powiązania drogowe zapewniają dostęp do Poznania i miast Wybrzeża Środkowego (droga nr 178), a także wyprowadzają ruch w kierunku Gorzowa i Zielonej Góry oraz Bydgoszczy i Gdańska (drogi nr: 181, 182 i 183).

Układ dróg wojewódzkich i powiatowych realizuje główne powiązania gminy Czarnków z obszarami gmin sąsiadujących. W komunikacji wewnętrznej istotną rolę odgrywają przede wszystkim powiązania gospodarczo-społeczne z siedzibą gminy, jako ośrodkiem usługowo-administracyjnym, co zapewnia całościowy układ komunikacji drogowej. Dla odciążenia miasta ruchem niezainteresowanym, wymagana jest realizacja obejścia miasta, zgodnie z wyznaczoną trasą oraz podjętymi działaniami planistycznymi i realizacyjnymi.

Atrakcyjne położenie gminy po obu brzegach Noteci warunkuje rozwój i napełnianie tras turystycznych (samochodowych, rowerowych i pieszych). Duży walor stanowią czynne w ciągu dnia przeprawy promowe.

Stopniowo także na Noteci przywracany jest ruch żeglugi turystycznej. Natomiast wykorzystanie transportowe rzeki zależy od decyzji ponadlokalnych oraz wymagań ochrony środowiska przyrodniczego.

6. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów infrastruktury technicznej.

6.1. Zaopatrzenie w wodę.

Miejscowości na terenie gminy zaopatrywane są w wodę w ok. 96% z wodociągów sieciowych. Pozostałe gospodarstwa korzystają z lokalnych studni.

Według stanu na dzień 31.12.2007 r. łączna długość sieci wodociągowej przesyłowej wynosi 152,80 km. Przyłącza wodociągowe o łącznej długości 62,50 km doprowadzono do 2076 gospodarstw domowych. Eksploatacją wodociągów wiejskich zajmuje się Gminny Zakład Urządzeń Wodnych i Melioracji z siedzibą w Brzeźnie.

W gminie funkcjonuje 8 stacji uzdatniania wody w następujących wsiach:

HUTA

Ujęcie wody – 1 studnia wiercona o głębokości 155,0 m ujmująca wody podziemne z formacji trzeciorzędowej o zasobach w kat. „B”, zatwierdzonych na 60,5 m³/h. Pozwolenie wodnoprawne, ważne do 30.08.2017r. określa możliwości poboru wody na: Q_{sr.d.} = 800,0 m³/d, Q_{max.d.} = 1440,0 m³/d, Q_{max.h.} = 60,0 m³/h.

Stacja uzdatniania – wyposażona w 3 odżelaziacze Ø1400 mm, 3 odmanganiacze Ø1400 mm, 2 hydrofony o pojemności V=4,0 m³ każdy, 2 zbiorniki wody uzdatnionej o V=2x50,0 m³.

Sieć wodociągowa – doprowadzona także do Komorzewa i Hutki.

GĘBICE

Ujęcie wody – 2 studnie wiercone o głębokości 160,0 m i 149,0 m czerpiące wodę z utworów trzeciorzędowych o zasobach zatwierdzonych w kat. „B”, dla studni nr 1 w ilości Q=73,5 m³/h i dla studni nr 2 – Q=65,2 m³/h.

Pozwolenie wodnoprawne, ważne do 30.12.2012r.; ustala wielkość poboru na: Q_{sr.d.} = 525,6 m³/d, Q_{max.d.} = 706,2 m³/d, Q_{max.h.} = 66,5 m³/h.

Stacja uzdatniania – zainstalowano 2 odżelaziacze Ø1800 mm z centralnym aeratorem powietrza, 2 hydrofony o V=10,0 m³ każdy.

Sieć wodociągowa – doprowadzona również do Paliszewa, Sobolewa, Marunowa oraz Hutki.

ŚMIESZKOWO

Ujęcie wody – 2 studnie wiercone o głębokości 146,5 m i 155,0 m, ujmujące wody podziemne z warstwy trzeciorzędowej o zasobach w kat. „B”, zatwierdzonych dla studni nr 1 w ilości 34,0 m³/h i dla studni nr 2 – Q=47,0 m³/h.

Pozwolenie wodnoprawne, wydane na okres do 8.06.2015r., dopuszcza pobór wody w ilości: Q_{sr.d.} = 750,0 m³/d, Q_{max.d.} = 1128,0 m³/d, Q_{max.h.} = 47,0 m³/h.

Stacja uzdatniania – wyposażona w 2 odżelaziacze Ø1800 mm z aeratorami, 2 hydrofony o V=6,3 m³ każdy, 2 zbiorniki wyrównawcze o pojemności V=2x50,0 m³.

Sieć wodociągowa – doprowadzona również do wsi Grzępy i Białężyna.

CISZKOWO

Ujęcie wody – źródłem poboru wody jest studnia wiercona o głębokości 150,0 m o zasobach eksploatacyjnych zatwierdzonych w kat. „B” – $Q=46,8 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie wodnoprawne, wydane na okres do 8.06.2015r., określa zdolność wodociągu grupowego na: $Q_{\text{sr.d.}}=500,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.d.}}=800,00 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.h.}}=46,8 \text{ m}^3/\text{h}$.

Stacja uzdatniania – zainstalowano 4 filtry ciśnieniowe $\varnothing 1800 \text{ mm}$ o $V=6,3 \text{ m}^3$; zbiornik wyrównawczy o pojemności $V=50,0 \text{ m}^3$.

Sieć wodociągowa – doprowadzona także do Mikołajewa, Góry i Pianówki.

SARBIA

Ujęcie wody – 2 studnie wiercone do głębokości 117,0 m i 124,0 m, czerpiące wody podziemne z formacji trzeciorzędowej o zasobach eksploatacyjnych w kat. „B” zatwierdzonych na $39,5 \text{ m}^3/\text{h}$ każda.

Pozwolenie wodnoprawne, wydane na okres do 15.12.2016r., określa dopuszczalne wielkości poboru: $Q_{\text{sr.d.}}=632,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.d.}}=948,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.h.}}=39,5 \text{ m}^3/\text{h}$.

Stacja uzdatniania – 4 odżelaziacze $\varnothing 1000 \text{ mm}$, 2 hydrofory o $V=6,3 \text{ m}^3$ każdy, zbiornik retencyjny wody uzdatnionej o $V=50,0 \text{ m}^3$.

Sieć wodociągowa – obsługuje również Sarbkę.

BRZEŻNO

Ujęcie wody – studnia wiercona o głębokości 38,0 m, czerpiąca wody z poziomu czwartorzędowego o zasobach eksploatacyjnych w kat. „B”, zatwierdzonych na $36,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie wodnoprawne, ważne do 30.12.2012r., dopuszcza pobór wody na: $Q_{\text{sr.d.}}=350,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.d.}}=500,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.h.}}=30,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Stacja uzdatniania – 2 filtry ciśnieniowe $\varnothing 1500 \text{ mm}$ z aeratorami $\varnothing 600,0 \text{ mm}$, 2 hydrofory o $V=3,5 \text{ m}^3$, 2 hydrofory o $V=2,5 \text{ m}^3$ i 1 hydrofor o $V=4,5 \text{ m}^3$. Zapas wody uzdatnionej jest gromadzony w 2 zbiornikach retencyjnych o $V=50,0 \text{ m}^3$ każdy.

Sieć wodociągowa – obsługuje tylko wieś Brzeźno.

ROMANOWO DOLNE

Ujęcie wody – studnia wiercona o głębokości 39,0 m zasilana z warstwy czwartorzędowej o zasobach eksploatacyjnych $Q=60,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie wodnoprawne, ważne do 20.12.2009r., dopuszcza pobór wody w ilości: $Q_{\text{sr.d.}}=442,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.d.}}=530,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.h.}}=37,5 \text{ m}^3/\text{h}$.

Stacja uzdatniania – agregat do uzdatniania wody o powierzchni filtracji $F=5,0 \text{ m}^2$ i objętości części hydroforowej $V=23,0 \text{ m}^3$.

Sieć wodociągowa – doprowadzona do Romanowa Górnego i Walkowic.

KUŹNICA CZARNKOWSKA

Ujęcie wody – 2 studnie wiercone: nr 1 o głębokości 106,0 m o zasobach eksploatacyjnych $Q=60,0 \text{ m}^3/\text{h}$ i nr 2 o głębokości 65,0 m o zasobach w kat. „B” – $Q=55,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie wodnoprawne na pobór wód z formacji czwartorzędowej, ważne do 4.07.2015r. ustala: $Q_{\text{sr.d.}}=850,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.d.}}=1440,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max.h.}}=60,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Stacja uzdatniania – 4 odżelaziacze $\varnothing 1800 \text{ mm}$, 2 odmanganiacze $\varnothing 1800 \text{ mm}$, 2 hydrofory $\varnothing 1800 \text{ mm}$ o $V=10,0 \text{ m}^3$.

Sieć wodociągowa – doprowadzona również do Radosiewa, Radolinka, Zofiowa, Jędrzejewa, Jędrzejewa Piaski, Jędrzejewa Pomorska Wola, Jędrzejewa Jesionowa, Jędrzejewa Książnica, Gajewa, Bukowca.

6.2. Zaopatrzenie w gaz.

Przez tereny gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy $D_n 80 \text{ mm}$ ($L=8.655,0 \text{ m}$) ze strefą ochronną 35,0 m na każdą stronę, doprowadzający gaz ziemny wysokometanowy GZ-50 (E) do miasta Czarnkowa z kierunku Nowej Wsi Ujskiej. Mieszkańcy gminy korzystają głównie z gazu butlowego propan-butan. Ze stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia przy ul. Gdańskiej gaz doprowadzony jest gazociągiem średniego ciśnienia jedynie do Osucha.

6.3. Zasilanie w energię elektryczną.

Gmina zasilana jest z krajowego systemu elektroenergetycznego poprzez:

- Główny Punkt Zasilania (GPZ) 110/15 kV Czarnków Wschód;

- napowietrzno-kablowe linie średniego napięcia SN15 kV wyprowadzone z GPZ Czarnków w kierunkach: Wieleń, Polajewo, Prusinowo, Ujście, Rogoźno, Drawski Młyn, Trzcianka I i Trzcianka II oraz Czarnków I i Czarnków II;
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV, z których energia doprowadzona jest do poszczególnych odbiorców napowietrzno-kablowymi liniami nn 0,4 kV.

Przez tereny gminy przebiegają napowietrzne linie wysokiego napięcia:

- NN 220 kV Plewiska – Krzewina k. Piły;
- WN 110 kV Czarnków – Trzcianka.

6.4. Odprowadzanie ścieków komunalnych.

Grawitacyjno-pompowe systemy kanalizacji sanitarnej funkcjonują we wsiach: Brzeźno, Śmieszkowo, Gębice i Sobolewo. Wg stanu na 31.12.2007r. łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej (bez przyłączy) wynosi 40,20 km. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji wynosi ok. 21,30%. Przyłącza kanalizacyjne doprowadzono do 395 gospodarstw domowych. Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, ważnym do 30.12.2012r., oczyszczalnia ze studnią zlewną ścieków dowożonych może odprowadzać do rowu melioracyjnego, dopływu Noteci, ścieki oczyszczone w ilości:

- $Q_{max.d.} = 600,0 \text{ m}^3/d$;
- $Q_{sr.d.} = 300,0 \text{ m}^3/d$;
- $Q_{roczne} = 109.500 \text{ m}^3/rok$.

Oczyszczalnia składa się z:

- 2 biobloków typu Mu – 300;
- komory kontaktowej;
- 2 stawów stabilizacyjnych;
- 5 poletek do suszenia osadów.

Aktualnie do oczyszczalni dopływa ok. $230,0 \text{ m}^3/d$, w tym ok. $40,0 \text{ m}^3/d$ ścieków dowożonych ze zbiorników bezodpływowych z gospodarstw domowych na terenie gminy. Gmina posiada opracowane projekty techniczne na budowę układów kanalizacji sanitarnej we wsiach: Huta, Komorzewo i Białężyn, z przesyłem ścieków komunalnych do oczyszczalni w Brzeźnie.

6.5. Odprowadzenie ścieków opadowych i roztopowych.

W miejscowościach na terenie gminy nie ma systemów kanalizacji deszczowej. Jedynie wieś Brzeźno posiada odcinek kanalizacji z odprowadzeniem ścieków opadowych do stawu stabilizacyjnego za oczyszczalnią ścieków komunalnych.

6.6. Zaopatrzenie w ciepło.

Mieszkańcy gminy korzystają głównie z kotłowni lokalnych i pieców kaflowych opalanych węglem kamiennym. Z większych kotłowni, stosujących olej opałowy lekki, można wymienić źródła ciepła dla potrzeb c.o. i c.w. ogrzewające:

- „Nasz Dom” w Gębicach – $2 \times 405 \text{ kW}$ – Viessmann;
- Dom Pomocy Społecznej w Gębicach – $2 \times 225 \text{ kW}$ – Viessmann;
- Budynek S.M w Gębicach (45 mieszkań) – $2 \times 225 \text{ kW}$ – Viessmann;
- Budynek S.M. w Brzeźnie – 2 kotłownie, w każdej $2 \times 690 \text{ kW}$ – Viessmann.

6.7. Gospodarka odpadami stałymi.

Stanowisko z kompostownią odpadów stałych, dla potrzeb miasta i gminy Czarnków, funkcjonuje w Zofiowie. Zbieraniem śmieci oraz eksploatacją wysypiska zajmuje się Miejski Zakład Komunalny w Czarnkowie Sp. z o.o. Kompostownia przerabia średnio w roku około 2600 m^3 osadów z oczyszczalni ścieków w Czarnkowie. Strefę ochrony sanitarnej ustalono na 300 m. Przewidywany okres użytkowania: do 2012r. – kwarta I, a całego składowiska – do 2025 r.

7. Uwarunkowania ponadlokalne wynikające z innych dokumentów.

7.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego /dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 19 grudnia 2005 r./.

Strategia rozwoju województwa oparta jest na celu generalnym, jakim jest:

poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej, skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Cele strategiczne oraz operacyjne podporządkowane są celowi generalnemu i zapewniają spójność z polityką spójności Unii Europejskiej, Strategią Lizbońską oraz Narodowym Planem Rozwoju. Najistotniejszymi celami strategicznymi, które winny znaleźć odzwierciedlenie w strategii Gminy Czarnków oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego są: cel strategiczny 1 – dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku, w tym cel operacyjny – poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody oraz cel strategiczny 2 – zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa, w tym cel operacyjny – wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej. W zakresie infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym wyróżnia się znaczenie transportu śródlądowego, o znaczeniu europejskim – dróg wodnych Warty i Noteci, jako ważnych szlaków turystycznych. Dla ustaleń studium i zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy, najistotniejszym celem jest Ład przestrzenny – **jako cel horyzontalny**. Realizacja tego celu ma służyć:

- osiągnięciu poziomu wyposażenia w infrastrukturę zgodnego ze standardami XXI wieku, konkurencyjnego i porównywalnego z wyposażeniem innych regionów oraz tworzącego spójny, zintegrowany system;
- osiągnięciu zgodności form wykorzystania poszczególnych obszarów zgodnie z ich naturalnymi predyspozycjami lub przy minimalizacji konfliktów z nimi;
- osiągnięciu spójności przestrzennej poprzez eliminowanie enklaw bądź przy ograniczaniu peryferyjnego charakteru poszczególnych części województwa;
- zachowanie spójności systemu ekologicznego przy utrzymaniu bądź poprawie jego stanu;
- ograniczaniu konfliktów między poszczególnymi formami wykorzystania różnych obszarów;
- właściwemu kształtowaniu sieci osadniczej przy utrwalaniu jej wielostopniowej, hierarchicznej struktury, wielofunkcyjności oraz ograniczaniu antropopresji na pozostałe obszary;
- eliminowanie konfliktów przestrzennych z elementami zagospodarowania przestrzennego sąsiednich województw.

Strategia rozwoju Gminy Czarnków na lata 2000-2010 poprzez określoną misję: **„Zapewnienie mieszkańcom Gminy warunków do poprawy jakości życia poprzez doskonalenie usług publicznych, inicjowanie i koordynowanie działań stymulujących rozwój Gminy oraz współpraca z wszystkimi jednostkami zainteresowanymi tą problematyką”** konsumuje podstawowe założenia strategii rozwoju województwa, których projekcją są również zapisy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnków, określone w niniejszym opracowaniu.

7.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego uchwalony został w 2010 r. uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010

7.2.1. Cele i zasady rozwoju zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego

Celem planu jest zrównoważony rozwój przestrzenny jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców regionu. Realizacja tego celu opierać się będzie na dwóch celach szczegółowych:

- Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku poprzez:
 - Poprawę stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi,
 - Wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem,
 - Wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
 - Poprawę jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych,
 - Wzmocnienie regionotwórczych funkcji Poznania jako metropolii o znaczeniu europejskim oraz Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego jako dwubiegunowego układu miejskiego o znaczeniu ponadregionalnym,

- Wielofunkcyjny rozwój ośrodków regionalnych i lokalnych,
- Restrukturyzacje obszarów o ograniczonym potencjale rozwojowym;
- Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa poprzez:
 - Wzmocnienie gospodarstw rolnych oraz gospodarki żywnościowej,
 - Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw,
 - Wzrost udziału nauki i badań w rozwoju regionu,
 - Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

7.2.2. Sieć osadnicza

Sieć osadnicza Wielkopolski jest w pełni rozwinięta i zrównoważona. Miasta są rozłożone równomiernie, co zapewnia wysoki poziom dostępności do nich. Sieć osadnicza stanowi podstawę struktury przestrzennej. Najważniejszym ogniwem struktury przestrzennej województwa jest Poznań. Jego rola nadal będzie polegała na pełnieniu i rozwijaniu funkcji metropolitalnych oraz na obsłudze mieszkańców regionu. Drugim ogniwem regionu jest miejski układ dwubiegunowy Kalisz – Ostrów Wielkopolski. Miasta te, stanowią główne ośrodki obsługi dla Wielkopolski południowej. Funkcje ośrodków ponadregionalnych i regionalnych pełnią miasta: Konin, Leszno, Piła i Gniezno. Wymienione miasta, stanowiąc główne elementy węzłowe województwa, wytworzyły swoje strefy wpływów.

Powiat Czarnkowsko-Trzcianecki znajduje się w strefie oddziaływania ośrodka regionalnego jakim jest Piła. Miasto Czarnków stanowi ośrodek o znaczeniu lokalnym, zapewniający okolicy rozwój obsługi lokalnej.

7.2.3. Strefy zróżnicowanej polityki przestrzennej województwa

Gmina Czarnków położona jest poza pasmami dynamicznego rozwoju społeczno – gospodarczego a także poza strefami intensywnych procesów urbanizacyjnych i strefą intensywnej gospodarki rolnej;

Centralną część obszaru gminy plan województwa kwalifikuje jako strefę wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych. Zachodnia część gminy kwalifikowana jest jako strefa rolno – leśna. Dolina Noteci i kompleks leśny we wschodniej części gminy to fragmenty systemu obszarów chronionych województwa wielkopolskiego.

Strefa wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych obejmuje tereny o warunkach niesprzyjających intensywnej produkcji rolnej, niekwalifikujące się dla rekreacji o ponadlokalnym znaczeniu, położone na uboczu głównych tras komunikacyjnych i tym samym o ograniczonych szansach na rozwój działalności gospodarczej. Oprócz rolnictwa – obecnie głównej gałęzi gospodarki - konieczne jest wspieranie pozarolniczej działalności produkcyjnej i usługowej, aktywizacji lokalnego potencjału środowiska przyrodniczego, kulturowego i społecznego.

Wielofunkcyjność tych stref, wynikająca z istniejącego zagospodarowania, jak i potencjalnych możliwości rozwoju przestrzennego stanowi podstawę dla dalszego ich rozwoju. Rejonny charakteryzujące się mniejszą przydatnością dla produkcji rolniczej powinny stanowić potencjalne obszary prowadzenia polityki zwiększania lesistości. Jedną z możliwości rozwoju w tej strefie jest zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Rozwój tego rodzaju działalności musi uwzględniać istniejące uwarunkowania dotyczące ochrony przyrody, kultury i krajobrazu. Dotyczy to w szczególności lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Zasady kształtowania obszarów wiejskich

- ochrona charakterystycznych układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo – parkowych, folwarków, ochrona zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, wiatraków, remiz, szkół, kuźni, młynów, gorzelni, kapliczek, krzyży i innych elementów specyficznych dla architektury wiejskiej;
- poszanowanie kształtowanej tradycyjnie różnorodności etnicznej form osadnicwa wiejskiego w poszczególnych rejonach województwa
- maksymalna ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przez tworzenie zwartych układów zabudowy i unikanie rozpraszania zabudowy;
- porządkowanie przestrzeni publicznych, np. wnętrz placowych i tworzenie miejsc integracji społecznej;
- wydobywanie w układzie przestrzennym elementów kompozycji ruralistycznej: dominant przestrzennych, osi widokowych, ekspozycji, syliwet, dolin, skarp, charakterystycznych form terenowych, grup zieleni, alei, rozłogów itp.;

- twórcze wykorzystywanie wzorców architektury lokalnej przy formułowaniu warunków dla projektowanej zabudowy, odwoływanie się do architektury regionalnej, preferowanie rodzimych materiałów budowlanych oraz tradycyjnych elementów małej architektury, takich jak: drewniane płoty, podmurówki z kamienia naturalnego, itp.,
- zabezpieczanie terenów o różnych funkcjach, wzbogacających monofunkcyjną zabudowę wiejską – usługowych, produkcyjnych, sportowych, rekreacyjnych, sakralnych, itp.

7.2.4. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, polityka ochrony dóbr kultury

Wielkopolska jest regionem o dużym potencjale krajoznawczym, stanowiącym o jego atrakcyjności. Obok przyrody, na atrakcyjność Wielkopolski ogromny wpływ mają zasoby środowiska kulturowego, na które składają się zabytki architektury i sztuki, szlaki kulturowe czy instytucje prowadzące działalność kulturalną. Analizując zasoby kulturowe województwa wielkopolskiego wyznaczono strefy, w których elementy środowiska kulturowego mają funkcję kulturotwórczą. Są to obszary, na których istnieje koncentracja elementów kulturowych o dużej wartości, zarówno historycznej jak i współczesnej, obrazującej charakter i krajobraz danego rejonu, jego dzieje i tradycje. Strefy kulturotwórcze są obszarami, w których może rozwijać się kwalifikowana turystyka o funkcji poznawczej, ponieważ nagromadzenie elementów atrakcyjnych stwarza dogodne warunki dla organizacji wielu różnorodnych inicjatyw kulturalnych.

Ze względu na wartości przyrodniczo-kulturowe proponuje się wpisać na Listę Dziedzictwa Światowego UNESCO „Pradolinę Noteci”. W tym celu niezbędny jest wpis Pradoliny do rejestru zabytków albo utworzenie parku kulturowego, a następnie ustanowienie na tym terenie pomnika historii. Ważnym elementem projektu jest również utworzenie muzeum poświęconego przyrodzie i dziedzictwu kulturowemu Pradoliny. Oczekiwany efekt uzyskać można w oparciu o współpracę władz województw: wielkopolskiego, kujawsko – pomorskiego i lubuskiego.

7.2.5. System przyrodniczy

System obszarów chronionych Wielkopolski obejmuje formy ochrony przyrody powołane na mocy Ustawy z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 ze zmianami). Tworzą je parki narodowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Osnowę przyrodniczego systemu obszarów chronionych w województwie tworzą: układ hydrograficzny dorzecza rzeki Odry – fragment zlewni Warty z Notecią, Widawą, Baryczą, Stobrawą, Krzyckiego Rowu i Obrzycy oraz układ orograficzny (rzeźba terenu), w którym najważniejszą rolę odgrywają strefy wododziałowe oraz elewacje wysoczyznowe. Dolina rzeki Warty jest korytarzem ekologicznym o randze krajowej i stanowi główną oś układu przyrodniczego Wielkopolski.

System obszarów chronionych Wielkopolski obejmuje wzajemnie uzupełniające się systemy ekologiczne szczebla krajowego i europejskiego. Krajowy system obszarów chronionych tworzą parki narodowe, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. System ten powiązany jest z Europejską siecią ekologiczną Natura 2000 obejmującą obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk. Uzupełnieniem istniejącego systemu obszarów chronionych są obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo, integrujące regionalną sieć ekologiczną. Dolina rzeki Warty jest korytarzem ekologicznym o randze krajowej i stanowi główną oś układu przyrodniczego Wielkopolski.

Jednym z najważniejszych celów ochrony przyrody i krajobrazu Wielkopolski jest więc stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych i sieci ekologicznej uwzględniającego powiązania przyrodnicze z obszarami województw sąsiednich. Zapewni to prawidłowe funkcjonowanie przestrzeni przyrodniczej, uwzględniając:

- ochronę obszarów o największych wartościach przyrodniczo – krajobrazowych i dużym potencjale biologicznym, włączone do sieci krajowej, jak i wzajemnie uzupełniających się koncepcji europejskich sieci ekologicznych ECONET – POLSKA oraz NATURA 2000,
- zapewnienie ciągłości i spójności przestrzennej korytarzy ekologicznych stanowiących drogi migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej roślin i zwierząt oraz wpływające na zmniejszenie negatywnych skutków izolacji obszarów cennych przyrodniczo,
- ochronę obszarów ważnych dla gniazdowania i migracji ptaków,

- wielokierunkowe działania ochronne na pozostałych obszarach województwa (obszarach zagospodarowanych, rolniczych, leśnych i wodnych).

7.2.6. System komunikacyjny województwa

A. Układ drogowy

Obszar województwa wielkopolskiego przecinają dwa z czterech głównych korytarzy europejskich przebiegających przez Polskę:

- Korytarz II Berlin – Poznań – Warszawa – Mińsk – Moskwa.
- Korytarz VIa Poznań – Grudziądz, który jest odgałęzieniem VI korytarza transportowego Gdańsk – Katowice – Żylina (Słowacja).

Niezależnie od europejskich korytarzy komunikacyjnych w Unii Europejskiej wskazano sieć transportową objętą programem pomocowym TEN-T, której zadaniem jest zwiększenie efektywności współdziałania w zakresie rozwoju transportu. Korytarze TEN-T stanowią ciągi transportowe o międzynarodowym znaczeniu, w których przebiega komunikacja o podwyższonych parametrach technicznych wraz z węzłami transportowymi.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, poprzez klasyfikację połączeń komunikacyjnych, ustala model w zakresie obsługi transportowej województwa, polegający na wyznaczeniu sieci powiązań komunikacyjnych I stopnia i II stopnia. Sieć połączeń komunikacyjnych I stopnia wyznaczona została:

- w nawiązaniu do korytarzy europejskich
- dla zapewnienia powiązania Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego i miast o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym z innymi rejonami kraju.

W okolicy gminy Czarnków nie występują elementy sieci transportowej zaliczone do sieci połączeń komunikacyjnych I stopnia. Najbliższy międzyregionalny korytarz transportowy określony w planie województwa to korytarz Północ – Południe o przebiegu Kołobrzeg – Koszalin – Piła – Poznań – Ostrów Wlkp – Kępno – autostrada A1. W analizowanym rejonie związanym z położeniem gminy Czarnków korytarz ten wiąże się z przebiegiem drogi krajowej nr 11 oraz linii kolejowej nr 354 relacji Piła – Poznań.

Realizacja polityki rozwoju ponadlokalnych systemów transportowych na obszarze województwa koncentrować się będzie na wielu działaniach. Przez teren gminy Czarnków przebiegają drogi wojewódzkie a polityka rozwoju ponadlokalnych systemów transportowych w zakresie dróg wojewódzkich polegać będzie na:

- podniesieniu standardów technicznych do poziomu europejskiego dróg i odcinków dróg ujętych w sieci I i II stopnia połączeń, umożliwiających ich wykorzystanie w transporcie międzynarodowym: nr 160, 174, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 196, 197, 241, 260, 263, 270, 305, 306, 307, 308, 310, 313, 430, 431, 432, 434, 436, 441, 442, 443, 447, 449, 450, 466, 467, 470, 473 oraz obecna droga krajowa S5 na odcinku Poznań – Gniezno,
- realizacji obwodnic w ciągach dróg wojewódzkich, przede wszystkim w miejscowościach: Trzcianka, Czarnków, Oborniki, Murowana Goślina, Rogoźno, Wągrowiec, Zbąszyń, Niepruszewo, Wojnowice, Opalenica, Mosina, Środa Wielkopolska, Książ Wielkopolski, Dolsk, Kunowo, Gostyń, Ostrzeszów i Grabów n. Prosną,
- przebudowie i modernizacji pozostałych dróg wojewódzkich z uwzględnieniem obwodnic centrów miast i wsi.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego zawiera ustalone i wymagane obwodnice drogowe miejscowości położonych w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich. Załącznik nr 7 do Planu wymienia planowane ważniejsze obwodnice miejscowości. Na terenie gminy Czarnków w ciągu drogi nr 178 jest to Czarnków.

B. Transport kolejowy

Transport kolejowy powinien być alternatywnym – w stosunku do transportu drogowego – środkiem transportu, zarówno w zakresie przewozów towarowych, jak i w zakresie ruchu pasażerskiego. Sprawne połączenia kolejowe, o wysokim standardzie mają istotne znaczenie dla integracji przestrzennej Wielkopolski. Planowana jest przebudowa regionalnego systemu transportu kolejowego ze szczególnym uwzględnieniem:

- przystosowania oferty przewozowej do potrzeb obsługi pasażerów m.in. poprzez koordynację połączeń pociągów na stacjach węzłowych,

- podniesienia stanu infrastruktury na liniach lokalnych dla zwiększenia prędkości pociągów, a w konsekwencji zwiększenia zasięgu i standardu obsługi komunikacją kolejową,
- włączenie do sieci połączeń krajowych linii kolejowej Poznań – Piła (nr 354) oraz linii Piła – Szczecinek (nr 405),
- programów rozwoju i modernizacji kolejowej infrastruktury transportowej na obszarze województwa.

C. Drogi wodne

Plan zakłada przystosowanie dróg wodnych Noteć i Warta o znaczeniu europejskim i regionalnym, dla żeglugi turystycznej i towarowej, poprzez odbudowę portów i urządzeń przeładunkowych, stanic i obiektów turystycznych oraz modernizację szlaków oraz utworzenie w oparciu o infrastrukturę portową centrum logistycznego w gminie Krzyż Wielkopolski, z zachowaniem kompromisu pomiędzy ochroną środowiska a transportem.

D. Drogi rowerowe

Szlaki rowerowe pełnią znaczącą rolę w rozwoju zrównoważonego systemu komunikacji w województwie, z kolei rower stanowi ważny element kształtowania proekologicznych zachowań mieszkańców. Poza wymiarem poznawczym, edukacyjnym i integracyjnym, szlaki rowerowe przynoszą wymierne efekty gospodarcze, pobudzając aktywność gospodarczą miejscowości, przez które przebiegają, jak również zwiększają bezpieczeństwo na drogach. Do głównych szlaków rowerowych Wielkopolski zaliczone zostały:

- – Międzynarodowa Trasa Rowerowa EuroRoute R1,
- – Greenway „Naszyjnik Północy”,
- – Transwielkopolska Trasa Rowerowa,
- – Rowerowy Szlak Stu Jezior,
- – Pierścień Dookoła Poznania,
- – Ziemiański Szlak Rowerowy,
- – Nadwarciański Szlak Rowerowy,
- – Bursztynowy Szlak Rowerowy.

Przez gminę Czarnków biegnie jeden z ww szlaków, który posiada charakter międzynarodowy . Jest to Międzynarodowa Trasa Rowerowa EuroRoute R1 (szlak rowerowy Francja – Belgia – Holandia – Niemcy – Polska – Litwa – Łotwa – Estonia – Rosja. Na terenie Wielkopolski jej długość wynosi 205 km i przebiega przez gminy: Krzyż Wielkopolski, Wieleń, Czarnków, Trzcianka, Szydłowo, Piła, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie, Białośliwie, Wyrzysk i Łobżenica. Trasa R1 w wielu miejscach jest styczna do linii kolejowej Berlin – Gdańsk, co umożliwi zakończenie wędrowki rowerowej w dowolnie wybranym miejscu.

7.2.8. Polityka rozwoju elektroenergetyki

W zakresie polityki rozwoju elektroenergetyki, niezbędne działania w tym zakresie, które można odnieść do rejonu gminy Czarnków obejmują:

- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- usprawnienie infrastruktury energetycznej
- poprawę bezpieczeństwa energetycznego poprzez: zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii cieplnej (pompy ciepła, kolektory słoneczne, kotłownie na biomasę i inne),
- poprawę niezawodności zasilania krajowego systemu energetycznego i zwiększenie możliwości tranzytowych na kierunku północ – południe, wschód – zachód,
- zwiększenie sprawności technicznej i pewności zasilania w regionie poprzez rozbudowę i modernizację systemu energetycznego,
- umożliwienie przebudowy istniejących linii elektroenergetycznych o napięciu 220 kV na linie o napięciu 400 kV lub na linie wielotorowe, wielonapięciowe,
- poprawę pewności zasilania systemu rozdzielczo – odbiorczego i dostosowanie istniejących obiektów sieciowych do wymagań ochrony środowiska poprzez modernizację i budowę linii przesyłowych i stacji 110/15 kV oraz modernizację sieci średniego i niskiego napięcia,
- dalszy rozwój systemów przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,

- uzyskanie możliwie najwyższego poziomu ekonomicznego wytwarzania i przesyłu energii, poprzez zwiększenie przepustowości linii elektroenergetycznych, poprawę rozdziału energii i ograniczenie przesyłu energii liniami 110 kV na dalekie odległości,
- wprowadzanie do realizacji programów modernizacyjnych z zakresu ochrony środowiska w istniejących uciążliwych dla otoczenia elektrowniach i elektrociepłowniach,
- wspomaganie rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE) i źródeł energii pracujących „w skojarzeniu”,
- wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii (m.in. energetyki wiatrowej poprzez wdrożenie rozwiązań zmierzających do poprawy współpracy elektrowni wiatrowych w ramach krajowego systemu elektroenergetycznego);

7.2.9. Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego dla rozwoju energii ze źródeł odnawialnych

Kierunki rozwoju energetyki opartej o odnawialne źródła energii wynikają z dokumentów i strategii nadrzędnych, które wskazują, że rozwój tego rodzaju energetyki jest istotnym elementem rozwoju całej Unii Europejskiej, kraju, a także regionu.

W Wielkopolsce należy wykorzystać istniejący potencjał zasobów środowiska przyrodniczego dla rozwoju energetyki odnawialnej. Pozwoli to na zmniejszenie zapotrzebowania na energię pochodzącą z konwencjonalnych, nieodnawialnych źródeł. Rozwój energetyki z odnawialnych źródeł energii musi uwzględniać szereg uwarunkowań, w tym bariery i ograniczenia. Do najważniejszych z nich należą ograniczenia związane z wymogami ochrony zasobów i walorów środowiska przyrodniczego. Przewiduje się, że w Wielkopolsce największe znaczenie będzie miało wykorzystanie energii opartej o odnawialne źródła energii, którymi są: wiatr, biomasa, biogaz oraz woda (na północy Wielkopolski). Mniejsze znaczenie będzie miała energia geotermalna czy solama.

Do najważniejszych ograniczeń rozwoju energii opartej o źródła odnawialne, które należy uwzględnić podczas procesu lokalizacyjnego i inwestycyjnego, zalicza się:

- formy ochrony przyrody,
- obszary cenne przyrodniczo, w tym miejsca cenne dla ptaków w okresie lęgowym i podczas wędrówki oraz inne ważne dla zachowania bioróżnorodności biologicznej,
- korytarze migracji zwierząt,
- warunki hydrologiczne, geologiczne a także wymogi związane z ochroną i powiększaniem zasobów wodnych województwa,
- warunki techniczne oraz infrastrukturalne,
- wymogi ochrony zabytków i krajobrazu,
- ograniczenia związane z ochroną bioróżnorodności,
- ochronę akustyczną,
- inne, w tym dotyczące istniejącego i projektowanego zagospodarowania urbanistycznego.

7.2.10. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie gminy Czarnków, określone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Wskazania w zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA:

- komunikacja – propozycje zadań – drogi wojewódzkie:
 - dostosowanie do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP) dróg wojewódzkich – nr 178 Obomiki Czarnków Wałcz,
 - realizacja obwodnic dla miejscowości położonych na ciągach dróg wojewódzkich – nr 178 Czarnków;
- żegluga śródlądowa:
 - powstrzymanie dekapitalizacji szlaków żeglownych na Warcie i Noteci (budowli, urządzeń hydrotechnicznych, portów i przeladowni),
 - odbudowanie drogi wodnej Wisła Noteć Odra oraz Warty dla utrzymania połączeń z europejskimi szlakami wodnymi,

- powiązanie żeglugi śródlądowej z pozostałymi gałęziami transportu, dla powstania regionalnych centrów obsługi ładunków,
 - lepsze przystosowanie dróg wodnych *Warta*, **Noteci**, *kanalu Ślesińskiego* oraz dróg wodnych niższej klasy dla celów turystycznych;
- infrastruktura techniczna – propozycje zadań:
- gazownictwo: dla zapewnienia równomiernego zaopatrzenia w gaz całego obszaru Wielkopolski przewiduje się realizację nowych gazociągów magistralnych oraz głównych gazociągów obwodowych i odbocznych. Obszar gminy obsługiwany jest istniejącym gazociągiem wysokiego ciśnienia, ponadto projektowany gazociąg obejmuje wyznaczony w planie województwa – gazociąg odboczny 200 mm Rogoźno Połajewo Lubasz Wieleń;
 - elektroenergetyka – istniejące linie elektroenergetyczne 110 kV oraz planowana przebudowa krajowego systemu elektroenergetycznego na terenie województwa wielkopolskiego, w tym budowa linii elektroenergetycznej 400 kV Bydgoszcz Piła Poznań Plewiska
- ponadlokalne zadania zespołów gmin: „program ochrony wód zlewni Noteci”, w tym na obszarze gminy Czarnków;
- ochrona obszarów o specjalnych walorach na obszarze gminy Czarnków obejmuje:
- dolinę Noteci (obszar chronionego krajobrazu), jako obszar kulturotwórczy o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i kulturowego, wpisany do najważniejszych zadań w kreatywnym kształtowaniu przestrzeni województwa.

Ponadto w planie zagospodarowania województwa wielkopolskiego wyznacza się ochronę:

- obszarów chronionego krajobrazu: Dolina Noteci, Puszcza Notecka, Puszcza nad Drawą, obszary Natura 2000,
- obszary występowania głównych zbiorników wód podziemnych,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Zgodnie z pismem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego nr DI.IV.082.7634.866.2011 z dnia 30 listopada 2011r. zadania polityki przestrzennej samorządu województwa uwzględnia się jako zadania ponadlokalne na obszarze gminy Czarnków w kierunkach zagospodarowania przestrzennego odnoszących się do:

1) komunikacji – droga wojewódzka nr 183

2) infrastruktury technicznej:

- linie elektroenergetyczne 400kV i 220 kV,
- gazociąg DN 80,

3) środowiska przyrodniczego :

- istniejące kompleksy leśne,
- sąsiedztwo ostoi przyrody o znaczeniu europejskim według bazy danych CORINE (poza parkami narodowymi, parkami krajobrazowymi i obszarami „Natura 2000”)

CZĘŚĆ III

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZARNKÓW

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy i przeznaczeniu terenów.

1.1. Wielkoobszarowa polityka przestrzenna gminy.

Na obszarze gminy Czarnków zachowuje się podstawową strukturę przestrzenną określoną poprzez przyrodniczy model przestrzeni, podporządkowany dolinie Noteci oraz układowi dróg ponadlokalnych: wojewódzkich i powiatowych. Wprowadzone zmiany w zagospodarowaniu nie zmieniają zasadniczo struktury wielkoobszarowych terenów ustalonej polityki przestrzennej gminy i dotyczą w szczególności głównego obszaru aktywizacji gospodarczej gminy oraz strefy podmiejskiej miasta Czarnkowa i jej rozwoju, jako istotnego elementu struktury przestrzennej gminy.

Podstawową strukturę przestrzenną tworzą:

A - obszar aktywizacji gospodarczej położony we wschodniej części gminy, w szczególności **OBSZAR ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ**, ze strefą podmiejską miasta Czarnkowa obejmującą wsie: Śmieszkowo, Brzeźno i Romanowo Dolne. Zgodnie z dotychczasową polityką, wyznaczony obszar objęty jest przekształcaniem gleb o niższej bonitacji na cele działalności produkcyjno – usługowej. Pasma przekształceń obejmuje grunty wsi Białężyn, Grzępy i Śmieszkowo, zamykając strefę podmiejską miasta. Najdalej odsunięte na wschód pasmo sieci osadniczej wsi: Sarbia, Marunowo, Sobolewo, Gębice, Huta, Komorzewo i osady Ciężyń stanowi główny obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz produkcji elektroenergetyki (elektrownie wiatrowe). Wyznaczony obszar aktywizacji gospodarczej gminy ogranicza od wschodu do granicy z gminą Budzyń, obszar przyrodniczy – wyłączony z zabudowy.

B – **SANDR RZEKI FLINTY**, obszar przyrodniczy o szczególnych uwarunkowaniach gruntowo-wodnych, w przeważającej części obszar lasów, z rozproszoną zabudową wsi Gębiczyn. Brak przydatności gruntów na cele zabudowy oraz szczególne uwarunkowania, wynikające z zagospodarowania i obsługi komunikacyjnej, predysponują teren tylko do przekształcenia funkcji wsi Gębiczyn na cele rekreacyjno-wypoczynkowe; powyższe jest zgodne z dotychczasową polityką przestrzenną gminy w odniesieniu do wyznaczonego obszaru.

C – centralny obszar gminy obejmujący obszar doliny Noteci oraz obszarów chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000, stanowiący **WĘZŁOWY OBSZAR PRZYRODNICZY**, o znaczeniu międzynarodowym. Podstawowe cele w zagospodarowaniu obszaru dotyczą ograniczeń wynikających z wysokich reżimów środowiska przyrodniczego, w tym ograniczeń dla zabudowy. Zgodnie z ponadlokalną polityką przestrzenną przekształcenia dotyczyć będą funkcji rzeki Noteci jako szlaku żeglownego w połączeniach z europejskimi szlakami wodnymi oraz aktywizacji obsługi ruchu turystycznego na wskazanych obszarach. W odniesieniu do obszarów Natura 2000 obowiązują zakaz działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszarów Natura 2000.

D – północno-zachodni przyrodniczy obszar gminy – **PUSZCZA DRAWSKA**, z przeważającą częścią obszarów wyłączonych z zabudowy. Zabudowę tworzy pasmo wsi kształtujących obudowę doliny Noteci: Jędrzejewo, Gajewo, Bukowiec, Kuźnica Czarnkowska i Radolinek oraz na północy wsie Średnica i Radosiew. Ze względu na brak możliwości rozwoju, poprzez aktywizację produkcji rolniczej, obszar może stanowić teren dla aktywizacji funkcji usługowo-produkcyjnej w szczególności wsi Kuźnica Czarnkowska, jako elementu rozwijającej się strefy podmiejskiej miasta Czarnkowa.

1.2. Struktura osadnicza gminy.

Na całym obszarze gminy zachowuje się istniejącą sieć osadniczą, ze wskazaniem:

Z – zurbanizowanych obszarów wsi i ich terenów rozwojowych, w tym wyznaczonych aglomeracji odbioru ścieków komunalnych Brzeźna i Czarnkowa; powyższe obejmuje następujące jednostki osadnicze na terenach:

- **A** – Białężyn, Brzeźno, Grzępy, Huta, Komorzewo (Ciężyń), Marunowo, Sarbia, Śmieszkowo, Sobolewo, Paliszewo;
- **C** – Ciszkowo, Góra nad Notecią, Mikołajewo, Pianówka (C3), Romanowo Dolne, Romanowo Górne, Walkowice (C5);
- **D** – Bukowiec, Gajewo, Jędrzejewo, Kuźnica Czarnkowska, Radolinek, Radosiew (D2);

M – istniejącej rozproszonej sieci osadniczej, z możliwością uzupełnienia zabudowy o funkcji mieszkaniowej lub rekreacyjnej; powyższe obejmuje wsie na terenie: **B** – Gębiczyn, **C** – wybudowania wsi: Jędrzejewa, Gajewa i Kuźnicy Czarnkowskiej oraz wieś Zofiowo i **D** – wieś Średnica;

istniejącej zabudowy rozproszonej na terenach wyłączonych z zabudowy, z ograniczeniami do przekształceń – na terenach: **A**, **B**, **C1** i **C4**, **D1** i **D2**.

Zmiany w strukturze i hierarchii sieci osadniczej uwzględniają występujące tendencje rozwojowe i służą rozwojowi jakościowemu gminy, z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społeczno - gospodarczego.

2. Kierunki zagospodarowania wyznaczonych jednostek struktury przestrzennej gminy.

2.1. A – OBSZAR ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ – PODSTAWOWY OBSZAR AKTYWIZACJI GOSPODARCZEJ GMINY.

Obszar przeznaczony dla wielofunkcyjnego rozwoju całej jednostki, z wyznaczonymi terenami:

- **Z** – zurbanizowanych obszarów wsi, w tym zabudowy istniejącej oraz terenów wyznaczonych do zabudowy, służących koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej;
- **P** – tereny wyznaczone dla obiektów produkcyjnych, magazynów i składów, z dopuszczeniem działalności usługowej w szczególności związanej z działalnością wytwórczą, z ograniczeniem dla zabudowy mieszkaniowej;
- **PE** – tereny wyznaczone dla produkcji elektroenergetycznej (elektrownie wiatrowe), jako jednorodnej funkcji zabudowy obszaru, z wykorzystaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zagospodarowywane zgodnie z zasadami określonymi w studium oraz wymaganiami wynikającymi z przepisów ochrony środowiska;
- **N** – tereny wyłączone z zabudowy, w tym zabudowy związanej z produkcją rolną, służące zachowaniu ekosystemów wód śródlądowych, zalesień i zadrzewień, stanowiące uzupełnienie węzłowych obszarów przyrodniczych gminy, obejmujące korytarze i sięgacze ekologiczne;
- **pozostałe tereny rolne**, służące podstawowej funkcji rolniczej, z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej oraz zachowaniem istniejących siedlisk; na terenach rolnych nie wyznacza innych terenów niż tereny rolne, o których mowa w przepisach o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Na wyznaczonym obszarze dopuszcza się wprowadzenie ograniczeń dla lokalizacji wielkotowarowych gospodarstw hodowlanych.

2.2. B – SANDR RZEKI FLINTY – OBSZAR PRZYRODNICZY I REKREACYJNY.

Obszar w przeważającej części obejmujący tereny leśne, do których mają zastosowanie przepisy o lasach oraz o ochronie przyrody i Prawa wodnego. Dla istniejącej zabudowy rozproszonej zachowuje się istniejące funkcje zabudowy zagrodowej i dopuszcza się zmianę na cele zabudowy mieszkaniowej lub rekreacji indywidualnej. Dla przekształcenia zagospodarowania oraz funkcji rekreacyjnej obszaru wyznacza się obszar wsi Gębiczyn, oznaczony – **M** – dla całego obszaru należy opracować plan miejscowy, z uwzględnieniem: wymagań wynikających z opracowania ekofizjograficznego, rozwiązania sposobu lokalnego odprowadzenia ścieków bytowych oraz dopuszczalnej zabudowy: mieszkaniowej, rekreacji indywidualnej, usług konsumpcyjnych, służących obsłudze wyznaczonych terenów i usług turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem walorów krajobrazu kulturowego obszaru oraz ochrony cennych przyrodniczo terenów.

2.3. C – WĘZŁOWY OBSZAR PRZYRODNICZY – PONADLOKALNA FUNKCJA TURYSTYKI WODNEJ.

Obszar o wysokich walorach przyrodniczych, w tym wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego, poddany ochronie na podstawie przepisów odrębnych oraz prawa miejscowego. Dla istniejącej i nowej zabudowy wymagane jest ustalenie ograniczeń dotyczących lokalizacji oraz przeznaczenia i funkcji. Dla identyfikacji obszarów oraz określenia ustaleń odnoszących się do zagospodarowania, wyodrębnia się następujące tereny:

C1 – obszar chronionego krajobrazu „Dolina Noteci”, z zabudową rozproszoną rzędówek bagiennych wzdłuż doliny, obejmujących wybudowania: Jędrzejewa (Pomorska Wola), Gajewa, Kuźnicy Czarnkowskiej oraz wieś Zofiowo, stanowiące tereny dopuszczalnych przekształceń oraz nowej zabudowy na cele mieszkalnictwa i

rekreacji indywidualnej, w tym usług konsumpcyjnych, służących obsłudze wyznaczonych terenów; ustala się zakaz wyznaczania terenów dla zabudowy produkcyjnej, magazynów, składów oraz usług naprawczych (warsztaty mechaniczne), handlu paliwami oraz realizacji form zabudowy nienawiązującej do historycznej zabudowy, kształtującej krajobraz kulturowy doliny Noteci. Wyznaczone tereny do zabudowy oznaczono – M oraz Z – obszary zurbanizowane wsi Gajewo i Bukowiec; pozostały obszar stanowi tereny wyłączone z zabudowy.

C2 – strefa zalewowa rzeki Noteci, określona na podstawie przepisów Prawa wodnego dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Noteci”, obszarów Natura 2000 – z ograniczeniem do zabudowy. Przekształcenia w obszarze mogą dotyczyć zagospodarowania ponadlokalnego szlaku wodnego o znaczeniu międzynarodowym i muszą wynikać z programu określającego zagospodarowanie na obszarze, co najmniej powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego (zadania ponadlokalne); dopuszcza się możliwość lokalizacji obsługi ruchu turystycznego w rejonach przepraw w Górze n. Notecią, wsi Zofiowo i Walkowice – oznaczenie UT, na podstawie ww. programu, ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz stosownych zwolnień wynikających z zakazów, o których mowa w przepisach Prawa wodnego. Nie dopuszcza się zabudowy na cele rekreacyjno-turystyczne terenów cennych przyrodniczo, w tym objętych ochroną, lasów oraz wyróżniających się form krajobrazu. Rzeka Noteć, poza funkcją przyrodniczo-krajobrazową, posiada potencjalne możliwości w zakresie pozyskiwania niekonwencjonalnych źródeł energii, poprzez wykorzystanie stopni wodnych do celów produkcji energii elektrycznej. Powyższe uwarunkowane jest spełnieniem wymagań ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zgodnością z polityką ponadlokalną. Na całym obszarze wymagane jest uwzględnianie zasad wynikających z planu ochrony obszaru Nadnoteckie Łęgi.

C3 – pasmo zabudowy obszarów zurbanizowanych wsi: Mikołajewo, Ciszkowo, Góra n. Notecią i Pianówka wzdłuż drogi nr 181 – z ograniczeniem zabudowy po północnej stronie drogi; wyznacza się potencjalne lokalizacje dla obsługi ruchu turystycznego, związanego w szczególności ze szlakiem wodnym Noteci (UT), dla których obowiązują ustalenia jak dla obszaru C2; na przedmiotowych terenach ustala się zakaz lokalizacji stacji paliw oraz zakaz zmiany naturalnych form rzeźby strefy przykrawędziowej doliny (NK). Na obszarze zurbanizowanym wsi Ciszkowo wyznacza się teren dla nowej zabudowy o funkcji mieszkaniowej, rekreacji indywidualnej i usług konsumpcyjnych służących obsłudze wyznaczonych terenów i obsługi turystyki.

C4 – teren o wysokich walorach przyrodniczych obszarów chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” i „Puszcza Notecka”, z wyróżniającą się formą krajobrazu „Moreny Czarnkowskiej” i zabytkową zabudową „Goraj Zamek”, wpisaną do rejestru zabytków. Cały obszar przyrodniczy wyłączony jest z zabudowy, z zakazem naruszania oraz zmiany naturalnych form rzeźby terenu i unikalnego drzewostanu oraz wskazaniem do objęcia formą ochrony przyrody jako rezerwatu.

C5 – obszar pasmowej zabudowy wsi Romanowo Dolne, Romanowo Górne i Walkowice w obszarze chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” oraz obszarów Natura 2000; obszar wymaga wprowadzenia ograniczeń dla nowej zabudowy we wsiach Romanowo Dolne i Górne, ochrony form krajobrazu, jak również ograniczeń dla zabudowy produkcyjnej, baz i składów. Cały obszar ww. wsi, w granicach wyznaczonej aglomeracji odbioru ścieków sanitarnych, definiowany jest jako obszar zurbanizowany wsi (Z), a przekształcenia przestrzenne winny być prowadzone na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem wymagań odnoszących się zachowania wymaganych standardów ochrony środowiska, w tym obszarów Natura 2000.

C6 – obszar przyrodniczy wyłączony z zabudowy w szczególności teren lasów, do których mają zastosowanie przepisy o lasach, o ochronie przyrody i Prawa wodnego oraz obszarów Natura 2000, kształtujących strefę przykrawędziową doliny Noteci. Teren wsi Walkowice stanowi obszar górniczy eksploatacji kopalin pospolitych (PG), zakładu produkcyjnego przerobu kruszyw (P) oraz terenów wymagających docelowej rekultywacji i zagospodarowania, w szczególności zalesienia terenów (TR).

2.4. D – PUSZCZA DRAWSKA – PÓŁNOCNO-ZACHODNI OBSZAR AKTYWIZACJI GOSPODARCZEJ GMINY.

Obszar obejmujący w przeważającej części tereny leśne Puszczy Drawskiej, o gruntach rolnych niskiej klasy bonitacyjnej i znacznym rozproszeniu zabudowy. Dla identyfikacji obszaru oraz określenia ustaleń, odnoszących się do zagospodarowania, wyodrębnia się dwa następujące tereny:

D1 – teren przyrodniczy puszczy, w przeważającej części teren lasów, do których mają zastosowanie przepisy o lasach, o ochronie przyrody i Prawa wodnego. Dla istniejącej zabudowy rozproszonej zachowuje się istniejące funkcje zabudowy zagrodowej i dopuszcza się zmianę na cele zabudowy mieszkaniowej lub rekreacji indywidualnej, z zakazem lokalizacji zabudowy produkcyjnej, magazynów, baz i składów; uzupełnienie zabudowy dopuszcza się na wyznaczonym terenie wsi Średnica.

D2 – teren obszarów zabudowanych oraz rolniczej przestrzeni produkcyjnej wsi zlokalizowanych wzdłuż doliny Noteci, z wyznaczeniem:

- **Z** – obszarów zurbanizowanych wsi Bukowiec, Gajewo, Jędrzejewo, Kuźnica Czarnkowska, Radolinek, Radosiew, w tym zabudowy istniejącej oraz terenów wyznaczonych do zabudowy, służących w szczególności koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej;
- **M** – terenów zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej wsi Jędrzejewo, w tym – M1 (Książnica) – wskazany dla zorganizowanej działalności;
- **U** – teren wskazany dla działalności usługowej, służącej aktywizacji gospodarczej wsi Radosiew;
- **PG** – tereny górnicze i tereny **P** – zabudowy produkcyjno – usługowej wsi Kuźnica Czarnkowska, jako potencjalnego obszaru aktywizacji gospodarczej północnej części gminy;
- **TR** – tereny rozwojowe wsi Radosiew, dla których należy opracować plan miejscowy, z uwzględnieniem wymagań wynikających z opracowania ekofizjograficznego, rozwiązania sposobu odprowadzenia ścieków bytowych oraz dopuszczalnej zabudowy;
- **TR** – teren wsi Radolinek, stanowiący otulinę terenu górniczego, którego zagospodarowanie winno wynikać ze sposobu rekultywacji i zagospodarowania obszaru eksploatowanego, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony form naturalnego krajobrazu i rzeźby terenu kształtującego dolinę Noteci (NK).

2.5. Wymagania dotyczące przeznaczenia wyznaczonych terenów.

Dla kształtowania ładu przestrzennego, ochrony walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rolniczej przestrzeni produkcyjnej i prawidłowego rozwoju przestrzennego gminy, zgodnie z zasadą kontynuowania polityki przestrzennej i ciągłości planowania przestrzennego definiuje się następujące zasady zagospodarowania obszaru gminy.

2.5.1. Obszary wyłączone z zabudowy.

Ze względu na użytkowanie i funkcje ekologiczne, na całym obszarze gminy wyłącza się z zabudowy określone w opracowaniu ekofizjograficznym:

- zbiorniki wodne naturalne i sztuczne;
- rzeki, ciekły wodne, kanały, rowy stałe lub okresowe;
- tereny podmokłe, zabagnione;
- tereny izolowanych zagłębień bezodpływowych, wymagające ochrony ze względu na funkcje ekologiczne i udział w retencji powierzchniowej;
- tereny leśne i zadrzewienia, obszary objęte gospodarką leśną oraz lasy cenne przyrodniczo, objęte ochroną prawną;
- tereny łąk, ze względu na funkcje ekologiczne ekosystemów wodnych, w tym grunty organiczne;
- rezerwat „Źródlika Flinty”;
- pomniki przyrody;
- tereny udokumentowanych złóż kopalin;
- obszar ochrony ujęcia wód (ujęcie komunalne wody pitnej m. Czarnkowa).

Tereny z ograniczeniem zabudowy obejmują:

- obszary chronionego krajobrazu: „Dolina Noteci” i „Puszcza Notecka”;

- Obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: „Nadnoteckie Łęgi” – PLB 300003 oraz obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Noteci” – PLH 300004;
- tereny predysponowane do objęcia ochroną rezerwatową „Morena Czarnkowska”;
- tereny zagrożone niebezpieczeństwem powodzi w dolinie rzeki Noteci.

Tereny wyłączone z zabudowy obejmują w przeważającej części określone w niniejszym studium wielkoobszarowe struktury przestrzenne: B (obszary leśne Sandru Rzeki Flinty), C1, C2 (obszary chronionego krajobrazu, Natura 2000 i strefa zalewowa rzeki Noteci), C4 (obszary chronionego krajobrazu), C6 (obszar leśny) oraz wyznaczone tereny:

- N – tereny wyłączone z zabudowy, służące zachowaniu ekosystemów wód śródlądowych, zalesień i zadrzewień, stanowiące uzupełnienie węzłowych obszarów przyrodniczych gminy;
- NK – tereny ochrony form naturalnego krajobrazu i rzeźby terenu kształtującej w szczególności dolinę Noteci.

2.5.2. Obszary przeznaczone do zabudowy i zmiany zagospodarowania.

Dla wyznaczonych terenów przeznaczonych na cele rozwoju gospodarczego gminy, zabudowy oraz przekształceń w zagospodarowaniu określa się następujące podstawowe zasady zagospodarowania:

Z – zurbanizowane obszary wsi, w tym zabudowy istniejącej oraz terenów wyznaczonych do zabudowy, służące koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej, z zastosowaniem:

- wielofunkcyjnego rozwoju wsi; wielofunkcyjności całego obszaru nie definiuje się jako zasady łączenia wielorakich funkcji, w tym uciążliwych na wszystkich obszarach zainwestowania, lecz uwzględnienia tej zasady w strukturze całej wsi, z wyodrębnieniem obszarów funkcjonalnych;
- odnowy wsi, zgodnie z programami odnoszącymi się do strategicznych celów rozwoju regionalnego;
- ciągłości kształtowania struktury przestrzennej, uwzględniającej nawiązanie do form zabudowy istniejącej, w tym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- uwarunkowań przyrodniczych obszaru oraz wyłączenia z zabudowy terenów określonych w niniejszym studium, w szczególności cennych przyrodniczo, korytarzy i sięgaczy ekologicznych, kształtujących przestrzeń przyrodniczą terenów otwartych;
- wyznaczenia terenów o jednorodnej funkcji i przeznaczeniu, służącemu w szczególności poprawie komfortu życia mieszkańców.

Wyznaczone tereny stanowią tereny brutto, zatem obejmują wszystkie funkcje służące wielofunkcyjnemu rozwojowi jednostki osadniczej, w tym usługi służące obsłudze ludności w szczególności podstawowe usługi konsumpcyjne, drogi, zieleń urządzoną i parkingi; do usług podstawowych zalicza się przede wszystkim usługi opieki socjalnej, edukacji, bytowe, gastronomii oraz usługi handlu służące obsłudze codziennej mieszkańców. Na obszarze uwzględnia się wszystkie uwarunkowania służące ochronie środowiska, w tym życia i zdrowia mieszkańców. Podstawą przekształceń na obszarach zurbanizowanych winny być ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wyodrębnionych struktur przestrzennych, programy rewitalizacji oraz odnowy wsi.

M – tereny istniejącej zabudowy, z możliwością uzupełnienia w szczególności na cele zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej, w tym – M1 - wskazane dla zorganizowanej działalności i jednorodnego przeznaczenia wyznaczonego terenu; na wyznaczonych terenach należy ustalać zakazy wyznaczania terenów dla zabudowy produkcyjnej, magazynów, składów oraz usług naprawczych, jak również form zabudowy kolidujących z zabudową historyczną, formami krajobrazu kulturowego obszaru, panoramą (sylwetą) zabudowy oraz zasadami kształtowania ładu przestrzennego.

P – tereny wyznaczone dla obiektów produkcyjnych, magazynów i składów, z dopuszczeniem działalności usługowej w szczególności związanej z działalnością wytwórczą, z ograniczeniem dla zabudowy mieszkaniowej; na wyznaczonych terenach należy ustalać zakazy dla zabudowy mieszkaniowej, a dopuszczenie lokalizacji pojedynczych budynków mieszkalnych może być uwzględnione w szczególnych przypadkach przestrzennych, jak również nie może powodować ograniczeń dla prowadzonej działalności na obszarach sąsiednich. Prowadzona działalność produkcyjna nie może pogarszać ustalonych dla obszarów sąsiednich standardów środowiska,

zgodnie z przepisami odrębnymi, w szczególności dotrzymania akustycznych standardów określonych w przepisach odrębnych. Oddziaływanie może dotyczyć tylko obszaru, do którego inwestor posiada tytuł prawny, chyba że w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustalona zostanie strefa wyłączona z zabudowy, zapewniająca ochronę.

U – tereny wskazane w szczególności dla działalności usługowej, służącej lokalnej aktywizacji gospodarczej wsi, z formami zabudowy nawiązującej do historycznej zabudowy obszarów wiejskich.

PE – tereny wyznaczone dla produkcji elektroenergetycznej (elektrownie wiatrowe), jako jednorodnej funkcji zabudowy obszaru, z wykorzystaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla celów gospodarki polowej; działalność wyznaczonej funkcji winna zapewniać ochronę terenów sąsiednich, w szczególności ustalonych w przepisach o środowisku – poziomów hałasu. Na obszarach wyznaczonych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić: oddziaływanie na obszary Natura 2000, zachowanie korytarzy i sięgaczy ekologicznych, w tym trasy przelotów ptaków i nietoperzy, ochronę istniejących siedlisk oraz wyznaczonych i istniejących terenów zurbanizowanych przed oddziaływaniem ponadnormatywnego hałasu, poprzez lokalizację elektrowni wiatrowych w odległościach gwarantujących utrzymanie, na tych terenach, dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, zgodnie z przepisami odrębnymi oraz zasadami określonymi w studium.

PG – tereny górnicze: istniejące i potencjalne, w tym udokumentowane złoża kopalin, służące gospodarczemu wykorzystaniu złóż kopalin, z obowiązkiem ich rekultywacji i przywrócenia środowisku, z ewentualną możliwością wykorzystania na cele związane z rozwojem wsi; ustala się zakaz naruszania form krajobrazu doliny Noteci oraz ograniczenie wykorzystywania złóż na terenach leśnych. Rozpoczęcie działalności na obszarach dotychczas nieeksploatowanych na terenach oznaczonych – PG oraz graficznie oznaczonych udokumentowanych złożach, o ile z treści studium nie wynikają zakazy ich eksploatacji, następuje zgodnie z przepisami odrębnymi, z uwzględnieniem: celów ochronnych obszarów Natura 2000 określonych w planie ochrony obszaru „Nadnoteckie Łęgi”, ochrony krajobrazu i cennych przyrodniczo obszarów oraz ochrony terenów sąsiednich przed oddziaływaniem ponadnormatywnego hałasu.

TR – problemowe tereny rozwojowe wsi, które mogą być przeznaczone do zagospodarowania, ze względu na niską przydatność gruntów rolnych dla działalności produkcyjnej w rolnictwie. Określenie sposobu zagospodarowania może nastąpić na podstawie oceny zasadności rozwoju wsi w kontekście przeznaczeń terenów zainwestowanych i przeznaczonych do zainwestowania lub innej działalności powodującej istotne przekształcenia przestrzeni. Podjęcie działań planistycznych uzależnia się od określonych, w pkt. 2.4 niniejszego studium – wymagań formalnych, odnoszących się do wyznaczonych terenów wsi: Radolinek, Radosiew, jak również Walkowic, na których zmiany w zagospodarowaniu wynikać będą z zaprzestania wydobycia kopalin.

2.5.3. Obszary z ograniczeniem dla zabudowy.

Obszary, które nie zostały wymienione w pkt 2.5.2 obejmują tereny przestrzeni rolniczej oraz przyrodniczej, z rozproszoną zabudową zagrodową, mieszkalną i rekreacyjną. Dla powyższych terenów ustala się następujące ograniczenia dla zabudowy:

- na terenach zabudowy zagrodowej – dopuszczalną budowę w siedlisku drugiego budynku mieszkalnego, służącego funkcji gospodarstwa rolnego oraz rozbudowę budynków gospodarczych i hodowlanych, z zachowaniem form i gabarytów zabudowy występujących na danym terenie;
- realizację zabudowy mieszkaniowej niezwiązanej z gospodarką rolną – w formie zabudowy plombowej, tworzącej uzupełnienie zabudowy wzdłuż dróg obsługujących zabudowę istniejącą, **z wyłączeniem zabudowy wzdłuż dróg wojewódzkich**; zabudowa winna być realizowana z zachowaniem gabarytów i geometrii dachów występujących w budynkach sąsiadujących. Uzupełnienia zabudowy rozproszonej nie mogą przekraczać 50% stanu ilościowego budynków mieszkalnych na wyodrębnionym obszarze struktury przestrzennej (integralne części wsi), w odniesieniu do stanu w dniu podjęcia uchwały w sprawie studium;
- zabudowa uzupełniająca w obszarach wyznaczonych aglomeracji ściekowych może być realizowana, o ile spełnione zostaną warunki umożliwiające odbiór ścieków komunalnych, a rozwiązania przestrzenne dotyczyć będą zwartej struktury określonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, z obsługującym układem komunikacyjnym, ograniczającym zjazdy na drogi stanowiące podstawowy układ komunikacyjny gminy w powiązaniach lokalnych i ponadkalnych oraz spełnione zostaną wymagania

- odnoszące się do ochrony krajobrazu kulturowego; ustalenie powyższe wyklucza zabudowę rozproszoną na pojedynczych działkach;
- na terenach oznaczonych ekosystemów przyrodniczych (N, NK) nie lokalizuje się nowej zabudowy, chyba że z przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym wynika inaczej lub ustalone zostaną standardy urbanistyczne w aktach prawnych wyższego rzędu, dopuszczających zabudowę poza obszarami zurbanizowanymi. Na ww. terenach dopuszcza się zmianę użytkowania istniejącej zabudowy na cele rekreacji indywidualnej, z możliwością jej rozbudowy, przy zachowaniu form zabudowy historycznej oraz wymagań wynikających z przepisów o zabytkach, w tym ustaleń zawartych w niniejszym studium.

2.5.4. Zasady zagospodarowania na obszarach produkcji elektroenergetycznej (PE)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków (Uchwała Nr L/354/10, Rady Gminy Czarnków, z dnia 24 września 2010 r.) określa tereny wyznaczone dla produkcji elektroenergetycznej -PE (elektrownie wiatrowe), jako jednorodnej funkcji zabudowy obszaru, z wykorzystaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla celów gospodarki polowej. Wszystkie wyznaczone tereny, na których dopuszcza się produkcję elektroenergetyczną -PE znajdują się w strefie A położonej we wschodniej części gminy, stanowiącej obszar aktywizacji gospodarczej gminy.

1. Lokalizację farm elektrowni wiatrowych dopuszcza się przy zachowaniu obowiązujących przepisów, a w szczególności dotyczących:

- a) ochrony siedlisk ptaków i nietoperzy, miejsc ich lęgówisk i żerowisk oraz tras przelotów ustalonych na podstawie badań terenowych,
- b) konieczności zapewnienia ochrony przed hałasem w zakresie określonym w przepisach odrębnych; na granicy terenów przeznaczonych na cele zabudowy, podlegających ochronie akustycznej, które określa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Czarnków, należy zachować określone w przepisach odrębnych dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

2. Lokalizację farm elektrowni wiatrowych dopuszcza się poza strefami ochronnymi:

- a) obejmującymi lęgowiska i żerowiska ptaków,
- b) obejmującymi obszary aktywności nietoperzy, wyznaczone w odległości minimum 200m (rozumiane jako najmniejsza odległość w linii prostej pomiędzy danym punktem lub linią, a okręgiem wyznaczającym zewnętrzną granicę obszaru zasięgu łopaty) od ważnych dla nietoperzy zespołów drzew i krzewów, lasów i szpalerów drzew, zbiorników i cieków wodnych,
- c) wyznaczonymi od terenów rolniczych stanowiących uzupełnienie węzłowych obszarów przyrodniczych gminy, oznaczonych w studium jako N.

3. Lokalizacja farm elektrowni wiatrowych winna być poprzedzona przed realizacyjnym monitoringiem ornitologicznym i chiropterologicznym, ze względu na sąsiedztwo cennych przyrodniczo obszarów, przede wszystkim doliny rzeki Noteci, biegnącej w zachodniej części gminy, która jest objęta ochroną w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 na podstawie dwóch dyrektyw, tj. Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków oraz Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także jest korytarzem ekologicznym o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.- obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym (8M "Obszar Dolnej Noteci").

4. Dla terenów farm elektrowni wiatrowych obowiązuje sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszary lokalizacji samych elektrowni wiatrowych oraz teren oddziaływania, tj. w granicach izofony odpowiedniej do zagospodarowania w sąsiedztwie, istniejącego i przewidzianego w Studium.

5. Wszelkie budowle o wysokości równej i większej niż 50m npt należy każdorazowo zgłaszać do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP – przed wydaniem pozwolenia na budowę (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2003 roku w sprawie sposobu oznakowania przeszkód lotniczych – Dz.U z 2003r nr 130, poz. 1193 z późn zmianami).

W zabudowie zagrodowej i w zabudowie o funkcji przemysłowej lub usługowej dopuszcza się lokalizację pojedynczych małych turbin wiatrowych, stanowiących rozproszone źródła energii wykorzystywanej na potrzeby własne. Ustalając lokalizację elektrowni wiatrowych należy zachować taką odległość od istniejących i projektowanych terenów wymagających ochrony przed hałasem, która zapewni dotrzymanie akustycznych standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych lub odległość mniejszą, ale przy zastosowaniu środków ograniczających emisję hałasu co najmniej do poziomów dopuszczalnych.

2.6. Wskaźniki zabudowy i zagospodarowania wyznaczonych terenów.

Dla obszarów zainwestowanych oraz objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego nie ustala się wskaźników zabudowy oraz przestrzeni biologicznie czynnej. W odniesieniu do tych obszarów obowiązują ustalenia miejscowych planów zagospodarowania, przepisy Prawa budowlanego i przepisy o zagospodarowaniu oraz wynikające z nich standardy zabudowy.

Dla nowej zabudowy mieszkaniowej – wskaźniki zabudowy oraz przestrzeni biologicznie czynnej ustala się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, uwzględniając uwarunkowania terenu oraz zasady kształtowania ładu przestrzennego. Wskazane jest stosowanie następujących standardów:

- dla nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – zapewnienie możliwości funkcjonowania całego terenu jako obszaru przyrodniczego;
- w zabudowie wolno stojącej szerokości działek nie mniejszej niż 25,0 m i minimalnej powierzchni działki – co najmniej 600 m²;
- ograniczenie zabudowy sytuowanej przy granicy i nieprzekraczanie powierzchni zabudowy większej niż 40 % powierzchni działki.

Zastosowanie innych zasad może dotyczyć ustalenia, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, służącego poprawie kształtowania zabudowy i walorów krajobrazowych przestrzeni lub szczególnych uwarunkowań wynikających z dostosowania do zabudowy sąsiedniej.

Dla wszystkich terenów o jednorodnej funkcji zabudowy mieszkaniowej wskazane jest – objęcie zakazem prowadzenia działalności gospodarczej wymagającej budowy obiektów usługowych. Spełnienie tego warunku zapewni mieszkańcom komfort w miejscu zamieszkania, jak również możliwość wyboru dotyczącego pożądanego standardu terenu zamieszkania; powyższe nie dotyczy istniejących obszarów wielofunkcyjnych.

Dla terenów usługowych i produkcyjnych wskaźniki zabudowy ustala się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w zależności od funkcji terenu, z uwzględnieniem:

- niezbędnej ilości miejsc postojowych;
- warunków wynikających z wymagań obsługi komunikacyjnej;
- powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszej niż 20 % terenu, z zachowaniem wymagań odnoszących się do ochrony powierzchni oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniem.

Na terenach wyznaczonych dla obsługi ruchu turystycznego (UT), poza wskazanymi w studium ograniczeniami dotyczącymi ochrony środowiska i krajobrazu, ustala się zakaz lokalizowania budynków wielokondygnacyjnych, a przeważająca zabudowa nie powinna przekraczać II kondygnacji nadziemnych oraz powinna posiadać formę architektoniczną zharmonizowaną z otoczeniem.

2.7. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla wyznaczonych terenów.

Obszary objęte przystąpieniem do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla nowych terenów przeznaczonych w studium na cele zabudowy (zmiana przeznaczenia terenów rolnych) muszą obejmować obszar nie mniejszy niż określony w studium. Granice obszarów przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów muszą wynikać z analizy, o której mowa w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, z uwzględnieniem:

- ustaleń studium, z zachowaniem tolerancji usytuowania granic wynikającej ze skali opracowania i odniesienia tych granic do znaków topograficznych, jak również ewidencyjnego użytkowania gruntów;
- ustaleń obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego;

- ewidencji gruntów i stanu władania;
- struktury przestrzennej obszaru;
- powiązań funkcjonalnych obszaru, w szczególności układów komunikacyjnych.

Ustalenia powyższe nie dotyczą wyznaczonych wielofunkcyjnych obszarów zurbanizowanych (obszar całej jednostki osadniczej) oraz zmiany, w części, obowiązujących planów, dla których minimalnym obszarem przystąpienia do sporządzenia nowego planu winna być struktura przestrzenna o stwierdzonym braku aktualności ustaleń planu. Jako strukturę przestrzenną definiuje się obszar wyodrębniony układem komunikacyjnym, obiektem fizjograficznym, stanowiący jednorodną funkcję, jak również niezbędny dla ustalenia prawidłowych relacji odnoszących się do warunków zabudowy.

W planach miejscowych, sporządzanych dla wyodrębnionych struktur (obszarów), na wszystkich terenach określonych w studium obowiązuje zasada zgodności przeznaczeń podstawowych i dopuszczalnych oraz realizacja wymaganych urządzeń infrastruktury technicznej, dróg, miejsc postojowych oraz zieleni. Obowiązuje zachowanie ustalonych zakazów, a odstępstwa od zasad i wskazań dotyczących zagospodarowania, określonych w niniejszym studium, winny być uzasadnione wymaganiami wynikającymi z przepisów odrębnych oraz uzyskaniem wysokich walorów estetycznych kształtowania ładu przestrzennego.

W analizach dotyczących rozwiązań przestrzennych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w ustaleniach tych planów należy uwzględniać wyniki oceny dokonanej w prognozie oddziaływania na środowisko ustaleń niniejszego studium, w szczególności w zakresie mogącego wystąpić negatywnego oddziaływania na środowisko, w celu ograniczenia jego skutków.

3. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.

3.1. Ochrona prawna środowiska przyrodniczego na podstawie przepisów odrębnych.

Środowisko i jego zasoby podlegają ochronie na podstawie:

- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
- ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
- ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
- ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze.

Poprzez ochronę środowiska, zgodnie z art. 3 pkt 13 ustawy Prawo ochrony środowiska, rozumie się:

- **racjonalne kształtowanie środowiska i gospodarowanie zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;**
- **przeciwdziałanie zanieczyszczeniom;**
- **przywracanie elementów przyrodniczych do stanu właściwego.**

W przyszłym zagospodarowywaniu gminy należy kierować się zasadą zrównoważonego rozwoju, polegającą między innymi na:

- utrzymaniu równowagi przyrodniczej poprzez racjonalną gospodarkę zasobami środowiska przyrodniczego;
- zachowaniu prawidłowych proporcji przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem, pozwalające na zachowanie lub przywrócenie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia;
- określenie sposobów zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka i klęsk żywiołowych.

3.2. Wpływ rzeźby na przyszłe zagospodarowanie gminy.

Ważnym determinantem dla przyszłego zagospodarowania gminy są deniwelacje terenu oraz wielkość nachylenia poszczególnych powierzchni. Największe deniwelacje w granicach gminy występują w obrębie wzniesień czołowomorenowych, szczególnie w rejonie Goraja, Góry i Pianówki. Różnice wysokości terenu w tym

kompleksie wynoszą 20 m, a sporadycznie nawet 60 m (w obrębie zboczy eksponowanych na północ, sąsiadujących z dnem Pradoliny). Maksymalne spadki powierzchni mogą tu dochodzić nawet do 60 %. W obrębie wysoczyzny morenowej różnice wysokości najczęściej nie przekraczają 10 m, a spadki powierzchni terenu 10 %. W obrębie poszczególnych powierzchni równiny sandrowej spadki powierzchni terenu powyżej 5 % przekraczane są bardzo rzadko. Na powierzchni pradolinnych teras nadzalewowych deniwelacje są bardzo małe, a spadki powierzchni terenu rzadko przekraczają wartość 2 %. Wyjątek stanowią zalomy poszczególnych teras oraz stoki niewielkich wzniesień wydmych.

Powierzchnie o największych spadkach powinny być stabilizowane przez nasadzenia trwałej roślinnością i być wyłączone z jakiegokolwiek zabudowy. Również u podnóża stromych zboczy nie powinny być prowadzone głębokie prace ziemne.

3.3. Ograniczenia litologiczne, możliwości wykorzystania surowców geologicznych.

Dla rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej największe znaczenie ma budowa przypowierzchniowych warstw geologicznych. Pod względem nośności gruntów najgorsze warunki dla przyszłej zabudowy występują w obrębie dna Pradoliny (osady hydrogeniczne). W strefie tej rozwój zabudowy będzie miał bardzo ograniczony charakter; dotyczył będzie jedynie jej peryferyjnych części - nadzalewowych teras pradolinnych. Lokalnie ograniczenia w nośności gruntów będą występować także w obrębie wysoczyzny (osady hydrogeniczne i zastoiskowe). Miejscami trudnymi do zabudowy są również tereny w sąsiedztwie wzniesień czołowomorenowych w rejonie Goraja, Śmieszkowa, Góry i Pianówki. Słaba nośność gruntów deluwialnych oraz sąsiedztwo stromo nachylonych powierzchni, przy wprowadzaniu intensywnej zabudowy, może doprowadzać do zaburzenia równowagi geodynamicznej stoków.

Warunki korzystania z surowców geologicznych określa ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (j.t. Dz. U. z 2005 r. Nr 228 poz. 1947, z późn. zm.). W najbliższych latach działalność górnicza na obszarze gminy skoncentrowana będzie głównie w dwóch miejscach - w rejonie Kuźnicy Czarnkowskiej i Walkowic, gdzie eksploatowane jest kruszywo naturalne (piaski i żwiry) dla celów budowlanych.

Na obszarze gminy Czarnków, w oparciu o wcześniej prowadzone badania geologiczno-penetracyjne, wyznaczono kilka obszarów perspektywicznych dla eksploatacji nowych złóż. Rokujące nadzieje na wydobycie pokładów piasków i żwirów stwierdzono, między innymi, w rejonie: Mikołajewa, Jędrzejewa, Bukowca, Osucha, Radosiewa, Radolinka, Marunowa, na północ od Kuźnicy Czarnkowskiej. Wyznaczono również obszar perspektywiczny dla złoża węgla brunatnego "Trzcianka", którego część zasięgu biegnie na północ od wsi Radosiew.

Ze względu na objęcie Pradoliny Noteci różnymi formami ochrony przyrody (obszar chronionego krajobrazu, obszary systemu Natura 2000) eksploatacja występujących tam złóż torfów i gytii w przyszłości nie jest brana pod uwagę.

Na obszarze gminy istnieją kilka miejsc, które wymagać będą w najbliższym czasie rekultywacji. Są to dawne i obecne tereny wyrobiskowe (rejon Walkowic, Kuźnicy Czarnkowskiej, Jędrzejewa, Romanowa Górnego i Romanowa Dolnego).

3.4. Gospodarka wodami podziemnymi i ich ochrona.

Gmina Czarnków charakteryzuje się dużymi zasobami wód podziemnych. Zasoby zbiornika wód piętra czwartorzędowego nr 138 (Zbiornik Pradolina Toruń-Eberswalde, Notec) szacowane są na 400 tys. m³/dobę. Pod względem jakości, wody tego zbiornika zaliczane są do klasy Ic i Ib, a średnia głębokość ich ujmowania to 30 m p.p.t. W przypadku zbiornika wód piętra trzeciorzędowego nr 127 (Złotów-Piła- Strzelce Krajeńskie) zasoby dyspozycyjne wody wynoszą 186 tys. m³/dobę. Wody tego piętra charakteryzują klasą jakości wód Ib i Ic, a średnia głębokość ich ujmowania to ponad 100 m p.p.t.

Na obszarze gminy znajdują się także warstwy wód geotermalnych, które w przyszłości mogą zostać wykorzystywane do celów grzewczych i innych celów gospodarczych.

Ze względu na specyficzną budowę geologiczną (brak warstw izolacyjnych) część zasobów zbiorników wód podziemnych (GZWP) musi być chroniona poprzez ograniczenia w zagospodarowaniu powierzchni usytuowanych nad nimi. Ograniczenia te powinny dotyczyć terenów znajdujących się w zasięgach wyznaczonych obszarów ochrony zbiorników wód podziemnych. Ochronę zbiorników wód piętra czwartorzędowego nr 138 i częściowo subzbiornikowi wód piętra trzeciorzędowego nr 127 ma zapewnić obszar najwyższej ochrony (ONO). Obszar ten obejmuje swoim zasięgiem dolinę Noteci, część powierzchni teras pradolinnych oraz częściowo strefę krawędziową w południowo-zachodniej części gminy.

W obrębie teras wyżej położonych, zasoby wód podziemnych chronione są przez wyznaczone obszary wysokiej ochrony (OWO). Podobna kategoria ochronności dotyczy południowo-wschodnich krańców gminy (na południowy wschód od Gębiczyna), gdzie swój zasięg ma zbiornik nr 139 (Zbiornik Dolina kopalna Smogulec-Margonin).

3.5. Gospodarka wodami powierzchniowymi i ich ochrona.

Korzystanie z wód powierzchniowych, sposoby kształtowania i ochrony zasobów wodnych określa ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo Wodne (j.t. Dz. U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019, z późn. zm.).

Na obszarze gminy, szczególnie w obrębie Pradoliny Noteci, funkcjonuje szereg urządzeń hydrotechnicznych umożliwiających wykorzystanie wód powierzchniowych do celów gospodarczych i komunikacyjnych. Ich awarie lub dewastacja mogą w poważnym stopniu ograniczyć możliwość wykorzystania zasobów wód powierzchniowych.

Z punktu widzenia rolnictwa bardzo ważne są dwie pompownie (Biała, Gajewo), które poprzez przerzuty wody bezpośrednio do Noteci, odwadniają łąki tworząc dwa rozległe poldery (Zofiowo-Gajewo, Romanowo-Walkowice), w obrębie których istnieją korzystniejsze warunki do rolniczego wykorzystania łąk nadnoteckich. System zastawek na wielu kanałach umożliwia natomiast sztuczne podnoszenie poziomu wód gruntowych i przez to przedłużanie okresu wilgotności łąk. Budowa kolejnych zastawek jest szczególnie wskazana w obrębie terenów leśnych, gdzie można prowadzić inwestycje z zakresu małej retencji.

Ważnymi urządzeniami hydrotechnicznymi istniejącymi w granicach gminy są także stopnie wodne (śluzy). Istotą ich funkcjonowania jest utrzymanie wysokich stanów wody w rzece umożliwiających żeglugę. Obecnie żegluga na Noteci, na omawianym odcinku nie ma charakteru regularnego. Przystosowanie rzeki do żeglugi obejmuje, zgodnie z celami określonymi w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego: powstrzymanie dekapitalizacji szlaku żeglownego Noteci (budowli, urządzeń hydrotechnicznych, byłych portów i przeładowni) oraz odbudowanie drogi wodnej Wisła – Noteć – Odra dla utrzymania połączeń z europejskimi szlakami wodnymi.

Należy zwrócić uwagę, że stopnie wodne zaczynają być wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej. W ich sąsiedztwie powstają małe elektrownie wodne.

W granicach gminy Czarnków zostały wyznaczone tereny zagrożone powodzią od rzeki Noteci według Studium granic bezpośredniego zagrożenia powodzią dla zlewni rzeki Noteci (RZGW, Poznań 2007 r.). W rejonie śluzy Walkowice zasięg strefy zalewowej (woda 1 %) wyznacza rzędna 46,89 m n.p.m., w rejonie miasta Czarnkowa jest to rzędna 43,04 m n.p.m, a w rejonie Mikołajewa 39,82 m n.p.m. Część z tej strefy (między Walkowicami a Czarnkowem) chroniona jest przez wały przeciwpowodziowe. Woda 0,5 % (tzw. dwustuletnia) według wyliczeń może osiągnąć stan 448 mm tj. rzędna 42,80 m n.p.m. W strefie tej obowiązują liczne ograniczenia dotyczące zagospodarowywania terenów (np.: zakazu budowy urządzeń wodnych i innych obiektów, zakazu zmian konfiguracji terenu, zakazu składowania materiałów i wykonywania robót ziemnych).

Wody powierzchniowe są elementem systemu przyrodniczego bardzo podatnym na degradację, dlatego też bardzo istotna jest ich ochrona. Według badań prowadzonych za okres 2007 r. dla posterunków w Ujściu i Czarnkowie, rzeka Noteć, przez cały obszar gminy, prowadziła, w tym czasie, wody IV klasy czystości (klasa czystości wyznaczona według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód - Dz. U. Nr 32 poz. 284). Prowadzenie działań na rzecz poprawienia czystości Noteci ma ograniczoną skuteczność, gdyż Noteć wpływając na obszar gminy Czarnków niesie już bardzo dużo zanieczyszczeń. Należy zaznaczyć, że od kilku lat stan sanitarny wód Noteci bardzo powoli poprawia się.

We wschodniej części gminy, ze względu na chroniony charakter obszarów zlewni rzeki Wełny, należy unikać inwestycji, które by mogły prowadzić do degradacji wód powierzchniowych zasilających dopływy rzeki Wełny.

W przyszłości na obszarze całej gminy działania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, szczególnie w granicach obszarów wysokiej i najwyższej ochrony oraz w granicach zlewni chronionej, powinny uwzględniać:

- objęcie jak największego obszaru zabudowanego zbiorczą kanalizacją sanitarną z podłączeniem do oczyszczalni,
- kompleksowe rozwiązania odprowadzania ścieków opadowych, na terenach nie objętych kanalizacją,
- na obszarach nie objętych systemem kanalizacji sanitarnej prowadzenie indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub magazynowania ścieków w bezodpływowych szczelnych zbiornikach,

- dostosowywanie nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych,
- ograniczanie wpływów powierzchniowych związków biogenych z terenów rolniczych.

3.6. Ochrona powietrza.

Emitowane na obszarze gminy Czarnków zanieczyszczenia do atmosfery mają ograniczony charakter i są związane z funkcjonowaniem lokalnych kotłowni oraz nielicznych w gminie zakładów przemysłowych. Wokół istniejącego wysypiska komunalnego, w rejonie miejscowości Zofiowo, oraz oczyszczalni ścieków i ferm hodowlanych, występują okresowo, szczególnie w czasie trwania wysokich temperatur, uciążliwe zanieczyszczenia powietrza, głównie substancjami złownymi. W sąsiedztwie tych obiektów należy unikać wprowadzania zabudowy mieszkaniowej.

Przy przyszłym zagospodarowywaniu poszczególnych wsi należy zapewnić korzystne warunki dla przewietrzania terenów, aby nie dopuścić powstania nadmiernego stężenia emisji przypowierzchniowej (niskiej), związanej z funkcjonowaniem indywidualnych systemów grzewczych na terenach mieszkaniowo-usługowych. W celu poprawienia stanu sanitarnego powietrza należy promować paliwa i urządzenia spełniające wymogi ochrony środowiska.

3.7. Przydatność rolnicza gruntów rolnych i ich ochrona.

Okolo 58 % (w tym okolo 38% z glebami organicznymi) powierzchni użytków rolnych w gminie podlega ochronie prawnej określonej w ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (j. t. Dz. U. z 2004r. Nr 121 poz. 1266 z późn. zm.). Ochrona ta polega na przeznaczaniu gruntów rolnej III i IV klas bonitacyjnych oraz wszystkich gleb hydrogenicznych na cele nierolnicze i nieleśne tylko w wyjątkowych sytuacjach za zgodą odpowiednich organów administracji publicznej. Ochrona gruntów rolnych powinna polegać, nie tylko na zachowaniu gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych, ale także na utrzymaniu odpowiednich warunków środowiskowych gwarantujących zachowanie obecnych pokryw glebowych (wysokiego poziomu wód gruntowych, stabilności stromych zboczy, oczek wodnych, śródpolnych zadrzewień). Na szczególną ochronę zasługują gleby hydrogeniczne w obrębie Pradoliny Noteci, które pełnią bardzo ważne funkcje ekologiczne.

3.8. Ochrona krajobrazu, siedlisk przyrodniczych, szaty roślinnej i zwierząt.

Obszary występowania najbardziej cennej przyrodniczo roślinności i siedlisk przyrodniczych na obszarze gminy Czarnków objęte są ochroną prawną określoną w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 z późn. zm.). Sposób ochrony środowiska przyrodniczego określa także ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (j.t. Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm).

3.8.1. Obszary Natura 2000.

W granicach gminy występują obszary objęte ochroną w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Ten system ochrony został ustanowiony na podstawie dwóch dyrektyw:

- Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków;
- Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

Na obszarze gminy obecnie znajduje się fragment jednego obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO) Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – "Nadnoteckie Łęgi" PLB 300003 (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Dz. U. Nr 229 poz. 2313, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające Rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Dz. U. Nr 179 poz. 1275). W granicach gminy Czarnków zajmuje on powierzchnię 7021,1 ha. Obszar ten ma istotne znaczenie dla ochrony ptaków związanych z ekosystemami łąkowymi – stanowi on ostoję ptasią o randze europejskiej. W granicach tego obszaru obecnych jest ok. 23 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 7-9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (1 % krajowej populacji podróżniczka i kulika wielkiego, duża liczba jest tu również bąka, bociana białego, dziwoni i derkacza).

Należy również wymienić drugi obszar, mający znaczenia dla Wspólnoty "Dolina Noteci" PLH 300004. W związku z obowiązującymi przepisami o ochronie przyrody (art. 33 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), tereny planowane do włączenia do systemu obszarów Natura 2000 podlegają takiej samej

ochronie jak obszary już istniejące. Wyróżniono w obrębie tego obszaru ponad 15 siedlisk w wysokich walorach przyrodniczych wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zdominowanych głównie przez lasy łąkowe i kompleksy łąkowe. Oprócz fragmentu doliny Noteci (torfowiska niskie, mokre łąki, trzcinowiska, zadrzewienia i zakrzewienia łąkowe) w skład tego obszaru wchodzi również fragmenty stromych zboczy poziomów teras pradolinnych (murawy kserotermiczne) oraz zbocza wysoczyznowe w rejonie Góry, Goraja i Pianówki (lasy zboczowe - buczyna, ciepłolubna dąbrowa).

Do czasu sporządzenia szczegółowych planów ochrony dla tych obszarów obowiązują zapisy ogólne wynikające z ustawy o ochronie przyrody.

3.8.2. Rezerwat.

W granicach gminy w jednym miejscu tereny cenne przyrodniczo zostały objęte ochroną rezerwatową. Są one częścią rezerwatu "Źródlika Flinty", który został ustanowiony na podstawie Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Źródlika Flinty" (Dz. U. Nr 161 poz. 1104).

Głównym celem powołania tego rezerwatu jest zachowanie źródłiskowego charakteru obszaru Jeziora Niewiemko i stanowisk chronionych gatunków roślin. Dla niniejszego rezerwatu został ustanowiony plan ochrony Rozporządzeniem Nr 213/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Źródlika Flinty” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 198 poz. 4692). Cała powierzchnia rezerwatu stanowi obszar ochrony ścisłej. Plan ochrony rezerwatu wymaga eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych w strefie do 500 m, w celu utrzymania dotychczasowych stosunków wodnych poprzez gospodarowanie zasobami wodnymi na niezmiennym poziomie. Plan ochrony zakłada kontrolę poziomu lustra wody w Jeziorze Niewiemko, co 5 lat oraz zakaz prac melioracyjnych w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu.

W przeszłości, przed powołaniem obszarów Natura 2000, istniał projekt objęcia ochroną rezerwatową fragmentu wzniesień czołowomorenowych w rejonie miejscowości Goraj, Pianówka, Góra n/Notecią. Planowano tam rezerwat krajobrazowy o nazwie "Morena Czarnkowska"; obecnie prace te zostały wstrzymane.

3.8.3. Pomniki przyrody.

Na obszarze gminy Czarnków w 2007 r. zinwentaryzowano 33 pomniki przyrody. Ustanawiane były one od 1956 r. w następujących latach: 1957, 1982, 1992, 1997 i 2006. Najmłodsze pomniki przyrody na terenie gminy występują na terenach leśnych Nadleśnictwa Sarbia (14 pozycji). Zostały one ustanowione na podstawie uchwały Nr XLII/332/2006 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody.

Wśród pomników przyrody dominują drzewa (109) występujące pojedynczo lub tworzące grupy drzew (łącznie 31 obiektów). Największe zgrupowanie drzew pomnikowych znajduje się w „Lesie Kuźnickim” – 41 drzew. Pozostałe obiekty to dwa polodowcowe glazy narzutowe znajdujące się w miejscowości Romanowo Dolne.

3.8.4. Użytki ekologiczne.

Na obszarze gminy Czarnków łączna powierzchnia użytków ekologicznych wynosi 17,8 ha. Składa się ona z 5 mniejszych terenów ustanowionych na podstawie trzech uchwał:

- 1) Uchwały Nr VIII/61/2003 Rady Gminy Czarnków z dnia 24 czerwca 2003 roku w sprawie uznania za użytek ekologiczny; na podstawie niniejszej uchwały ustanowiono tereny użytków ekologicznych w trzech miejscowościach o łącznej powierzchni 16,15 ha:
 - a) we wsi Góra n/Notecią - fragmenty 3 działek (13/3L, 16/2L, 21/2L) o łącznej powierzchni 2,9 ha,
 - b) we wsi Średnica – fragmenty dwóch działek (224/1L, 222/7L) o łącznej powierzchni 5,28 ha,
 - c) we wsi Kuźnica Czarnkowska – dwie działki (730, 1006) o łącznej powierzchni 7,97 ha.;
- 2) Uchwały Nr XXX/232/2005 Rady Gminy Czarnków z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie uznania gruntów za użytek ekologiczny; uchwała ta dotyczy terenów we wsi Komorzewo (nr działki ewid. 272 o pow. 0,42 nazwany "Lipowy Gaj");
- 3) Uchwały Nr XLII/331/2006 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie uznania gruntów za użytek ekologiczny; uchwała ta dotyczy części działki o numerze ewid. 29/2 o pow. 1,2 ha nazywanej "Śródpolna ostoja" w miejscowości Sarbia.

W miejscowości Góra n/Notecią ochroną objęte zostały fragmenty północnych skłonów wzniesień czołowomorenowych oraz fragmenty dolin denudacyjnych występujących w ich obrębie. W rejonie wsi Średnica tereny tworzące użytek ekologiczny to łąki położone na granicy terenów leśnych i gruntów ornych. W rejonie wsi

Kuźnica Czarnkowska użytek ekologiczny tworzą niewielkie fragmenty starorzecza Noteci, podlegające eutrofizacji oraz tereny do niego przylegające. W rejonie wsi Komorzewo za użytek ekologiczny uznano zadrzewienia, których poszczególne drzewa, ze względu na wiek i rozmiar kwalifikują się do objęcia ochroną jako drzewa pomnikowe. Ustanowiony użytek ekologiczny w rejonie wsi Sarbia to oczko wodne otoczone drzewami, które ze względu na swój wiek i rozmiar, kwalifikują się do objęcia ochroną jako drzewa pomnikowe. Jest to również teren bardzo atrakcyjny dla ostoi dziko żyjących zwierząt, w tym ptaków.

3.8.5. Obszary chronionego krajobrazu.

Przez obszar gminy Czarnków przebiegają granice dwóch obszarów chronionego krajobrazu: „Doliny Noteci” i „Puszczy Noteckiej”. Obszar „Doliny Noteci” w granicach gminy obejmuje powierzchnię 8640 ha), a obszar „Puszczy Noteckiej” – 460 ha; razem zajmują 26,1 % ogólnej powierzchni gminy (9100 ha).

Zostały one ustanowione dla terenów wyróżniających się krajobrazowo, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, pełniących także ważne funkcje korytarzy ekologicznych. Obszary te zostały utworzone na podstawie uchwały Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31.05.1989 r. Ponownie ustanowione zostały one Rozporządzeniem Wojewody Piłskiego Nr 5/98 z dnia 15 maja 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Piłskiego Nr 13 poz. 83) i następnie utrzymane w mocy obwieszczeniem Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24 marca 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 24 poz. 246). Obecnie dla obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” obowiązuje Rozporządzenie nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 października 2007 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 170 poz. 3714).

3.8.6. Lasy ochronne.

W granicach gminy Czarnków obecne są również lasy ochronne, ustanowione ustawą o lasach z dnia 28 września 1991 r - z art. 16 ust.1 (jt. Dz. U. z 2000 r. Nr 56 poz. 679 z późn. zm.) o łącznej powierzchni ponad 500 ha. .

W granicach gminy Czarnków obowiązują różne kategorie ochronności wynikające z wartości przyrodniczych i funkcji ekologicznych poszczególnych terenów leśnych.

Zasięg i kategorie ochronności obszarów zostały określone odrębnymi decyzjami Ministra Środowiska w poszczególnych nadleśnictwach.:

dla Nadleśnictwa Trzcianka – Plan urządzania lasu, Nadleśnictwo Trzcianka na okres 01.01.2004 – 21.12.2013 r. (Decyzja Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2005r. – DLlp-611-43/05),

dla Nadleśnictwa Sarbia – Plan urządzania lasu, Nadleśnictwo Sarbia (Decyzja Ministra Środowiska z dnia 10 kwietnia 2003 r. – DLlp-611-19/03).

dla Nadleśnictwa Krucz – Plan urządzania lasu sporządzony dla Nadleśnictwa Krucz w RDLP w Pile, obowiązujący do dnia 31.12.2012 r. (Decyzja Ministra Środowiska z dnia 12.05. 2004 r. – D.Llp-611-35/04).

Największą powierzchnię w granicach gminy zajmują lasy glebochronne, obejmujące swoim zasięgiem głównie fragment wzniesień czołowo-morenowych w rejonie miejscowości Goraj-Góra-Ciszkowo, krawędzie wyższych poziomów terasowych w rejonie wsi Romanowo Dolne. W granicach gminy w kilku miejscach występują lasy wodochronne (rejon Jędrzejewa, rejon miejscowości Góra-Pianówka, fragment doliny Rudnicy). W gminie wyznaczono również lasy cenne przyrodniczo chroniące środowisko przyrodnicze. Należy do nich między innymi tzw. „Las Kuźnicki” (starodrzew dębowy) oraz część lasów we wsi Gębice w sąsiedztwie Kanalu Gębickiego.

3.8.7. Siedliska przyrodnicze, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, powiązania ekologiczne.

Na terenie gminy Czarnków wyróżnić można również dużą liczbę siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. Nr 92 poz.1029). Należą do nich między innymi: starorzecza, murawy kserotermiczne, wydmy śródlądowe z murawami szczytlichowymi, źródlika, kilka odmian łąk, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, łęgi, olsy, świetliste dąbrowy, niektóre grądy i buczyny.

W granicach gminy Czarnków, głównie w obrębie obszarów leśnych, zinwentaryzowano (wykorzystano wyniki inwentaryzacji przyrodniczej tylko terenów należących do Lasów Państwowych) szereg stanowisk roślin rzadkich i chronionych, które zostały ujęte w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168 poz. 1764) i Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168 poz. 1765). W obrębie terenów leśnych występują między innymi: paprotka zwyczajna

(*Polypodium vulgare*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), konwalia majowa (*Convallaria maialis*), śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*), barwinek pospolity (*Vinca minor*), wiciokrzew pomorski (*Lonicera periclymenum*), cis pospolity (*Taxus baccata*). Na terenach podmokłych, głównie łąk doliny Noteci, spotkać można storczyki (*Orchis*), rosiczkę okrągłolistną (*Drosera rotundifolia*), płucnicę islandzką (*Cetraria islandica*), a na zarastających starorzeczach grązele żółte (*Nuphar lutea*) i grzybień białe (*Nymphaea alba*).

W granicach gminy istnieją liczne miejsca stałego bytowania gatunków zwierząt ujętych w Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220 poz. 2237). Wykaz ważniejszych gatunków zwierząt z listy niniejszego rozporządzenia został przedstawiony w sporządzonym do zmiany studium opracowaniu ekofizjograficznym. Większość rzadkich i chronionych gatunków zwierząt to ptaki, bytujące głównie w obrębie Pradoliny Noteci. Miejsce to jest ostoją ptaków o randze europejskiej – Nadnoteckie Łęgi (wg systemu Corine nr 186), a wschodnia część gminy (tereny leśne na wschód od wsi Marunowa i Gębic) jest częścią innej ostoi przyrodniczej o randze europejskiej – Lasów Sarbskich (wg systemu Corine nr 180).

Ze względu na konieczność zachowania naturalnych przestrzeni dla dziko żyjących zwierząt, w przyszłych planach inwestycyjnych powinny pozostać wyłączone z zabudowy tereny tworzące korytarze ekologiczne, szczególnie te będące elementami Krajowej Sieci Ekologicznej Econet-Polska. Najważniejszym ogniwem powiązań ekologicznych w gminie jest Pradolina Noteci (obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym – 8M "Obszar Dolnej Noteci"). Istotnymi elementami ekologicznych powiązań ponadlokalnych są Puszcza nad Drawą oraz Lasy Sarbskie (część korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym 13 m – "Pradolina Noteci"). Większość terenów tworzących wyżej wymienione obszary objęta jest różnymi formami ochrony prawnej.

3.9. Ochrona prawna środowiska w przepisach prawa miejscowego oraz działaniach prowadzących do zrównoważonego rozwoju.

Podstawowe zasady ochrony środowiska realizuje się poprzez:

– ochronę powietrza, zapewniającą:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów;
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, gdy nie są one dotrzymane.

Ochrona powietrza polegać będzie głównie na eliminacji zanieczyszczeń i hałasu. Rozbudowa układu komunikacyjnego wymagać będzie zabezpieczenia terenów mieszkaniowych przed negatywnym wpływem spalin i hałasu poprzez stworzenie systemu zieleni izolacyjnej, a w przypadku przekroczenia wymaganych standardów – rozwiązań zapewniających ograniczenie zanieczyszczeń do poziomów dopuszczalnych.

– ochronę wód, polegającą na:

- utrzymaniu jakości wody co najmniej na poziomie wymaganych w przepisach;
- doprowadzaniu jakości wód do wymaganych poziomów, o ile nie są one zachowane.

Wszystkie działania inwestycyjne w gminie winny być prowadzone z wyeliminowaniem zagrożeń dla wód podziemnych i powierzchniowych. Dla zlewni rzeki Noteci należy zapewnić ochronę wód powierzchniowych, zgodnie z programem ponadlokalnym. Na terenach najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO), ochronę zapewnia się poprzez wyłączenie obszarów z zabudowy oraz zbiorowy system odbioru ścieków komunalnych oraz zasady wynikające z przepisów odrębnych służące ochronie środowiska wodnego. Ochronie podlega strefa ujęcia wody pitnej dla miasta Czarnkowa. Na terenie gminy ochrona wód realizowana będzie również poprzez zapewnienie zbiorowego odbioru ścieków komunalnych dla północnej części gminy (planowana oczyszczalnia w Gajewie);

– ochronę powierzchni ziemi, polegającą na:

- racjonalnym gospodarowaniu;
- zachowaniu wartości przyrodniczych;
- zachowaniu możliwości produkcyjnego wykorzystania, w szczególności rodzinnych ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania, w szczególności rynny jeziornej i dolin rzecznych;
- utrzymaniu jakości gleby co najmniej na poziomie wymaganych standardów;
- zapobieganiu ruchom masowym ziemi i ich skutkom;
- zachowaniu wartości kulturowych, z uwzględnieniem zabytków archeologicznych.

Ochrona powierzchni ziemi obejmuje wyłączenie z zabudowy obszarów leśnych, dolin rzecznych oraz naturalnej rzeźby terenu, w szczególności kształtującej dolinę Noteci oraz wymagania odnoszące się do wyznaczonych stref ochrony archeologicznej oraz rekultywacji terenów po eksploatacji kruszyw (PG), z uwzględnieniem zagospodarowania terenów problemowych (TR);

- **ochronę przed hałasem, polegającą na:**
 - utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego;
 - zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do poziomów dopuszczalnych. Ochronie przed hałasem służy realizacja systemów zieleni i obszarów wyłączonych z zabudowy oraz zieleni przydrożnej i izolacyjnej. W przypadkach wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie, zlokalizowanych w zasięgu ponadnormatywnego oddziaływania dróg, wymagane jest zastosowanie rozwiązań takich jak: ekrany akustyczne, pełne ogrodzenia terenów, zwarta szpalerowa zieleń izolacyjna (dźwiękochłonna) itp., zmniejszających poziom hałasu, co najmniej do poziomów dopuszczalnych, określonych w przepisach odrębnych, jak również stosowanie rozwiązań materiałowo-technicznych w budynkach, zapewniających właściwe warunki akustyczne. Ochroną przed hałasem należy zabezpieczać również obszary sąsiadujące z wyznaczonymi terenami zabudowy produkcyjnej i produkcji elektroenergetycznej. Należy zapewnić ochronę przed hałasem wynikającym z lokalizacji, na wyznaczonych obszarach – PE, elektrowni wiatrowych, poprzez zapewnienie odległości od zabudowy istniejącej oraz terenów przeznaczonych w studium do zabudowy – zgodnie z ustaleniami studium oraz wymaganymi standardami, wynikającymi z przepisów odrębnych;
- **zakaz wydobywania kopalni, służący ochronie środowiska przyrodniczego i zachowaniu walorów krajobrazowych:**
 - Puszczy Drawskiej,
 - Doliny Noteci;
- **ochronę zwierząt i roślin gwarantującą zachowanie ekosystemów, różnorodności biologicznej i równowagi przyrodniczej, realizowaną poprzez zachowanie zieleni naturalnej, ekosystemów łąkowych, bagiennych oraz lasów, poprzez:**
 - wyznaczenie terenów wyłączonych z zabudowy, służących zachowaniu równowagi przyrodniczej obszaru gminy.
 - kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.

4. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.

4.1. Kierunki rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

W przypadku gminy Czarnków rozwój rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest podstawowym gwarantem jej rozwoju gospodarczego. Przestrzeń ta w dalszym ciągu podlega ciągłym zmianom przestrzennym i jakościowym. Kształtowanie się rolniczej przestrzeni produkcyjnej w aspekcie przestrzennym w najbliższych latach będzie obejmować, między innymi:

- zmiany w strukturze wielkościowej gospodarstw rolnych;
- zmiany w kierunkach produkcji;
- działania na rzecz ochrony gruntów rolnych;
- rozwój przestrzenny poszczególnych wsi;
- uzbrojenie techniczne obszarów wiejskich;
- przeznaczanie gruntów rolnych pod zalesienia;
- rozwój agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;
- wprowadzanie działalności nierolniczych na obszary wiejskie;
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i usług na rzecz rolnictwa.

Rozwój nowoczesnej produkcji rolniczej w najbliższych latach wymagać będzie dalszych zmian w strukturze wielkościowej gospodarstw rolnych. Obecna średnia wielkość gospodarstwa rolnego w gminie Czarnków wynosi 11,5 ha. Należy brać pod uwagę wzrost wielkości gospodarstw rolnych, szczególnie średnich i dużych, kosztem likwidacji tych najmniejszych. Wzrost gospodarstw rolnych będzie także możliwy poprzez nabywanie gruntów

rolnych z zasobów ANR. Zmiany te będą podyktowane przede wszystkim koniecznością zachowania rentowności działalności rolniczej.

Zmiany przestrzenne na obszarach wiejskich polegać będą przede wszystkim na rozwoju dużej i średniej wielkości jednostek osadniczych (Gębice, Huta) oraz jednostek zlokalizowanych w strefie podmiejskiej miasta Czarnkowa (Góra n. Notecią – Pianówka, Brzeźno, Śmieszkowo, Romanowo Dolne). Jednostki małe i o rozproszonym zaludnieniu na pozostałym obszarze gminy mogą wykazywać tendencje do odpływu ludności. W obrębie wyznaczonej rolniczej przestrzeni produkcyjnej zabudowa powinna się koncentrować na wyznaczonych obszarach, najlepiej w sąsiedztwie istniejącej zabudowy lub na najsłabszych bonitacyjnie gruntach. Wyłączone z zabudowy powinny być tereny występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych – III i IV. Lokalizacja zabudowy rozproszonej poza obszarami wyznaczonymi, powinna być dozwolona tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy chodzi np. o lokalizację nowych wielkoobszarowych gospodarstw rolnych istotnych dla rozwoju gospodarczego gminy.

W celu racjonalnego wykorzystania gruntów rolnych i poprawy ich jakości konieczna jest ich ochrona. Obecnie na obszarze całej gminy ochronie prawnej (wg ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych) podlega ponad 57 % użytków rolnych, które obejmują grunty mineralne klas III i IV oraz wszystkie grunty organiczne. Ochrona gruntów rolnych w gminie powinna polegać na ograniczaniu lub eliminowaniu ich degradacji przez: odpowiednie użytkowanie i zabiegi agrotechniczne, zakładanie zadrzewień śródpolnych, pasów zieleni izolacyjnej przy drogach, dla ograniczenia negatywnego wpływu zanieczyszczeń komunikacyjnych na jakość gleb i upraw roślinnych. Maksymalizacja użytkowania gruntów rolnych powinna uwzględniać osiągnięcie odpowiednich warunków powietrzno-wodnych w glebach, które będzie możliwe poprzez: zapewnienie nawodnień użytków zielonych, ograniczenie odpływu wód powierzchniowych, zachowanie torfowisk i śródpolnych oczek wodnych, a także przez okresowe nawadnianie. Istotne znaczenie w tym przypadku ma zachowanie drożności rowów, szczególnie w dolinie Noteci i utrzymanie sprawności urządzeń hydrotechnicznych na ciekach podstawowych oraz urządzeń regulujących poziom wody w obrębie polderów w dolinie Noteci. Ochrona gleb powinna polegać również na ograniczaniu stosowania chemicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych w uprawie roślin na rzecz naturalnych nawozów i ochrony biologicznej.

W związku z wysokimi kosztami ekonomicznymi, prowadzenie produkcji roślinnej na najsłabszych glebach stopniowo stawać się będzie nieopłacalne. Tereny występowania takich gleb powinny być przeznaczane pod zalesienie. Uprawy leśne powinny się również pojawiać na powierzchniach o dużym nachyleni, aby przeciwdziałać degradacji natury i antropogenicznej.

Wielofunkcyjny rozwój wsi jest jednym ze sposobów gospodarczej aktywizacji obszarów wiejskich. Jest on szczególnie potrzebny na obszarach, gdzie ze względów środowiskowych nie jest możliwe prowadzenie intensywnej gospodarki rolnej. Działania na rzecz takiego rozwoju polegać będą, między innymi, na:

- 1) lokalizacji na terenach wiejskich produkcji przemysłowej i usługowej;
- 2) rozwoju agroturystyki w miejscach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo: w rejonie Puszczy Drawskiej (Średnica, Radosiew), w sąsiedztwie wzniesień Moreny Czarnkowskiej (Ciszkowo, Góra n/ Notecią), w rejonie doliny Noteci (Jędrzejewo, Gajewo, Bukowiec, Zofiowo, Romanowo Górne, Romanowo Dolne), w rejonie doliny Rygi i Flinty (Gębiczyn);
- 3) dywersyfikowaniu działalności gospodarstw rolnych poprzez uzupełnianie podstawowej produkcji rolniczej innymi rodzajami działalności gospodarczej (usługi komunalne, konserwacja urządzeń melioracyjnych, przetwórstwo surowców rolniczych, obsługa turystów, handel, rzemiosło itp.);
- 4) wprowadzaniu zakładów przetwórstwa produktów leśnych i obróbki drewna w miejscowościach położonych w sąsiedztwie terenów leśnych;
- 5) realizacji funkcji podmiejskich dla miasta Czarnkowa (Osuch, Brzeźno, Śmieszkowo).

4.2. Delimitacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Odmienne warunki glebowe, struktura wielkości gospodarstw oraz różny profil prowadzonej działalności były podstawą wydzielenia obszarów rozwojowych dla rolnictwa i obszarów, gdzie działalność rolnicza będzie traciła na znaczeniu.

Najważniejszy dla rozwoju działalności rolniczej jest obszar we wschodniej części gminy, rozciągający się od Sarbii i Marunowa na północy, do Śmieszkowa, Komorzewa i Huty na południu. Rozwojowi produkcji na tym

obszarze sprzyjają bardzo dobre warunki glebowe i korzystna struktura wielkościowa gospodarstw (dominują tu średnie i duże gospodarstwa rolne o pow. 10-50 ha). W strefie tej prowadzona jest intensywna działalność rolnicza oparta na uprawie zbóż (pszenicy, żyta), wykorzystywanych w części do chowu trzody chlewnej. W strefie tej znajdują się pojedyncze gospodarstwa wielkoobszarowe i zakłady obsługi rolnictwa. Polityka przestrzenna w obrębie wyznaczonego wyżej obszaru powinna być podporządkowana intensywnej działalności rolniczej.

Następnym obszarem wymagającym zupełnie odmiennej polityki przestrzennej w stosunku do działalności rolniczej jest obszar doliny Noteci, obejmujący swoim zasięgiem dno doliny i fragmenty najniższych teras nadzalewowych. W obszarze tym znalazły się gospodarstwa rolne następujących wsi: Walkowice, Romanowo Górne, Romanowo Dolne, Zofiowo. Gospodarstwa rolne funkcjonujące w granicach tego obszaru są małe (często poniżej 10 ha) i nastawione głównie na chów zwierząt, głównie bydła mleczno-opasowego oraz produkcję mleka. Brak tu również dużych zakładów obsługi rolnictwa. W następnych latach intensyfikacja rolnictwa na tym obszarze powinna polegać przede wszystkim na utrzymaniu odpowiednich warunków wilgotnościowych gleb organicznych, dzięki sprawnie działającym urządzeniom hydrotechnicznym (np. pompownie) oraz udrożnionym rowom i kanałom funkcjonującym w ramach dwóch, utworzonych w granicach gminy, polderów. Ze względu na wysokie walory przyrodnicze i ważne funkcje przyrodnicze łąk nadnoteckich, które stały się przedmiotem ochrony prawnej (obszaru chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000), chemiczne ich nawożenie i stosowanie chemicznych środków ochrony roślin powinno zostać ograniczone do niezbędnego minimum lub całkowicie wyeliminowane. Przyszła działalność rolnicza na tym obszarze powinna być mieć charakter ekstensywny i powinna być podporządkowana ustaleniom planów ochrony dla obszarów Natura 2000, które w najbliższym czasie zostaną opracowane.

Istnieje jeszcze trzecia kategoria terenów użytkowanych rolniczo, w obrębie których intensywna produkcja rolnicza ograniczona jest małą przydatnością rolniczą gleb, małym zasięgiem gruntów rolnych uniemożliwiających rozwój dużych gospodarstw lub też została objęta przyrodniczymi formami ochrony prawnej. Tereny tej kategorii obserwowane są najczęściej w sąsiedztwie największych w gminie kompleksów leśnych; obejmują one swoim zasięgiem głównie północno-zachodnią część gminy: rejon Jędrzejewa, Gajewa, Bukowca, Kuźnicy Czarnkowskiej, Radosiewa, Radolinka. Tereny tej kategorii zidentyfikowano również po drugiej stronie doliny Noteci (rejon Mikołajewa, Ciszkowa, Góry n/Notecią) oraz we wschodniej części gminy (rejon wsi Gębiczyn). Występują tu najczęściej gospodarstwa rolne małe (poniżej 10 ha) i sporadycznie większe; gospodarstwa powyżej 20 ha są tu rzadkością. W obrębie tej kategorii terenów dominuje produkcja oparta na chowie zwierząt i produkcji dla nich pasz. W większych gospodarstwach (powyżej 20 ha), mogą się pojawiać działania intensyfikujące produkcję rolniczą. Na pozostałych powierzchniach gruntów rolnych, produkcja rolna powinna mieć ekstensywny charakter, szczególnie na terenach objętych ochroną prawną lub terenach występujących w sąsiedztwie przestrzeni cennych przyrodniczo. W obrębie wymienionych wyżej miejscowości, w przyszłości powinno pojawiać się coraz więcej działalności nierolniczych, których celem będzie aktywizacja gospodarcza tych terenów w ramach tzw. wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. Ze względu na walory przyrodnicze i mały stopień degradacji środowiska przyrodniczego, istnieją na tych terenach korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki, rolnictwa ekologicznego, edukacji ekologicznej, usług turystyki i rekreacji lub innych działań związanych np. z zachowaniem dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich.

4.3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Obszary leśne należy rozpatrywać w dwóch aspektach: jako strategiczny element przestrzeni przyrodniczej i krajobrazowej oraz jako przedmiot działalności gospodarczej. Szczegółowy sposób korzystania z zasobów leśnych i ich ochrony określa ustawa o lasach oraz ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Zachowanie funkcji przyrodniczej lasów powinno się odbywać w przyszłości poprzez:

- 1) podporządkowanie celom ochronnym działalności gospodarczej w strefach występowania obiektów i obszarów objętych ochroną prawną;
- 2) ochronę stanowisk rzadkich roślin i zwierząt;
- 3) próby odtworzenia naturalnych siedlisk;
- 4) przebudowę składu drzewostanów w celu zwiększenia bioróżnorodności lasów (dążenie do uzyskiwania składu drzewostanów zgodnego z siedliskiem) i ich odporności na gradację szkodników;
- 5) realizację programu ekologiczacji lasów polegającej, między innymi, na: pozostawianiu na gruntach przeznaczonych do zalesień, trwałych i okresowych oczek wodnych, bagien, mokradeł, drzew, remiz

- śródpolnych, pozostawianiu na zrębach pojedynczych drzew oraz grup i kęp, drzew domieszkowych i biocenotycznych, zakładanie ognisk biocenotycznych w uprawach w postaci remiz;
- 6) ograniczanie lub eliminowanie środków chemicznych stosowanych w ochronie lasu na rzecz metod biologicznych;
 - 7) wprowadzanie nowych zalesień uwzględniających powiązania ekologiczne o różnym poziomie hierarchicznym;
 - 8) prowadzenie zabiegów piętrzenia wód powierzchniowych w ramach małej retencji;
 - 9) ochronę gleb leśnych przed erozją;
 - 10) ograniczanie do niezbędnego minimum zmian użytkowania leśnego na nieleśny.

Gospodarcze wykorzystanie lasów powinno polegać na:

- 1) zrównoważonej produkcji drewna składającej się z uprawy, hodowli i wycinki drzew;
- 2) maksymalizacji warunków siedliskowych dla produkcji leśnej (zabiegi agrotechniczne, hydrotechniczne);
- 3) wzroście powierzchni terenów zalesianych na glebach o małej przydatności rolniczej;
- 4) produkcji materiału nasiennego (ochrona drzew doborowych) i głównych gatunków drzew lasotwórczych (działalność szkółek leśnych);
- 5) opracowywaniu map gospodarczych dla lasów niepaństwowych umożliwiającym racjonalne korzystanie z ich zasobów;
- 6) ochronie przed czynnikami abiotycznymi (suszą) i biotycznymi (szkodnikami);
- 7) prowadzeniu działalności przeciwpożarowej;
- 8) racjonalnym pozyskiwaniu zwierzyny łownej (zagospodarowywaniu terenów leśnych przez koła łowieckie);
- 9) hodowli zwierząt ekosystemów leśnych w celach naukowych i edukacyjnych (tworzeniu tzw. zwierzyńców);
- 10) wprowadzaniu funkcji turystycznych i rekreacyjnych:
 - wyznaczaniu tras turystycznych pieszych, rowerowych, konnych,
 - realizacji tras i ośrodków szkoleniowych edukacji ekologicznej,
 - tworzeniu w sąsiedztwie poszczególnych miejscowości i wzdłuż dróg, miejsc parkingowych i miejsc wypoczynku dla ludności (lasy masowego wypoczynku);
- 11) wprowadzanie na obszary wiejskie działalności usługowych związanych z obsługą produkcji leśnej.

5. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Uwarunkowania kulturowe są wynikiem występowania na danym obszarze wartościowych zasobów kulturowych oraz wymagań w zakresie ochrony konserwatorskiej w stosunku do dziedzictwa kulturowego. Pod pojęciem dziedzictwa kulturowego należy rozumieć: historyczne układy przestrzenne, zabytkowe zespoły i obiekty architektury, budownictwa, przemysłu i techniki, założenia zieleni uporządkowanej (parki, cmentarze), zabytki archeologiczne. Najbardziej istotnymi dla uwarunkowań kulturowych pozostają zasoby dziedzictwa kulturowego, podlegające ochronie prawnej poprzez wpis do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego oraz dodatkowo obiekty, stanowiące znaczącą wartość dla środowiska kulturowego gminy, wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Zawiera ona wykazy obiektów wartościowych, które z różnych względów nie zostały dotąd wpisane do rejestru zabytków. Wielkość ewidencji informuje o bogactwie kulturowym regionu, o potrzebach badawczych i skali problemu ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie gminy.

Ochrona krajobrazu kulturowego dotyczy:

- zachowania zidentyfikowanych wartości zasobów dziedzictwa kulturowego;
- zahamowania degradacji zabytków oraz zmian funkcjonalno - przestrzennych istniejących założeń urbanistycznych;
- odnowy istniejących zasobów.

Szczególne warunki wynikające z ochrony środowiska kulturowego realizowane są zgodnie z formami ochrony określonymi w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.) poprzez:

- wpis do rejestru zabytków;
- ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rejestr zabytków.

Na obszarze gminy Czarnków wpisem do rejestru zabytków objęto:

- zespoły dworsko – parkowo – folwarczne w Brzeźnie, Ciszowie i Gębicach;
- zespół pałacowo – parkowy w Goraju;
- zespół pałacowo – parkowo – folwarczny w Kuźnicy Czarnkowskiej;
- cmentarz ewangelicko – augsburski w Gajewie;
- zagrodę olęderską w Gębiczyńce;
- park dworski w Sarbi;
- zespoły stopni wodnych na rzece Noteci: „Walkowice nr 13”, „Romanowo nr 14”, „Lipica nr 15”, „Pianówka nr 16”, „Mikołajewo nr 17”.

Do obiektów wpisanych do rejestru mają zastosowanie przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w tym zakazy zmiany formy zewnętrznej. Ochrona obiektów wpisanych do rejestru nie stanowi ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, chyba że dotyczy ustaleń ochrony otoczenia zabytku przed przekształceniami zniekształcającymi krajobraz kulturowy. Dla ochrony otoczenia zabytków wpisanych do rejestru w miejscowych planach mogą być określone strefy, na których obowiązywać będą warunki zagospodarowania, służące ochronie krajobrazu kulturowego.

Ochrona zabytków na podstawie ustaleń planu miejscowego.

Podstawę do objęcia zabytku ochroną na podstawie ustaleń planu miejscowego stanowi gminna ewidencja zabytków, której obowiązek prowadzenia, przez wójta (burmistrza, prezydenta) wynika z ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami. W przypadku obiektów historycznych znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, objętych ochroną na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mają zastosowanie przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Prawa budowlanego.

Na obszarze gminy Czarnków ochronę zabytków na podstawie ustaleń planu miejscowego określono dla:

- zespołu folwarcznego we wsi Sarbia (uchwała Nr XXXV/269/2005 Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005 r.);
- układu ruralistycznego oraz obiektów objętych wpisem do ewidencji WKZ we wsi Białężyn (uchwała Nr XXXV/270/2005 Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005 r.);
- układu ruralistycznego oraz obiektów objętych wpisem do ewidencji WKZ we wsi Śmieszkowo uchwała Nr XXXV/270/2005 Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005 r.).

W sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się uwarunkowania określone w treści niniejszego studium (pkt 4 – „Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”) oraz wytycznych konserwatorskich, odnoszących się w szczególności do zachowania historycznych układów wsi oraz form zabudowy nawiązujących do zabudowy istniejącej.

Ochrona archeologiczna obszaru gminy.

Dla ochrony zarejestrowanych stanowisk archeologicznych, dokumentujących pradziejowe nawarstwienia kulturowe obszaru, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się wyznaczone strefy ochrony zabytków archeologicznych, oznaczone graficznie na rysunku studium.

Przedmiotem ochrony w archeologicznej strefie ochrony zabytków archeologicznych są:

- stanowiska archeologiczne objęte ochroną konserwatorską;
- nawarstwienia kulturowe w strefach ochrony zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych na terenie gminy oraz w obrębie zabytków architektury, cmentarzy i zabytków zieleni.

Na obszarach wyznaczonych stref ochrony archeologicznej i stanowisk archeologicznych wymagane jest przy inwestycjach związanych z pracami ziemnymi na tych obszarach prowadzenie, przez inwestora, badań archeologicznych na podstawie pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wskazane jest aby przed rozpoczęciem inwestycji związanych z szeroko płaszczyznowymi robotami budowlanymi, wiążącymi się z pracami ziemnymi ustalić faktyczną ilość stanowisk archeologicznych, mogących znajdować się w kolizji z planowaną inwestycją. Wskazane jest dokładne rozpoznanie terenu, zweryfikowanie

wiedzy na temat zasobów archeologicznych, gdyż wyniki wcześniej wykonanych na tym obszarze badań w ramach AZP mogą w całości nie oddawać faktycznych pozostałości śladów osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Dla ochrony dziedzictwa kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się wytyczne konserwatorskie, w szczególności zachowanie spójności urbanistycznej w obszarze historycznych założeń ruralistycznych. O ile z wytycznych lub studiów konserwatorskich nie będą wynikać inne postanowienia, wskazane jest uwzględnienie:

- zakazu zmiany istniejących linii zabudowy, tworzących zwartą zabudowę wsi;
- zakazu zmiany formy budynków, istotnych dla zachowania układu urbanistycznego i jego walorów;
- nakazu nawiązania gabarytów projektowanych obiektów do istniejących, kształtujących przeważający gabaryt zabudowy;
- nakazu nawiązania form dachu do zabudowy sąsiedniej oraz nawiązania podziałów poziomych, w szczególności okapów;
- nakazu zachowania zieleni wysokiej;
- zakazu wprowadzania stolarki okiennej z podziałami, które nie nawiązują do stosowanych w zabudowie historycznej, a przy wymianie stolarki w obiektach objętych ochroną konserwatorską - obowiązek wykonania podziałów nawiązujących do oryginału;
- nakazu odtwarzania zabytkowej stolarki drzwiowej, zgodnie z oryginałem;
- zakazu zmiany detalu architektonicznego w budynkach objętych ochroną konserwatorską.

Cele ponadlokalne.

Ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarze gminy Czarnków stanowiąca cele ponadlokalne obejmuje dolinę Noteci (obszar chronionego krajobrazu), jako obszar kulturotwórczy o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i kulturowego, o znaczeniu międzynarodowym w kreatywnym kształtowaniu przestrzeni Wielkopolski. Dla wykorzystania obszaru doliny do celów turystycznych wymagane jest spójne opracowanie programu obejmującego, co najmniej teren powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego, w którym uwzględnione zostaną uwarunkowania dziedzictwa kulturowego obszaru.

Cele lokalne – gminny program opieki nad zabytkami.

Gmina zamierza sporządzić gminny program opieki nad zabytkami, w którym określone zostaną cele i zadania odnoszące się do form opieki nad zabytkami na terenie gminy Czarnków.

6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji.

Pomimo ograniczeń w funkcjonowaniu obsługi komunikacyjnej na obszarze gminy, ze względu na położenie oraz układ hydrograficzny doliny Noteci - istniejący układ dróg ponadlokalnych zapewnia obsługę sieci osadniczej gminy oraz powiązania ponadlokalne, regionalne i ponadregionalne. Przebiegi dróg wojewódzkich zapewniających ww. funkcje obsługi rozgraniczają cztery podstawowe obszary funkcjonalne:

- północno-zachodnią część gminy obsługiwaną drogą wojewódzką nr 178 (obsługa ponadlokalna), drogami nr 174 i 153 (podstawowa obsługa obszaru) oraz drogami nr 309 i 118 (drogi zbiorcze);
- północną część gminy ograniczoną drogami wojewódzkimi nr 178 i 182 (obsługa ponadlokalna), w którym podstawową funkcję obsługi obszaru pełnią drogi powiatowe (zbiorcze) nr 1209P, 1333P, 1332P;
- wschodnią część gminy ograniczoną drogami wojewódzkimi nr 182, 183 i nr 178 (obsługa ponadlokalna), w którym podstawową funkcję obsługi obszaru pełnią drogi powiatowe nr 1341P i 1342P;
- południową część gminy ograniczoną drogami nr 178, 182 i 181, z uzupełniającą obsługą dróg powiatowych nr 1342P i 1343P.

Ww. drogi wojewódzkie i powiatowe tworzą podstawowy układ komunikacyjny gminy. W drogowym układzie komunikacyjnym wyróżnia się:

- układ podstawowy,
- układ obsługujący.

Układ podstawowy pełni funkcję obsługi wewnętrznej gminy oraz powiązań ponadlokalnych. Układ obsługujący stanowią pozostałe drogi powiatowe oraz drogi gminne, służące obsłudze jednostek osadniczych gminy.

Wskazane są następujące klasy techniczne dla dróg układu podstawowego gminy Czarnków:

- droga wojewódzka nr 178 – klasa GP (droga główna ruchu przyspieszonego);
- drogi wojewódzkie nr: 181, 182, 183, 174, 153 (do Ciszkowa), 140 – klasa G (drogi główne);
- drogi wojewódzkie nr: 309 i 118 oraz nr 153 od Ciszkowa do Lubasza – klasa Z (drogi zbiorcze);
- drogi powiatowe nr: 1209P, 1332P, 1333P, 1334P, 1341P, 1342P, 1343P – klasa Z (drogi zbiorcze).

W układzie obsługującym, dla pozostałych dróg powiatowych ustala się klasę L (drogi lokalne), w szczególności dla przebiegów przez obszary zurbanizowane wsi nawet, jeżeli droga służy również powiązaniom z gminą sąsiednią. Drogi lokalne klasyfikuje się w odniesieniu do głównej funkcji drogi, służącej obsłudze lokalnej oraz zabudowie wzdłuż drogi. Ustalenie powyższe jest wiążące dla ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla dróg gminnych ustala się klasy techniczne dróg lokalnych (L) oraz dojazdowych (D) na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Przebudowa układu komunikacyjnego gminy.

Przebudowa przebiegu dróg na obszarze gminy obejmuje zmianę przebiegów oraz realizację nowych dróg, powyższe dotyczy:

- **podstawowego układu komunikacyjnego gminy, w związku z planowaną realizacją obejścia miasta Czarnkowa na przebiegu drogi wojewódzkiej nr 178;**
- **realizacji drogi głównej na obszarze wsi Śmieszkowo, łączącej drogę nr 182 (Dębe) z drogą nr 178 (Śmieszkowo);**
- zadań ujętych w wieloletnich planach inwestycyjnych dla dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Modernizacja układu komunikacyjnego winna zapewniać wymagania techniczne sieci komunikacyjnej zgodnie z przepisami oraz umowami standaryzacyjnymi NATO, w tym wymagania odnoszące się do sposobu uwzględniania w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa.

7. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

7.1. Zaopatrzenie w wodę.

W związku z bardzo dobrym stanem zwodociągowania miejscowości na terenie gminy, przewiduje się doprowadzenie sieci jedynie do wsi niepodłączonych obecnie do wodociągów zbiorczych:

- do Gębiczyna – z Gębic;
- do Średnicy i Jędrzejewa Plany – z Kuźnicy Czarnkowskiej.

7.2. Zaopatrzenie w gaz.

Zgodnie z opracowaną w 1997 r. „Koncepcją programową gazyfikacji gminy Czarnków” zaopatrzenie mieszkańców w gaz ziemny wysokometanowy będzie możliwe dzięki realizacji następujących inwestycji:

- gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy Dn 200-150 mm jako odgałęzienia od istniejącego gazociągu w.c. Dn 400 mm koło Gościejewa w gm. Rogoźno:
 - do planowanej stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia w Dębem gm. Lubasz o $Q_{nom.} = 12000 \text{ Nm}^3/\text{h}$ w celu drugostronnego zasilania miasta Czarnkowa oraz gazociągami średniego ciśnienia wsi: Śmieszkowo, Białężyn, Gębice, Gębiczyn, Grzępy, Komorzewo, Huta a także Góry, Pianówki, Ciszkowa i Mikołajewa,
 - do istniejącej stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia przy ul. Gdańskiej o $Q_{nom.} = 5000 \text{ Nm}^3/\text{h}$, zasilającej obecnie m. Czarnków. Po rozbudowie tej stacji do $Q_{nom.} = 8000 \text{ Nm}^3/\text{h}$ będzie możliwe zaopatrzenie w gaz średnioprężny wsi: Brzeźno, Sarbia, Sarbka, Marunowo oraz wsi: Romanowo Dolne, Romanowo Górne i Walkowice.

Wyżej wymienione inwestycje, w zakresie wysokiego ciśnienia winny być realizowane w porozumieniu z gminami: Rogoźno, Ryczywół, Połajewo, Lubasz, gminą miejską Czarnków oraz gminą Wieleń. W związku z planowanym

rozwojem gazyfikacji gminy Trzcianka możliwe będzie również zasilanie w gaz ziemny miejscowości położonych w prawobrzeżnej części gminy z kierunku wsi Siedlisko. W tym celu konieczna jest aktualizacja programu gazyfikacji gminy Czarnków oraz gminy Trzcianka.

Dla projektowanych gazociągów wysokiego ciśnienia (6,3 MPa) należy zapewnić wymagane szerokości stref kontrolowanych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 97 poz. 1055).

7.3. Zasilanie w energię elektryczną.

Zgodnie z aktualnie obowiązującym planem inwestycyjnym Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. realizowane są prace związane z przygotowaniem do budowy dwutorowej linii przesyłowej NN 400 kV relacji Plewiska – Piła Krzewina po trasie istniejącej linii NN 220 kV Plewiska – Piła Krzewina. W opracowaniach kierunkowych przewidywana jest realizacja linii 400 kV Piła Krzewina – Baczyna k. Gorzowa. Wzdłuż elektroenergetycznych sieci przesyłowych o napięciu 220 kV (istniejącej) oraz o napięciu 400 kV (planowanej) obowiązuje pas technologiczny, z ograniczeniami użytkowania jego terenu o szerokości 70,0 (po 35,0 m od osi linii w obu kierunkach), jak również może być ustalona strefa ograniczonego użytkowania, zgodnie z przepisami o środowisku.

W planach Grupy Energetycznej „ENEA S.A.” do roku 2015 nie przewiduje się inwestycji w zakresie elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej na terenie gminy wiejskiej Czarnków. Dla istniejącej linii WN 110kV należy zachować strefy wyłączone z zabudowy nie mniejsze niż 14,5 m od skrajnego przewodu, w obu kierunkach, w celu ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego lub wynikające z określonych norm w zależności od rodzajów budowli.

Na terenie gminy należy rozwijać pozyskiwanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych poprzez wykorzystanie energii słonecznej, energii wiatru, energii geotermalnej, pomp ciepła, energii wody (stopnie wodne na Noteci), biomasy i biogazu (oczyszczalnia ścieków w Brzeźnie, składowisko odpadów komunalnych w Zofiowie).

7.4. Odprowadzenie ścieków komunalnych.

Gospodarkę ściekową na terenie gminy należy rozwiązywać etapowo, poprzez:

- modernizację i pełne wykorzystanie istniejącej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni w Brzeźnie. W tym celu należy zrealizować następujące systemy grawitacyjno-pompowe:
 - Białężyn – Huta – Komorzewo, ew. Hutka,
 - Białężyn – Grzępy,
 - Sarbka – Sarbia – Marunowo,
 - Romanowo Dolne – Romanowo Górne – Walkowice;
- budowę sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi:
 - Pianówka – Góra n. Notecią – Ciszkowo – Mikołajewo, z przesyłem do miejskiej oczyszczalni ścieków w Czarnkowie,
 - Realizację mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Gajewie przeznaczonej do odbioru ścieków z miejscowości gminy zlokalizowanych po północnej stronie rzeki Noteci: Kuźnicy Czarnkowskiej, Radosiewa, Radolinka, Jędrzejewa, Bukowca, Zofiowa i Średnicy.

W pozostałych miejscowościach, ze względu na małą intensywność zabudowy (rozproszenie), gospodarkę ściekową należy prowadzić poprzez:

- gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach bezodpływowych i wywóz do wyznaczonych punktów zlewnych istniejących oczyszczalni;
- stosowanie indywidualnych oczyszczalni przydomowych, o ile spełnione zostaną warunki ochrony środowiska wodnego.

7.5. Odprowadzenie wód opadowych i roztopowych.

Nie planuje się budowy kosztownych układów kanalizacji deszczowej ze względu na rozproszoną zabudowę wiejską. Wody opadowe i roztopowe z terenów zainwestowanych należy odprowadzać lokalnie, z

wykorzystaniem retencji powierzchniowej oraz infiltracji do gruntu, z zachowaniem wymagań odnoszących się do ochrony środowiska wodnego.

7.6. Zaopatrzenie w ciepło.

Nie przewiduje się budowy nowych systemów ciepłowniczych w miejscowościach gminy. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w ciepło, na obszarze gminy Czarnków będą lokalne źródła ciepła, w których należy stosować paliwa charakteryzujące się najniższymi wskaźnikami emisyjnymi, takich jak paliwa płynne, gazowe i stałe oraz urządzenia do ich spalania charakteryzujące się wysokim stopniem sprawności. Dopuszcza się również inne alternatywne źródła energii, spełniające wymogi ochrony środowiska.

Po doprowadzeniu gazu ziemnego do miejscowości na terenie gminy, w miarę postępu gazyfikacji, wskazanie jest wykorzystanie w ogrzewnictwie paliwa gazowego.

7.7. Gospodarka odpadami stałymi.

Zgodnie z opracowanym w 2004 r. „Planem Gospodarki Odpadami dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego” przewiduje się modernizację składowiska odpadów w Zofiowie na terenie gminy Czarnków. W ramach PGO planowana jest budowa następujących obiektów gospodarki odpadami, jako elementów stacji przeładunkowej, przy składowisku odpadów komunalnych w Zofiowie:

- kompostowni przyzmoowej;
- boksów na surowce wtórne przeznaczone do sprzedaży;
- pomieszczenia do magazynowania odpadów niebezpiecznych;
- kontenera chłodniczego na padłe zwierzęta.

Składowisko w Zofiowie posiada pozwolenie na użytkowanie do 30.05.2014 r.

Zgodnie z planem gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego docelowo odpady z gminy Czarnków będą wywożone do wybranego Zakładu Zagospodarowania Odpadów (ZZO), prawdopodobnie do Zakładu Utylizacji Odpadów (ZUO) w Pile.

Kontynuowana będzie selektywna zbiórka w punktach gromadzenia odpadów – pojemniki na szkło, tworzywa sztuczne, makulaturę i metale, w ilości 1 zestaw na 1500 mieszkańców gminy.

Zagospodarowanie odpadów, w tym niebezpiecznych, powstających na terenie gminy winno następować zgodnie z ww. „Planem Gospodarki Odpadami dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego” lub sporządzonego planu gospodarki odpadami dla obszaru gminy i przepisami o odpadach. Gospodarowanie masami ziemnymi powstałymi w związku z realizacją inwestycji wynikać może z ww. planu, a także na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, o ile powyższe wynikać będzie z ustaleń planu dla obszaru, na którym realizowana jest inwestycja.

7.8. Kierunki rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej.

1. W zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych;

2. Należy przewidzieć rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie;

3. W zakresie telekomunikacji zakłada się pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych - budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu - np. za pomocą sieci Hotspotów.

8. Obszary rozmieszczenie inwestycji celu publicznego.

8.1. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Obszary rozmieszczenia celu publicznego o znaczeniu lokalnym obejmują zadania własne gminy, określone w ustawach i dotyczą w szczególności:

- utrzymaniu obiektów administracji oraz edukacji i opieki socjalnej;
- budowy, przebudowy i modernizacji dróg gminnych;
- budowy infrastruktury technicznej, służącej obsłudze wyznaczonych terenów oraz ochronie środowiska;
- odnowy wsi, obejmujących centra wsi oraz historyczne układy urbanistyczne;
- zadań wymienionych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Czarnków /uchwała Nr XXV/185/2004 Rady Gminy z dnia 30 grudnia 2004 r./.

8.2. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Obszary celu publicznego służące realizacji inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym obejmują cele regionalne oraz ponadregionalne wynikające z:

- planu zagospodarowania województwa wielkopolskiego, w tym programów zawierających zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym; powyższe dotyczy:
 - dostosowania do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP) drogi wojewódzkiej nr 178 Oborniki – Czarnków – Wałcz,
 - realizacji obwodnicy miasta Czarnkowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 178,
 - pozostałych dróg wojewódzkich nr 181, 182 i 183, 174, 153 i 140 oraz 309 i 118,
 - odbudowania drogi wodnej Noteci (Wisła – Noteć – Warta – Odra) dla utrzymania połączeń z europejskimi szlakami wodnymi,
 - gazownictwa, obejmującego istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia oraz planowany gazociąg, wyznaczony w planie województwa – gazociąg odczynny 200 mm Rogoźno – Połajewo – Lubasz,
 - elektroenergetyki, obejmującej istniejące linie elektroenergetyczne 110 kV i 220 kV oraz planowanej przebudowy krajowego systemu elektroenergetycznego na terenie województwa wielkopolskiego, w tym budowa linii elektroenergetycznej 400 kV Bydgoszcz – Piła – Poznań – Plewiska – na obszarze gminy Czarnków w pasie istniejącej linii 220 kV,
 - zachowania pasa łączności teleradiowej, w wyznaczonym przebiegu na obszarze gminy Czarnków;
- programów zadań powiatowych, służących w szczególności realizacji inwestycji ponadlokalnych dla obsługi zespołów gmin i powiatu, powyższe dotyczy:
 - dróg powiatowych, o funkcji ponadlokalnej w klasie technicznej dróg zbiorczych, obejmujących drogi nr: 1209P, 1332P, 1333P, 1334P, 1341P, 1342P, 1343P;
 - modernizacji składowiska odpadów w Zofiowie.

9. Narzędzia polityki przestrzennej.

Gmina Czarnków posiada aktualne plany zagospodarowania przestrzennego, w tym sporządzone na podstawie ustawy z 1994 r. oraz na podstawie ustawy z 2003r. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w zakresie wyznaczenia nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę, spowoduje konieczność sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy. **Przyjmuje się jako zasadę, że podstawę do zabudowy i zagospodarowania terenu stanowi plan miejscowy.** Działania administracyjne prowadzone w sytuacji braku planu mogą obejmować w szczególności obszary zabudowane, na których nie występują przekształcenia struktury przestrzennej obszaru, cele publiczne oraz inne zagadnienia problemowe, wymagające rozstrzygnięć przestrzennych.

9.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze gminy Czarnków występują tereny, dla których może być wymagane sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy **Prawo górnicze i geologiczne**. Powyższe dotyczy udokumentowanych obszarów kopalni, wyznaczonych w niniejszym studium oraz określonych rejonów,

na których dopuszcza się eksploatację, o ile zostaną spełnione wymagania przepisów odrębnych oraz cele ochrony obszarów przyrodniczych, w tym obszarów Natura 2000.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na obszarze gminy nie ustala się:

- obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości,
- obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych przekraczających 2000 m² powierzchni sprzedaży, o której mowa w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określanej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W historycznej zabudowie wsi nie lokalizuje się domów handlowych, supermarketów i magazynów w formie architektonicznej i gabarytach nienawiązujących do zabudowy istniejącej; powyższe obiekty mogą być lokalizowane tylko na wyznaczonych obszarach produkcyjno-usługowych.

Jako obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne, o których mowa w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa się wyznaczane w poszczególnych jednostkach osadniczych – **gminne tereny sportu i rekreacji**, służące mieszkańcom wsi oraz umożliwiające realizację ponadlokalnych działań służących komunikacji społecznej na obszarze gminy, obejmujące tereny wielofunkcyjne: sportu, rekreacji, kultury i zieleni urządzonej.

Dla wyżej wymienionych obszarów, podjęcie działań inwestycyjnych będzie wymagało sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, chyba że z przepisów szczególnych wynikać będzie inaczej.

9.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których ustalenia są zgodne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków.

Zgodnie z dokonaną oceną aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Czarnków obowiązuje 15 aktualnych planów (uchwała Nr XXXIX/302/2006 Rady Gminy Czarnków z dnia 30 marca 2006 r. w sprawie aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Czarnków) oraz 1 plan uchwalony w 2007. Zachowują aktualność, w całości, ustalenia następujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalonych uchwałami:

1. Nr XXII/193/96 Rady Gminy w Czarnkowie z dnia 12 grudnia 1996 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Gębiczyn** (Dz. Urz. Woj. Pilskiego Nr 1 z dnia 17.02.1997r.);
2. Nr XXII/ 194/96 Rady Gminy w Czarnkowie z dnia 12 grudnia 1996 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Zoflowo** (Dz. Urz. Woj. Pilskiego Nr 1 z dnia 17.02.1997 r.);
3. Nr V/51/99 Rady Gminy w Czarnkowie z dnia 3 marca 1999 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarach wsi **Gębice, Gębiczyn, Huta i Romanowo Dolne** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 22 z dnia 29.04.1999 r.);
4. Nr XX/204/2000 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 września 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 78 z dnia 13.11.2000 r.);
5. Nr XXVI/254/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 15 czerwca 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno, Śmieszkowo i Walkowice** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 94 z dnia 08.08.2001 r.);
6. Nr XXVII/269/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 29 sierpnia 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 129 z dnia 22.10.2001 r.);
7. Nr XXVIII/276/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 26 października 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 147 z dnia 29.11.2001 r.);
8. Nr XXIX/298/2001 Rady Gminy Czarnków z dnia 28 listopada 2001r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Nr 13 z dnia 28.01.2002 r.);
9. Nr V/32/2003 Rady Gminy Czarnków z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 z dnia 15.04.2003 r.);

10. Nr **VII/47/2003** Rady Gminy Czarnków z dnia 20 marca 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 70 z 06.05.2003 r.);
11. Nr **VIII/62/2003** Rady Gminy Czarnków z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Pianówka** obręb Góra (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 131 z dnia 01.08.2003 r.);
12. Nr **XI/80/2003** Rady Gminy Czarnków z dnia 2 września 2003r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 178 z dnia 18.11.2003 r.);
13. Nr **XXXV/269/2005** Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Sarbia** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 3 poz.39 z dnia 04.01.2006 r.);
14. Nr **XXXV/270/2005** Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo i Białężyn** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 3 poz.40 z dnia 04.01.2006 r.);
15. Nr **XXXV/271/2005** Rady Gminy Czarnków z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno i Białężyn** (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 3 poz.41 z dnia 04.01.2006 r.);
16. Nr **XI/65/2007** Rady Gminy Czarnków z dnia 31 sierpnia 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** w rejonie ul. Szkolnej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 151 z dnia 24.10.2007 r.).

oraz plany uchwalone w 2008 – 2009r.

1. Nr **XVIII/143/2008** Rady Gminy Czarnków z dnia 27 marca 2008r. na obszarze wsi **Walkowice** – teren eksploatacji kruszywa naturalnego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 94 poz. 1786);
2. Nr **XXXI/226/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** w rejonie ul. Miłej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 830);
3. Nr **XXXI/227/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** w rejonie ul. Leśnej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 831);
4. Nr **XXXI/228/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Śmieszkowo** w rejonie ul. Wiejskiej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 832);
5. Nr **XXXII/233/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** w rejonie ul. Czarnkowskiej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 833);
6. Nr **XXXII/234/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** w rejonie ul. Działkowej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 834);
7. Nr **XXXII/235/09** Rady Gminy Czarnków z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** w rejonie ulic Gębickiej i Czarnkowskiej (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 61 poz. 835).

9.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których ustalenia winny być zastąpione, w części, nowym planem.

Zgodnie z dokonaną oceną aktualności oraz analizami zasadności przystąpienia do sporządzenia zmiany obowiązujących planów i podjętymi uchwałami Rady Gminy Czarnków, niżej wymienione miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zastąpione zostaną w części nowymi planami, zgodnie z wymogami art. 34 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

1. Nr **VIII/58/95** Rady Gminy w Czarnkowie z dnia 28 grudnia 1995 r. zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Brzeźno** (Dz. Urz. Woj. Piłskiego Nr 2 z dnia 17.01.1996 r.);
2. Nr **XX/203/2000** Rady Gminy Czarnków z dnia 29 września 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Czarnków na obszarze wsi **Zofiowo** – dla

terenu zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem nieuciążliwych usług (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 78 z dnia 13.11.2000 r.).

9.4. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z zakładanymi kierunkami rozwoju przestrzennego Gmina zamierza sporządzić w szczególności następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- wymagane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego opracowywane przez przedsiębiorców dla terenów górniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- plany dla wyznaczonych terenów produkcyjnych i produkcji elektroenergetycznej (P i PE);
- plan obszaru zurbanizowanego wsi Śmieszkowo;
- zmianę, w części, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Brzeźno;
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Zofiowo.

Podstawę do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stanowi wieloletni program sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, prowadzony przez Wójta, który podlega okresowej aktualizacji i ocenie występujących potrzeb, wynikających z oceny aktualności miejscowych planów zagospodarowania, konieczności dokonania zmian lub sporządzenia planów nieokreślonych w studium, a wynikających z aktualnych potrzeb oraz przepisów prawa. W związku z powyższym, w przypadku stwierdzenia nieaktualności obowiązujących planów – Gmina sporządzi zmiany planów.

Minimalnym obszarem przystąpienia do nowego planu, stanowiącego zmianę, w części, obowiązujących planów, winna być struktura przestrzenna o stwierdzonym

braku aktualności ustaleń planu. Jako strukturę przestrzenną definiuje się obszar wyodrębniony układem komunikacyjnym, obiektem fizjograficznym, stanowiący jednorodną funkcję, jak również niezbędny dla ustalenia prawidłowych relacji odnoszących się do warunków zabudowy.

CZĘŚĆ IV UZASADNIENIE

1. Przyjęte rozwiązania przestrzenne zmiany studium.

W opracowanej zmianie studium podstawową przesłanką, wynikającą z oceny aktualności studium, jest ciągłość planowania przestrzennego. Ciągłość ta zapewnia osiągnięcie pożądanego zrównoważonego rozwoju gminy. Na obszarze gminy Czarków nie nastąpiły zmiany dotyczące uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych oraz zmiany stref polityki przestrzennej, podporządkowanej uwarunkowaniom struktury przyrodniczej oraz rozczłonkowanej struktury przestrzennej. Nie podlegają również zmianie dotychczasowe kierunki modernizacji układu komunikacyjnego, dotyczące obejścia miasta Czarkowa, w tym obejście drogą nr 178, jak również możliwość obejścia drogą nr 182. Zmiana studium dotyczy dostosowania treści studium do obowiązujących przepisów prawnych w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz dokumentów sporządzonych na podstawie przepisów odrębnych; powyższe dotyczy strefy zalewowej rzeki Noteci oraz obszarów Natura 2000 i obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Noteci”. Ze względu na fakt wymienienia w ocenie aktualności studium wielu elementów przestrzennych w sposób nieistotny zmieniających dotychczasowe ustalenia studium, lecz ze względu na ich rozproszenie, tworzących wielkoobszarowe potrzeby dokonania zmian – dokonuje się zmianę studium w zakresie części opisowej i graficznej. Istotnymi elementami ustaleń przestrzennych, na obszarze gminy, są również uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wsi Śmieszkowo – Białężyn oraz Sarbia, jak również potrzeba dalszej aktywizacji obszaru strefy podmiejskiej miasta Czarkowa. Biorąc powyższe pod uwagę niniejsze studium zastępuje w całości studium dotychczasowe, wykorzystując część opracowań dotychczasowych, w szczególności uwarunkowania kulturowe. Konwencja graficzna studium została również zmieniona, ze względu na konieczność czytelnej relacji ustaleń studium z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w związku z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2. Synteza ustaleń studium.

2.1. Cele rozwoju.

Celem każdego rozwoju lokalnego jest poprawa warunków życia ludności. Osiągnięcie tego możliwe jest poprzez ożywienie gospodarcze, które prowadzi do powstania lokalnego rynku pracy i rynków zbytu. W warunkach wysokich walorów środowiska przyrodniczego jest to zadanie bardzo trudne, uwarunkowane znacznymi nakładami inwestycyjnymi. Zatem celem podstawowym rozwoju Gminy Czarnków jest wielofunkcyjny rozwój gospodarczy gminy w warunkach wysokich reżimów ochrony środowiska przyrodniczego, spełniający zasadę zrównoważonego rozwoju.

2.2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy i przeznaczeniu terenów.

Na obszarze gminy Czarnków zachowuje się podstawową strukturę przestrzenną określoną przez przyrodniczy model przestrzeni, podporządkowany dolinie Noteci oraz układowi dróg ponadlokalnych: wojewódzkich i powiatowych. Wprowadzone zmiany w zagospodarowaniu nie zmieniają zasadniczo struktury wielkoobszarowych terenów ustalonej polityki przestrzennej gminy i dotyczą w szczególności głównego obszaru aktywizacji gospodarczej gminy oraz strefy podmiejskiej miasta Czarnkowa i jej rozwoju, jako istotnego elementu struktury przestrzennej gminy. Na obszarze gminy wyodrębnia się:

- A – OBSZAR ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ – PODSTAWOWY OBSZAR AKTYWIZACJI GOSPODARCZEJ GMINY;
- B – SANDR RZEKI FLINTY – OBSZAR PRZYRODNICZY I REKREACYJNY;
- C – WĘZŁOWY OBSZAR PRZYRODNICZY – PONADLOKALNA FUNKCJA TURYSTYKI WODNEJ;
- D – PUSZCZA DRAWSKA – POŁNOCNO-ZACHODNI OBSZAR AKTYWIZACJI GOSPODARCZEJ GMINY.

Dla kształtowania ładu przestrzennego, ochrony walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rolniczej przestrzeni produkcyjnej i prawidłowego rozwoju przestrzennego gminy, zgodnie z zasadą kontynuowania polityki przestrzennej i ciągłości planowania przestrzennego definiuje się zasady zagospodarowania obszaru gminy dla:

- obszarów wyłączonych z zabudowy;
- obszarów przeznaczonych do zabudowy i zmiany zagospodarowania;
- obszarów z ograniczeniem dla zabudowy.

Studium określa tereny wyznaczone dla produkcji elektroenergetycznej -PE (elektrownie wiatrowe), jako jednorodnej funkcji zabudowy obszaru, z wykorzystaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla celów gospodarki polowej. Wszystkie wyznaczone tereny, na których dopuszcza się produkcję elektroenergetyczną -PE znajdują się w strefie A stanowiącej obszar aktywizacji gospodarczej gminy.

Lokalizację farm elektrowni wiatrowych dopuszcza się przy zachowaniu obowiązujących przepisów, a w szczególności dotyczących ochrony siedlisk ptaków i nietoperzy, miejsc ich lęgówisk i żerowisk oraz tras przelotów ustalonych na podstawie badań terenowych oraz konieczności zapewnienia ochrony przed hałasem w zakresie określonym w przepisach odrębnych.

Dla wyznaczonych terenów przeznaczonych na cele rozwoju gospodarczego gminy, zabudowy oraz przekształceń w zagospodarowaniu określa się zasady zagospodarowania, służące przede wszystkim odniesieniom do ustaleń zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym kształtowania ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju.

2.3. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.

Podstawowe zasady ochrony środowiska realizuje się poprzez:

- ochronę powietrza;
- ochronę wód;
- ochronę powierzchni ziemi;
- ochronę przed hałasem;
- zakaz wydobywania kopalin, służący ochronie środowiska przyrodniczego i zachowaniu walorów krajobrazowych na obszarach Puszczy Drawskiej i Doliny Noteci;

- ochronę zwierząt i roślin gwarantującą zachowanie ekosystemów, różnorodności biologicznej i równowagi przyrodniczej, realizowaną poprzez zachowanie zieleni naturalnej, ekosystemów łąkowych, bagiennych oraz lasów.

2.4. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Ochrona krajobrazu kulturowego dotyczy:

- zachowania zidentyfikowanych wartości zasobów dziedzictwa kulturowego;
- zahamowania degradacji zabytków oraz zmian funkcjonalno-przestrzennych istniejących założeń urbanistycznych;
- odnowy istniejących zasobów.

Szczególne warunki wynikające z ochrony środowiska kulturowego realizowane są zgodnie z formami ochrony określonymi w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.) poprzez wpis do rejestru zabytków oraz ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji.

W kierunkach rozwoju systemów komunikacji zachowuje się istniejący układ drogowy – dróg: wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Najważniejsze elementy przekształceń dotyczą obejścia drogowego miasta Czarnkowa, a w zakresie dróg wodnych szlaku wodnego Noteci.

2.6. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

Ustala się zachowanie istniejących systemów infrastruktury technicznej, w tym wyznaczonych aglomeracji odbioru ścieków komunalnych Czarnkowa i Brzeźna oraz wyznacza lokalizację oczyszczalni w Gajewie – dla północnego obszaru gminy. Rezerwuje się tereny pod rozwój infrastruktury ponadlokalnej dla inwestycji celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim i krajowym.

2.7. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego.

2.7.1. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Obszary rozmieszczenia celu publicznego o znaczeniu lokalnym obejmują zadania własne gminy, określone w ustawach i dotyczą w szczególności:

- utrzymaniu obiektów administracji oraz edukacji i opieki socjalnej;
- budowy, przebudowy i modernizacji dróg gminnych;
- budowy infrastruktury technicznej, służącej obsłudze wyznaczonych terenów oraz ochronie środowiska;
- odnowy wsi, obejmujących centra wsi oraz historyczne układy urbanistyczne;
- zadań wymienionych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Czarnków.

2.7.2. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Obszary celu publicznego służące realizacji inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym obejmują cele regionalne oraz ponadregionalne wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, w tym programów zawierających zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celów publicznych w szczególności dróg, gazownictwa, elektroenergetyki i łączności teleradiowej.

2.8. Narzędzia polityki przestrzennej.

Gmina Czarnków posiada aktualne plany zagospodarowania przestrzennego, w tym sporządzone na podstawie ustawy z 1994 r. oraz na podstawie ustawy z 2003 r. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w zakresie wyznaczenia nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę, spowoduje konieczność sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy.

Przyjmuje się jako zasadę, że podstawę do zabudowy i zagospodarowania terenu stanowi plan miejscowy. Działania administracyjne prowadzone w sytuacji braku planu mogą obejmować w szczególności

obszary zabudowane, na których nie występują przekształcenia struktury przestrzennej obszaru, cele publiczne oraz inne zagadnienia problemowe, wymagające rozstrzygnięć przestrzennych.

Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z zakładanymi kierunkami rozwoju przestrzennego, Gmina zamierza sporządzić w szczególności następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

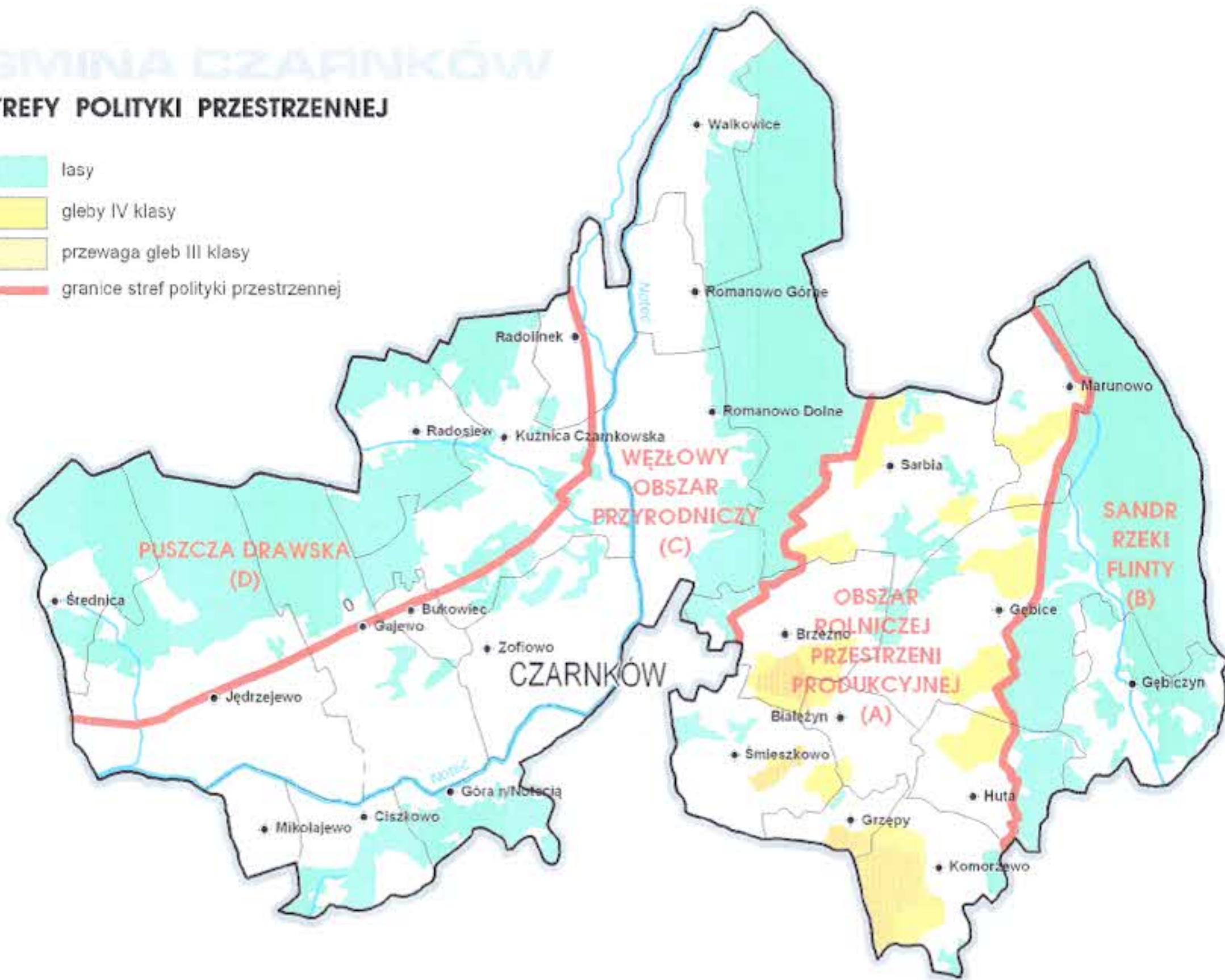
- plany dla wyznaczonych terenów produkcyjnych i produkcji elektroenergetycznej;
- plan obszaru zurbanizowanego wsi Śmieszkowo;
- zmianę, w części, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Brzeźno;
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Zofiowo,

Przewodniczący
Rady Gminy Uczanków
Henryk Metlich

GMINA CZARNKÓW

STREFY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

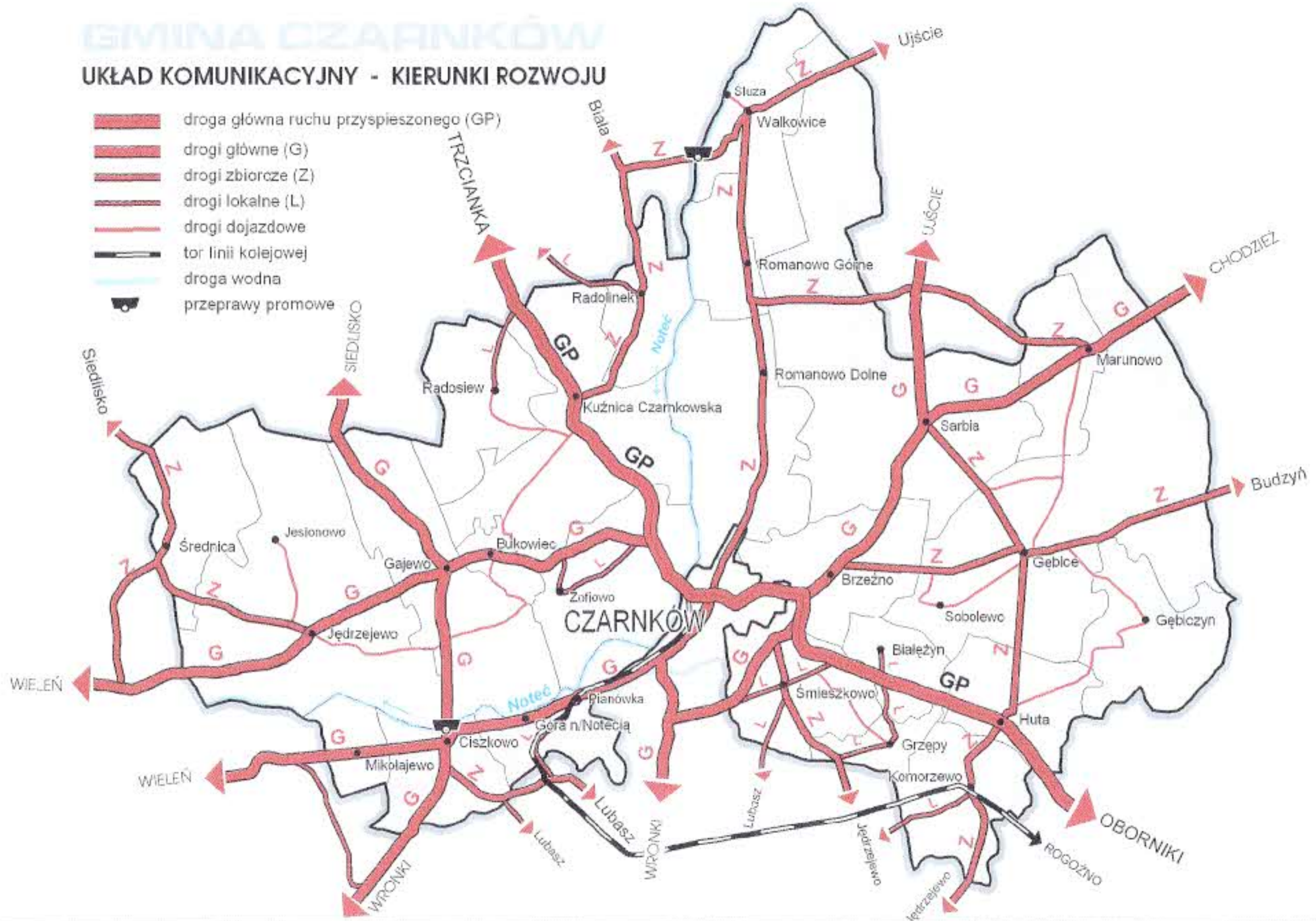
- lasy
- gleby IV klasy
- przewaga gleb III klasy
- granice stref polityki przestrzennej

GMINA CZARNKÓW

UKŁAD KOMUNIKACYJNY - KIERUNKI ROZWOJU

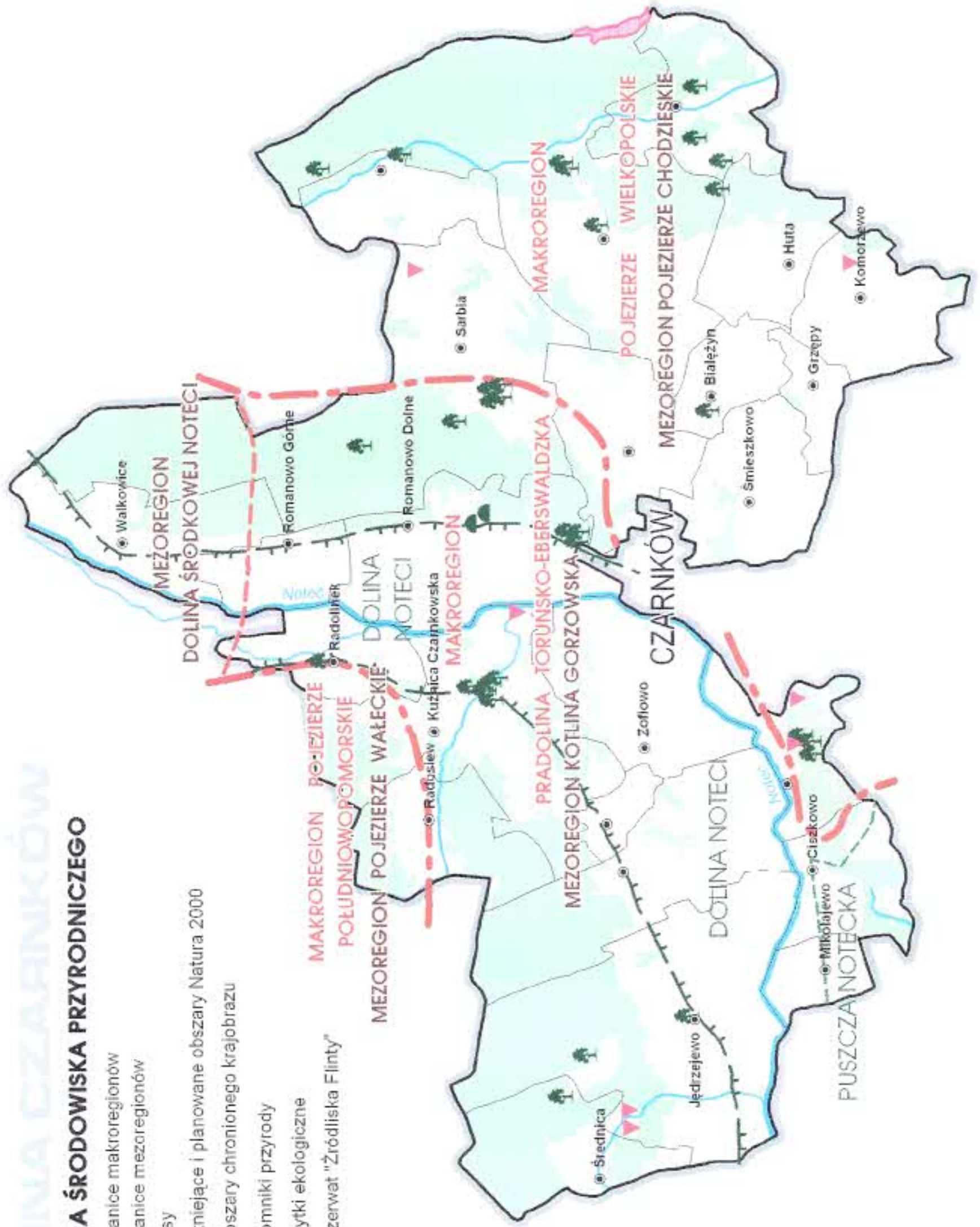
- droga główna ruchu przyspieszonego (GP)
- drogi główne (G)
- drogi zbiorcze (Z)
- drogi lokalne (L)
- drogi dojazdowe
- tor linii kolejowej
- droga wodna
- przeprawy promowe

GMINA CZARNKÓW

OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

- granice makroregionów
- - - granice mezoregionów
- las
- - - istniejące i planowane obszary Natura 2000
- - - obszary chronionego krajobrazu
- 🌳 pomniki przyrody
- 📍 użytki ekologiczne
- 🏠 rezerwat "Źródłiska Flinty"

GMINA CZARNKÓW

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- ujęcia i stacje uzdatniania wody
- zbiorcze systemy odprowadzania ścieków sanitarnych istniejące
- zbiorcze systemy odprowadzania ścieków sanitarnych planowane
- kierunki tłoczenia ścieków
- oczyszczalnia ścieków istniejąca
- ▲ oczyszczalnia ścieków planowana
- składowisko odpadów
- pas łączności telegraficznej
- linia energetyczna WN 220 kV
- linia energetyczna WN 110 kV
- gazociąg w.o. Dn 80 mm istniejący
- gazociąg w.o. Dn 150 mm planowany
- wariantowe kierunki zaopatrzenia w gaz

